VI. évfolyam,
4-5. szám

Kecskeméti és Duna-Tisza közi közéleti lap

2003.
április-május

IGEN

Köztér

Köszöntjük az édesanyákat!

+ 7 % a szemétdíjra

Hét százalékkal emelkedik május 1-től a szemétdíj Kecskeméten. A szállításért 1.033 forintot, a lerakásért 0.789 forintot kell fizetni literenként, erre jön még a 12 százalékos áfa. Így az éves bruttó tarifa 60 literes edényméretnél az eddigi 5946 forintról 6367 forintra nő. A két szolgáltató, a Városgazdasági Kft és a Hulladéklerakó Kft által kalkulált díjakat a közgyűlés elfogadta.

A tavaly átadott hulladéklerakó máris újabb tízmillió forintos beruházást igényel: az Alsó-Tiszavidéki Környezetvédelmi Felügyelőség előírta a depóniagázgyűjtő és -elvezető rendszer korszerűsítését. Az erre vonatkozó jogszabályok 2000-ben és 2001-ben léptek érvénybe, ezért a depóra 1999-ben kiadott építési engedély ezeket még nem tartalmazhatta. A környezetvédelmi felügyelőség viszont csak úgy adta ki a telepés üzemelési engedélyt, ha a rendszert a kor követelményeinek megfelelően átalakítják. Legalábbis így indokolta **Horváth Péter**, a Hulladéklerakó Kft ügyvezetője a képviselőtestület előtt a „váratlan" kiadást, amelyből a közszolgáltatásra 2003-ban 1 millió forint jut (ez benne van a megemelt lerakási díjban).

Úgy tűnik, végleg megszűnik az a lehetőség, hogy évente egyszer 1 köbméter hulladékot minden kecskeméti lakos ingyen lerakhat a szeméttelepen. Egyrészt az önkormányzatnak nem nagyon van erre fedezete, másrészt az ügyvezető szerint megoldhatatlan az ellenőrzés.

Vót, nincs, fene bánnya?

Tizenkét évnyi alapítványi működés tapasztalatai alapján Kincses Károly igazgató megtanulta, hogy annak, aki keveset ad, nagyon meg kell köszönni, de aki semmit, azt sem szabad megsérteni. Nem is akar most sem megbántani, magára haragítani senkit Kecskeméten, csak végre a Magyar Fotográfiai Múzeum ügyét vinné dűlőre. Ha ebben az évben sem sikerül bővíteni az épületet, akkor felkerekedik és keres egy másik helyet a gyűjteménynek.

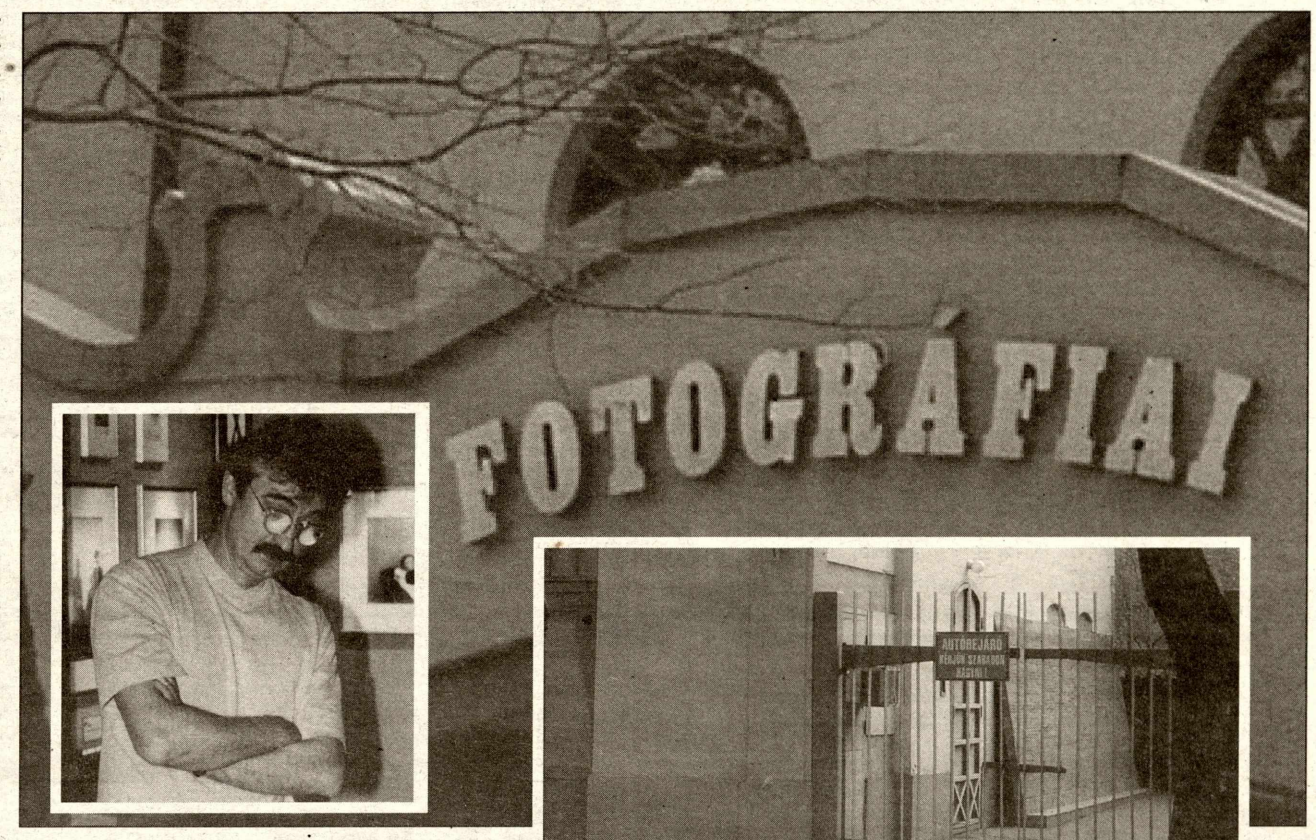

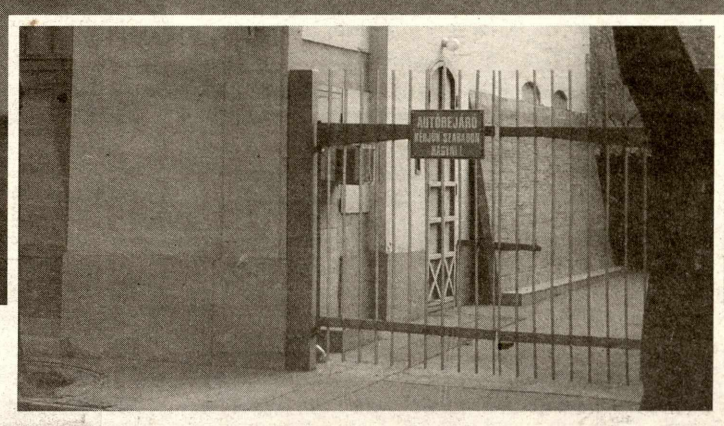

Megköszönni egyébként nem nagyon van mit Kecskeméten. Tizenkét év alatt az országos jelentőségű, alapítványi keretben működő, a világon egyre ismertebb és elismertebb múzeum a várostól mindössze pár száz ezer forint támogatást kapott. Szécsi Gábor polgármester, bár Székesfehérváron egy kiállítás megnyitón büszkén említette a nevezetes kecskeméti intézményt, még egyszer sem járt benne. Ami a megyei önkormányzatot illeti, utoljára néhai Kőtörő Miklós elnök idején kaptak onnan pénzügyi segítséget, s az igencsak a kilencvenes évek elején volt.

Azóta még annyit sem sikerült elérni, hogy az épület mögötti üres, gyomos, forgalomképtelen telket megszerezzék a megyétől, hogy végre megépülhessenek a régóta szükséges raktárak. A zsúfoltság ugyanis már nemcsak a gyűjtemény gyarapítását, de fenntartását is veszélyezteti. Az új épület megoldaná Tóth István fotóművész gyűjteményének elhelyezését is, amelyet felajánlott Kecskemétnek, s amelynek befogadására a polgármester ígéretet tett. A beruházási tervek régóta készen állnak. Az igazgató pénzt is találna hozzá, csak dönteni nem tud - akar - senki a telek ügyében.

Így áll a helyzet, lassan tizenkét éve. Mintha a Magyar Fotográfiai Múzeum foglya lenne egy furcsa helyzetnek: a város hírnevét gyarapítja a megye vagyonában. Józan ésszel nevetséges feltevés, de mi mással magyarázhatnánk, hogy az egyik önkormányzat úgy tesz, mintha a múzeum nem Kecskeméten, a másik meg úgy, mintha Kecskemét nem Bács-Kiskun megyében lenne?

Kincses Károly elismeri, tizenkét év alatt bizony nem sokat előszobázott. Ahhoz sem ért, mikor, milyen baráti összejövetelen, vacsorán vagy társaságban kell megjelenni, hogy az ügyek kedvezően dőljenek el. Mindig úgy gondolta, értéket kell teremteni, azt majd észreveszik és elismerik. A Fotográfiai Múzeum értéke a több mint egy millió fotókópia, Európában szinte egyedülálló gyűjtemény, évi tizennyolcezer hús-vér és tízszer ennyi virtuális látogató, egy alakuló XXI. századi-múzeum. Kevés lenne?

Szeberényi Gyula Tamás, a városi közgyűlés kulturális és turisztikai bizottságának elnöke szerint amíg az önkormányzat saját intézményeit sem képes tisztességgel fenntartani, addig a képviselők aligha szavaznak meg támogatást egy nem városi tulajdonú múzeumnak. Hiába van Kecskeméten. A kulturális bizottság egyébként többször adott már támogatást sovány keretéből, legalábbis mióta Szeberényi Gyula Tamás vezeti. Ő már kérte a polgármestert, forduljon levélben a megyéhez: adják húsz évre a múzeumnak ingyenes használatba az üres telket. Az itt épülő szárnyban a város elhelyezhetné a Tóth István gyűjteményt, a Fotográfiai Múzeum pedig fenntartaná és fejlesztené. Ez a levél egyelőre még nem született meg.

Alföldi Albert, a megyei közgyűlés alelnöke elképzelhetőnek tartja, hogy akár jelképes egy forintért átadják a területet, de ez csak közgyűlési döntés alapján lehetséges. A tervezett építkezés finanszírozásához már nem biztos, hogy hozzá tudnának járulni. Az alelnök legalább annyira szeretné Kecskeméten tartani a Fotográfiai Múzeumot, mint Szeberényi Gyula Tamás - vagy mint Szentkirályi László korábbi kulturális bizottsági elnök, aki a kezdetekben sokat tett érte -, kérdés, mire mennek ketten. Tizenkét éve a megnyitón azt mondta az igazgató: ez a múzeum fotókat és barátokat gyűjt. Fotójuk már rengeteg van. Barátjuk is számos, de úgy látszik, Kecskeméten még mindig nem elég.

- magyar-

ÉLETMESE

Jucika néni meg a fizikó

Pár esztendeje lépett a nyugdíjasok táborába Jucika, meg-megszakított, ám tizenhat évnyi munkaviszonyt igazolva. Cseppnyi háztartását vezeti, ami annyit jelent, hogy akkor készít főtt ételt, amikor kedve van. Különben alig-alig takarít, alig-olvas, alig-szomszédol, - viszont szünet nélkül passziójának hódol: orvoshoz jár. Furcsa, ellentmondásos panaszait vizsgáltatja, türelemmel várva sorrakerülését a különféle rendelők előtt.

- Nem szoktam orvosságot kérni - mondja -, csak beutalót, leginkább a laborba meg fizikóra...

- Sokfajta fizioterápia van, mire kéri?

- Hát, amire kapok! Jó nekem, ha a térdemet gyógyítják, vagy a nyakcsigolyámat, de kaptam már fizikót a lapockámra, meg a derekamra is...

- És mindig kiírja a doktor úr?

- Sokszor ódzkodik, de én akár könyörgök is neki, meg akármikor elmegyek, várok a soromra, Legutóbb masszírozást kaptam, az nagyon jó volt!

- És mije fáj?

- Mindenem! Ez a baj,. Csak ugye, bízok, hogy a sok fizikóval egyszer rálelnek a betegségem okára.

- Gyógyszert nem is kap?

- Megmondtam, nem kell orvosság, utálom! Meg drága is, mit használhat, csak be kell kapni és kész. Nem ér az semmit.

- Rendes ember a háziorvos, ha így teljesíti a kérését!

- Az! De tudja már, kisírom, kikövetelem, mivelhogy annyit dolgoztam. Ha már semmiképpen nem ad beutalót, bizony viszek egy csomag kávét és tudja, akár naponta is zaklatom...

- Kórházi kivizsgáláson nem volt még a sok panaszával?

- Oda nem megyek! Bár most hallottam, hogy van egy újfajta vizsgálat, úgy hívják, hogy cété. Azt nagyon szeretném, ha megcsinálnák nekem, azért még befeküdnék a kórházba, akár két-három hétre is. Elmúlna tőle a derékfájásom, meg ingyen kapnám az étkezést... Kihez kéne menni beutalóért a cétére? ***sel-***

Virágvásár a főtéren

Idén is megrendezte az önkormányzat a városközpontban a hagyományos tavaszi virágvásárt. Az egymást követő hétvégeken a kecskeméti és Kecskemét környéki kertészek kínálják szebbnél szebb portékáikat: május 3-4-én, 10-11-én és 17-18-án.

Elmaradt koccintás

„Kecskemét Környezetvédelméért Díj"-at idén az Állami Erdészeti Szolgálat Kecskeméti Igazgatóságának és vezetőjének, dr. Gőbölös Antalnak ítélte oda a közgyűlés. Az ünnepélyes átadást április16-ára tervezték, de elmaradt. Dr. Gőbölös Antal ugyanis udvarias hangú levélben a saját és a szolgálat nevében visszautasította az elismerést, melyet egyébként nagy megtiszteltetésnek tekint. Mint írta: mégsem fogadhatja el, mert az erdészeti szolgálat, mint hatóság és Kecskemét város, mint erdőgazdálkodó között az erdőgazdálkodásban évek óta tapasztalható hiányosságok miatt sok a konfliktus. A kitüntetés átvétele azt a hamis látszatot keltené, mintha ilyen konfliktusok nem lennének. Mindemellett a díj elfogadása az erdészeti hatóság jövőbeni döntéseinek elfogulatlanságát is megkérdőjelezhetné. Végezetül az ÁESZ vezetője arra kéri írásában a város vezetőit, hogy döntéséről tájékoztassák a díjat odaítélő közgyűlést.

Az április 16-i testületi ülésen a város vezetői mély csendben borítottak fátylat az egész ügyre: egyszerűen úgy tettek, mintha nem is terveztek volna zenés-köszöntős-koccintós díjátadást. Az erdészeti szolgálat vezetőjének levelét senki sem ismertette a képviselőkkel.

A neves erdészeti szakemberrel készült beszélgetés a 13. oldalon olvasható.

A hivatalok kátyúi

Földhivatal, délelőtt 11 óra. Tulajdoni lapot és térképmásolatot szeretnék. Ránézésre az ügyfélváróban vagyunk vagy negyvenen, az öt ablakból kettőnél ül ügyintéző. Gyors számolás után beállok tizenharmadiknak a rövidebb sorba. Vesztemre, mert itt a tényleg kedves kis hölgy még csak betanuló. Két anyuka két-három éves gyerekekkel. Senkinek nem jut eszébe, ők hátha mégsem furfangos fiatal ügyvédek feleségei, akik így akarják a napi sorállást kikerülni. A félórás gyerekordítást, dorbézolást mindenki - ügyfelek és hivatalnokok is - a trükköt sejtő gyanú miatt inkább elviselik, minthogy precedenst teremtsenek azzal, hogy előre engedik őket. Sokat tanultam egy óra alatt itt is.

Városháza, 13 óra, földszinti ügyfélszolgálati terem bejárata. Három napja ritka kellemes érzéssel közlekedek a világban. Igaz, jó félórámba telt, hogy két fordulóban, négy-öt sikertelen kapcsolás után, de telefonon fix időpontokra jelentkeztem be személyi igazolványom (13 év után kezdett széthullani), és útlevelem (ősszel jár le) cseréjére. Kedvesen felvilágosítottak, hogy félórányi eltéréssel mindkettőt egy helyen megoldhatom. 12.55-kor minden szükséges irattal, illetékbélyeggel, besorolok az akkor már közel húsz fős (!) várakozó csoportba. 13.15-kor udvariasan kérdezem a biztonsági embert, ugyan szerepelek-e egyáltalán a listán ? Kiderült, nem. Várjak fél 1-ig, akkor az útlevél ürügyén - oda felírtak -, megpróbálhatom intézni a személyimet is. Miután eddigi életemben megtanultam, hogy HIVATALBAN felháborodni, méltatlankodni, bármilyen csekély nemtetszésre utaló jelet mutatni, ön- és életveszélyes, ezért tömören és legudvariasabb módon próbáltam előadni, már bent, ezt a kettős kérést. A három-négy hölgy összefutott, összesúgott, nem értették - ilyen még itt nem volt. Egyik okmány sem veszett el, le sem járt, és én egyszerre akarom intézni mind a kettőt, ez így biztos nem megy. De miért ? Tilos és szabálytalan ? Csaló vagyok vagy őrült ? Néhány perc tanakodás után előkerült egy kedves főnökszerű hölgy, aki némi hezitálás után az ijedt kishitűnek kijáró szavakkal vállon vereget: valahogy megoldjuk, nehogy már azt higgye az ügyfél, tényleg lehetetlent kért. Egy bő óra elteltével még az ajtófélfának is kezitcsókolomot köszönve húztam el a küszöb alatt. Dehogy jutott eszembe megkérdezni, mire volt jó a telefonos, időre történő bejelentkezés.

Este hét előtt 10 perccel a városközponti főposta előtti parkolóban keringek az autóval, de helyet nem találok. Biztos szülői értekezlet van a Refiben

…Végre berontok a postafiókos helyiségbe, és káprázik a szemem. Tűt nem lehet elejteni, annyi az ember - most esett le a tantusz, 8 helyett 7-kor zár a hivatal. Leszámítva a néhány 4 óra körül rolót lehúzó közintézményt (ahol még rend van), az a sok csibész vállalkozó meg tanulja meg, ez egy tisztán állami tulajdonú szolgáltató cég! Itt államilag volt, van és lesz rend, mindegy, miként alakul a világ körülötte.

Hogy két hete a négy nagybetűs, félős hivatalban hogy jártam és álltam, az most az én titkom marad.

De volt nem túl régen dolgom bírósággal is, családtagom súlyos betegségének fájdalmát csillapító gyógyszer kijárása ügyében pedig más állami intézményről is vannak tapasztalataink.

Mindezekért a „közszolgáltatásokért" a felsorolt állami és önkormányzati hivatalok legalább egy-egy dolgozójának havi egynapos munkabérét az én kis cégem és dolgozói biztosan befizetjük adók és járulékok formájában. Európa ezen kis szögletében mindezek értéke most ennyi.

K. Gy.

OTT TÚL A SZÁZON…

Három évszázadon át ível az élete Aradi Istvánné Mária néninek, aki alighanem városunk legidősebb polgárának mondható. 1899 május 25-én született a Szeged melletti Szatymazon, ám 1946 óta Kecskeméten él. 104. születésnapja alkalmából kívánunk neki sok erőt, egészséget és megannyi, szerettei körében töltött derűs órát. Hunyadivárosi otthonában látogatom meg, ahol 75 éves lányával él. Két unokával, négy dédunokával és két ükunokával is büszkélkedhet.

Kedves mosollyal, állva fogad, s ahogy helyet foglalunk, máris a kitavaszodó időjárás miatti örömét osztja meg velem némi humorral fűszerezve: -"Tudja, én az utolsó fagyosszent napján születtem, így aztán különben sem fázom soha".

Hogy került Kecskemétre?

Szeged környékén ismert, jónevű gazdálkodó családból származom. Édesapámnak messze földön híres őszibarackosa volt. Egymás után hozta haza az érmeket a különféle mezőgazdasági szakkiállításokról. Sajnos, a háború után a férjem is meghalt, s itt élő nővérem után jöttem Kecskemétre. Második házasságom végleg ehhez a városhoz kötött. Azért Szegeddel sem szűnt meg teljesen a kapcsolatom. Mivel első férjem vasutas volt, a Szegedi MÁV részéről még százéves korom után is minden évben meglátogatnak, a születésnapomra virággal és más egyébbel kedveskednek.

Hogy telik Mária néni egy napja?

Reggel fél nyolc fele kelek, felöltözöm, s bár már nem jól látok, megszokásból is kézbe veszem az aznapi újságot. Nagyon szeretem még mindig a Nők Lapját. Van két kutyusunk is, Csöpi és Szuszi. Tizenhárom év körüliek, de nagyon virgonc, kistermetű kutyák, jókat lehet velük játszani. Nagyon szeretnek felugrani az ölembe, hogy simogassam őket. Két fiúunokám minden délben hozzánk jár ebédelni, s a dédunokám is nálunk ebédel egyszer egy héten. Étkezés után beülünk a nappaliba kávézni, beszélgetni egy kicsit. Én ugyan nem mindig hallom meg, mit mondanak, de a lányom azt mondja, hogy húszévet fiatalodok arra az órácskára, amíg itt vannak. Délután pihenek, azután, ha jó idő van, kint üldögélek egy kicsit az udvaron a kutyusokkal. Este sokszor későig nézem a tévét. Még a reklámokat sem hagyom ki. Ha feliratos film van, azt is el tudom olvasni, de azért haragszom, hogy olyan gyorsan elkapják a betűket.

Úgy hallottam, szereti a verseket.

„Szépen süt le a hold Nagyfalu tornyára,/ Gyepszélén fejérlik Toldi Lőrinc háza" - néha eszembe jut néhány sor. Még gyakrabban jutnak az eszembe régi ismerősök, rokonok. Olyanok is, akik már meghaltak. Ilyenkor, ha az elszunyókálásból felriadok, sokszor őket keresem, a lányom meg mondja, hogy biztosan csak álmomban láttam őket… A húgommal gyerekkorunktól kezdve írtunk verseket, ő felnőttként aztán nagyon hosszú időn át a szegedi Tanyavilág c. folyóirat munkatársa volt.

Egyik ükunokája kilenc hónapos, a másik másfél éves. Azt mondta a család, hogy szavak nélkül is tökéletesen értik egymást. Annyira figyelnek a kicsik, mintha tudnák, mit mond.

Ünnep minden perc, ha itt vannak.

Mi a kedvenc étele?

Bármit szívesen megeszek, csak éppen nagyon sósan szeretek mindent.

Ez nem valami egészséges, pedig épp azt akartam kérdezni, hogy mi a hosszú élet titka.

Huszonévesen elkaptam a spanyolnáthát. Majdnem belehaltam. 1943-ban elkapott a tífusz, de úgy, hogy már lemondtak rólam. Beküldtek hozzám a kórházba egy papot, aki azt tanácsolta a családnak, hogy ne is próbáljanak etetni, hanem inkább hozzanak be nekem minden nap egy kis bort. Édesapám hordott be nekem nagyon sokáig Szürkebarátot, ez mentette meg az életemet. Azóta is iszom minden

nap egy-két pohárral. Nem tudom, ezért értem-e meg ennyi esztendőt, vagy azért, mert anyai ágon többen is magas kort értek meg. Édesanyám például 91 évesen halt meg.

Úgy gondolom, szerepe lehet ebben annak a derűs életszemléletnek is, ami jellemzi.

Tavaly volt az egyik dédunokám lakodalma. Olyan jól éreztem magam, hogy még táncoltam is. (Lánya közben mutatja a fényképeket: mindenki felállva tapsolta a táncoló dédit.) Nagyon jól éreztem magam mindig társaságban. Ma is szeretem, ha minél többen vannak körülöttem. A lányom panaszkodik rám, hogy nem szeretem, ha magamra hagy, téblábolok, mennék utána. Régen olyan nagyokat tudtunk együtt nevetni. Ma már, sajnos, nem mindig értem, amit mond. Nemsokára lesz az egyik fiúunokám névnapja, ahol legalább kéttucat családtag összejön ilyenkor. Már nagyon várom.

Kada Erika

Ha baja, bánata van

A Kecskeméten működő szociális kerekasztal szervezetei a szociális problémák fogadására ügyeleti rendszert alakítottak ki, melynek a Civil Ház (Kecskemét, Kossuth tér 5.) ad helyet. Rigóné Kiss Éva, a Máltai Szeretetszolgálat és Budainé Nagy Katalin, a Kecskeméti Nonprofit Szolgáltató Központ vezetői ezzel a kezdeményezéssel szeretnék elérni, hogy a városban és környékén senki ne maradjon egymagára szociális jellegű problémáinak terheivel. Május 6-án, 16-17 óra között dr. Svébitsné Juhász Márta, a Sion Nyugdíjas Ház vezetője fogadja a személyesen jelentkezőket. Telefonon is jelentkezhet az, akinek szociális jellegű észrevétele, panasza, elintézetlen ügye, vagy bármilyen kérése, javaslata van. Telefon/fax: 76/505-816.

E-mail: kmetcivm@axelero.hu

Jövőnk, a család

A Széchenyivárosi Közösségépítő Egyesület és a Szent Család Plébánia közös szervezésében került sor a Jövőnk a család konferencia sorozat keretében arra a tanácskozásra, amely főleg a megszületendő magzatok és a krízishelyzetbe került fiatal anyák védelmével és segítésével foglalkozott. Képünkön Hortobágyi-né dr. Nagy Ágnes, a konferencia egyik szervezője és előadója, Farkas László érseki helynök és Jávorka Lajos plébános. A tanácskozás plenáris- és szekció üléseken zajlott.

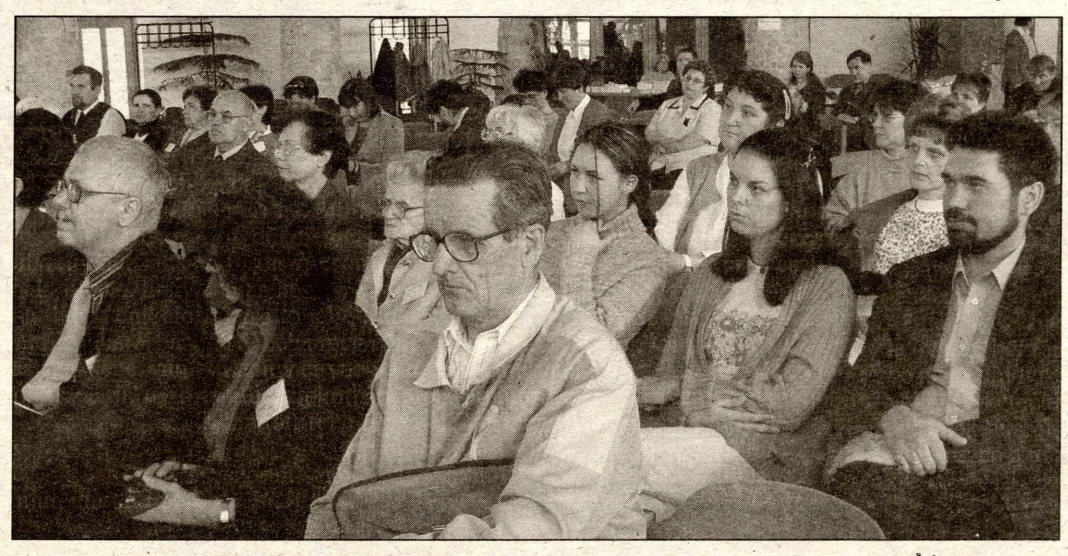

Straszer András

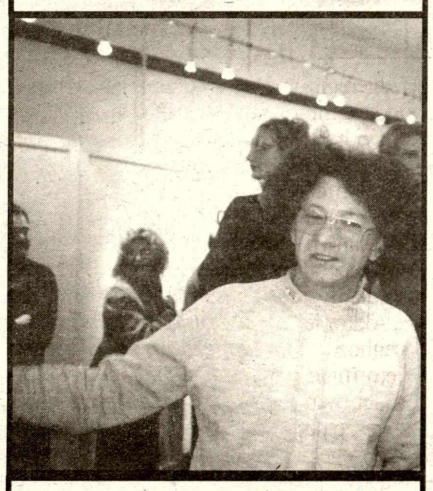

Ilyen nagy ívű volt, ahogy ezen a Dán Intézet-i rendezvényen készült képen megörökítettük. És most már ilyen is marad, mert emlékeinkben őrizzük tovább.

A STRASZER.

Akinek végtelenül kevés jutott az életből, ha éveit számoljuk, de végtelen gazdagság, ha végigfotózott életútját nézzük Izraeltől Erdélyig. Ott, ahol egyre nehezebben zakatoló szíve húsvétkor megállt. Különös tehetsége volt barátokat és ellenségeket szerezni, megmutatkozni és visszavonulni. Élt a maga feje szerint, óvni, védeni őt nem lehetett. Nem is kellett.

Legyen neked könnyű a föld. Majd hozunk egy-egy kődarabot sírodra, ha valahol a világban eszünkbe jutsz. Isten veled.

Regionális közéleti lap
Köztér

Mi volt eldöntve?

Az április tizenkettedikei EU népszavazást követően kis hazánkban jellemző módon heves politikai indulatok szabadultak el a népszavazás körülményeiről, a kampányról, a részvételi arányokról, az eredményekről. Környezetemben többek nyilatkoztak úgy, hogy végeredményben minden el volt döntve (?), ha most nem megyünk el, akkor újra kiírják a szavazást, mindaddig míg meg nem születik a politikailag várt eredmény…

És most tekintsünk el attól, hogy mi a tétje az EU csatlakozásnak, miről kellett volna tájékoztatni, tájékozódni Európát, az Európai Uniót illetően, mivel kell szembenézni a csatlakozás létrejöttével vagy éppen elmaradásával. Erről mindenkinek megvan vagy nincs meg az elképzelése, tudása, véleménye, ennek alapján szavazott vagy szavazhatott volna.

Az eldöntés feltételezését illetően nagyobb baj az, hogy az emberek jelentős része ezek szerint még mindig nem bízik a demokrácia egyik alapvető intézményében, a népszavazásban.

Itt ugyanis arról szól a történet, hogy van egy kérdés, nevezetesen az EU csatlakozás elfogadása vagy elutasítása, amiről a népnek (lakosságnak, nemzetnek, polgárságnak, szavazónak, választónak stb.) kell döntenie.

A lényeg nem a kérdés, hanem a döntés!

DÖNTÉS - így, csupa nagybetűvel. Mert a döntés akkor is döntés, ha nem 45, hanem 95 százalék megy el szavazni, és akkor, ha nem 80, hanem csak 20 százalékos az igen szavazatok aránya. Mikor szokjuk már meg, hogy nem rólunk döntenek valahol, valakik, valahogyan (kormányok, pártok, vezetők és vezérek), hanem bennünket kérdeznek, s mi döntünk saját jövőnkről, vezetőinkről és vezéreinkről? Vagy csak annyi a zavaró tényező, hogy aki dönt, az felel is a döntés következményeiért?

há

..... Út Európába

Az volt nekem az egyik bajom ezzel az uniós ügydöntő népszavazással, hogy pont a húsvét előtti hétvégén tartották. Nem tudom, más családokban hogy van, de nálunk ősidők óta hagyomány, hogy húsvét előtt ablakot köll pucolni. És ha már ablakot pucolunk, akkor nagytakarítunk is. Ez nálunk két napig tart, és utána döglünk, hogy finom legyek. Azt se nagyon tudjuk, mi megy a tévében, nemhogy népszavazunk.

A másik bajom meg az volt - bár ez még inkább magánjellegű, mint a húsvét előtti ablakmosás -, hogy Kecskeméten élek, de Helvécián vagyok állandó bejelentett lakos. Ezért aztán minden szavazáskor Helvéciára kell utaznom, ami végül is nem olyan megerőltető, mintha Hajdúhadházára kéne.

Szóval, miután jól kidolgoztam magam, rendbe szedtem zilált külsőmet, beültem a kocsiba, és elindultam. Már erősen sötétedett, de még volt idő kilencig. Jó ötlet volt ez a kilenc óra, bárki találta is ki (biztosan náluk is húsvét előtt szokás ablakot pucválni).

Aki sokat jár Kecskemétről a Szabó Sándor telep felé Helvéciára, az tudja, hogy ez aztán nem európai út. Sötétben meg még sokkal inkább nem az. Most mégse szentségeltem, mint máskor szoktam. Mert volt valami felemelő és jelképes (nekem, személyesen) abban, hogy itt robogok a töksötétben, árkon-bokron, kátyúkon át, kivilágítatlan biciklisek és mopedosok között a szebb jövő, Európa felé.

Hangulatomat még az se tudta tönkrevágni, hogy a pokol tornácán se lehet sötétebb, mint amilyen a szavazókör - civilben iskola - udvarán fogadott. A gödörből, amibe sikerült beparkolni a sűrű homályban, viszonylag könnyen kimásztam, az épület ajtaján pedig hívogató fény szűrődött ki. Ez elég is volt, hogy eljussak az ügydöntés kellős közepéig.

Ahol pediglen a csendes magányban üldögélő három hölgy közül az egyik izgatottan feltett kérdésemre azt mondta: húsz százalék. Este fél kilenc után néhány perccel Helvécián így állt a helyzet. Aláírtam a nevemet a listán, amin az enyém mellett mindösszesze egyetlen szignó díszelgett. Akkor gondoltam először arra, amire a hosszú és kimerítő kampány alatt egyszer sem: te jó Isten, hát lehet, hogy mégse?

Bevallom, nekem aznap, takarítás közben egyetlen percre sem jutott eszembe Európa. Biztosabb voltam a magas részvételben és a nagy arányú igenben, mint Baja Ferenc és dr. Palánkai együttvéve. Még a tévét se kapcsoltam be, hogy megtudjam, mennyi az állás. Csak állampolgári tudatom mélyén motoszkált, hogy a takarítás végeztével el kell mennem szavazni. Úgy látszik, aznap sokan mások se gondoltak Európára. Tán úgy voltak vele, ahogy az egyik hölgy mondta akkor este a helvéciai iskolában: azt hallották ki a kampányból, hogy el van ez a kérdés már nélkülük is döntve.

Visszaérve Kecskemétre, hogy megvigasztalódjak, betértem kedvenc hipermarketembe. De még ez se tudott feldobni, pedig itt nyüzsgő élet fogadott, nem úgy, mint a szavazóhelyiségben.

Most, hogy már megvan az igen, engem bizony nem érdekel, ki miért maradt távol a szavazástól. Kis éjszakai utazásom Európába kedves keleti emlék marad. Most már várom, hogy jöjjön az európai szebb jövő, amikor is megjavítják majd a helvéciai utat.

-m-

Élni a lehetőséggel

Az Európai Unió világos feltételrendszert szab a támogatások elnyeréséhez, ez azonban csak keretlehetőség, nem garancia. Ugyanakkor vállalhatatlan, ha nem tudnánk élni vele. Mindezeket Kiss Péter kancelláriaminiszter mondta kecskeméti látogatásakor a megyeházán rendezett fórumon.

De hogy élni tudjunk a lehetőséggel, ahhoz szabályozás, intézményrendszer és a támogatásokat befogadó képesség szükséges, hangsúlyozta. Ott kellenek a jó projektek, ahol a legnagyobb a rászorultság, de többnyire a legnehezebb is pályázni, mert hiányzik a kellő tapasztalat. Ezért kell a jövőben kiemelt figyelmet fordítani a hátrányos helyzetű régiókra és kistérségekre. A területfejlesztési törvény módosítása azt célozza, hogy a társadalmi szereplők visszakerüljenek a döntéshozói körbe, s a problémához legközelebb szülessenek a döntések.

Szuverenitásunk szempontjából kulcskérdés a kis- és középvállalkozások helyzete, mondta a miniszter. A csatlakozás elkerülhetetlenül a verseny erősödését hozza. Az egészségügyi hozzájárulás kétlépcsős megszüntetése, a foglalkoztatás növekedése esetén a tb-terhek és az adó csökkentése növelheti a vállalkozások versenyképességét. Az Európa-terv 150 milliárd forintnyi támogatási programot jelent. Kiss Péter kiemelte a Magyar Fejlesztési Bankról szóló törvényt, amely megkönnyíti a kockázati tőke társulások alakítását. A bank múlt évi feltőkésítése további 900 milliárd forintnyi forrást nyitott meg.

Azok az országok sikeresek, amelyek alkalmazkodnak a nemzetközi trendhez, de tudnak valami sajátosat is. A kancelláriaminiszter szerint nálunk ez a kitörési pont lehet a tudás. Akkor lehetünk sikeresek, ha minél szélesebb az a kör, amely hozzáfér az új ismeretanyaghoz.

Nem mindegy, hogyan „növünk bele" majd az európai közösségbe. Mint Kiss Péter mondta, nem engedhetjük meg, hogy a társadalom egy szűk rétege tovább gazdagodjon, más része pedig végleg leszakadjon. A csatlakozás arról is szól, hogy a kiáltó társadalmi különbségek mérséklődjenek.

Esélyt a fiataloknak!

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás első számú nyertesei a gyerekek és az ifjúság lesznek. Míg a felnőttek csak belekóstolnak a közösség mindennapjaiba, addig ők már a hosszan tartó, fáradtságos, olykor igen nehéz folyamat gyümölcseit fogják élvezni. Ezt emelte ki Jánosi György gyermek- ifjúsági és sportminiszter április 4-én, az Európai Tavasz előadássorozat keretében. Nyomás az Unióba! - adta ki a jelszót a fórum kezdetekor.

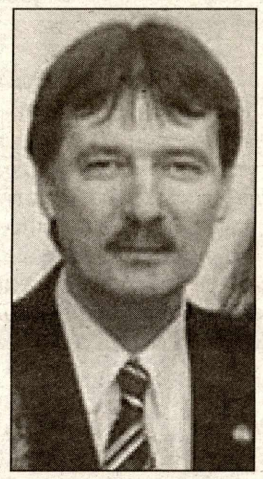

Az unió jelenlegi szakpolitikája iránytű a magyar szakemberek számára, hiszen a közösség törekvéseivel szemben nem lehet alternatívát felvonultatni. Az unióban ugyanis tudatosan próbálnak segíteni a fiatalokon, már csak azért is, mert nem tehetnek sorsukról, előnyökkel vagy hátrányokkal születnek. Kötelesség az esélyek közelítése, főleg a fizikailag és pszichikailag kiszolgáltatottak körében. Nem elég, hogy a gyermekek jogokkal rendelkeznek, ha élni nem tudnak vele- emelte ki a sportminiszter. Az érdekérvényesítés, a döntésekbe való beleszólás a fiatalságot is megilleti, amit csak a felnőttek segítségével tudnak elérni. Az EU alapelveket dolgozott ki az ifjúságpolitikára vonatkozóan: nyitottság, részvétel, felelősség, következetesség. Fontos, hogy a fiatal korosztály értesüljön a politikai törekvésekről, a nyilvánosság biztosítva legyen a számukra, ami persze a megfelelő kommunikációs rendszerek kialakítása nélkül lehetetlen (mindenki jogosult a saját anyanyelvén információhoz jutni). Hosszú távon kell tisztázni a különböző feladatokhoz rendelt felelősségeket, a viszonyoknak tisztában kell lenni, és biztosítani kell a jogot a véleménynyilvánításhoz.

A magyar kormány ennek megfelelően három lépcsőben stratégiát dolgozott ki az alapok megteremtésére. Kidolgozták a magyar Fehér Könyvet (mely összhangban van az unióssal), melynek keretében a nemzedéki életpálya modell rögzíti: a születéstől az önálló életkezdésig milyen állami, önkormányzati feladatok, segítségnyújtási lehetőségek jelennek meg. A nemzeti gyermek és ifjúságpolitikai stratégia tartalmazza a hiányosságokat (pl. családtámogatási rendszer megfelelő alkalmazása, második esélyiskolahálózat kialakítása, pályakezdő munkanélküliség), míg az utolsó lépés maga az ifjúsági törvény elfogadása lenne. A tervek szerint az ősz elejére be lehet nyújtani a javaslatot, hogy még ebben az évben elkezdhesse tárgyalni azt a parlament.

Jánosi elmondta, hogy ebben az évben majd' 50 százalékkal emelkedett a különböző pályázatokon elnyerhető források összege (1,4 milliárdról 2, 1 milliárd forintra). Számos új program is indult az eddigiek mellett, amelyek közül kiemelendő az önkormányzatok megsegítésére (ifjúsági önkormányzatok kialakítása, fesztiváltámogatási alap, „Kell egy hely"-program), az erőszak-mentesítésre, a kulturális értékek megőrzésére, drog-prevencióra (a droghelyzet javítására kétmilliárdot szán a kormány) elnyerhető összegek köre.

A sportra rátérve a miniszter hangsúlyozta, hogy könnyű, de ugyanakkor nehéz helyzet alakult ki 2003-ra Magyarországon. Könnyű, hiszen hazánk régóta sportnagyhatalom, viszont nehéz, mert a sporttól való elfordulás, az állam kivonulása, a szülők terheinek megnövekedése, és a szabadidősport katasztrofális helyzete aggodalmat kelthet. A felnőtt magyar emberek kb. 20-21 százaléka mozog rendszeresen, az unióban ugyanez 40-45 százalékot tesz ki. A sportiskolai helyzet megerősítése, a Magyar Olimpiai Bizottság támogatásának megkétszerezése, a testnevelés órák kötelezővé tétele a versenyeztetésre szánt összeg megemelése talán javíthat a helyzeten. A jelenlevők kérdései alapján is szóba került a sport üzleti háttere. Jánosi György szerint nyugaton a cégek kötelességüknek érzik, hogy bevételeik egy részét az élsportra fordítsák, Magyarország jelentősen el van maradva ezen a téren (is). A miniszter szükségesnek találta kiemelni: 2003 a fogyatékosok éve az Európai Unióban, és ha már negatívumokról esett szó korábban, Jánosi György ezen az égetően fontos területen sem tudott túl sok jóval szolgálni. Több minisztérium együttes jelenléte egy területen nem túl szerencsés, nos a fogyatékosok ügye is egy ilyen terület.

Csak remélni tudjuk, hogy az eltervezett fejlesztések, tervek valóra válnak. Mint ahogyan azt is, hogy az ifjúsági tárca egy képviselője a közeljövőben újra tiszteletét teszi városunkban a probléma sajátossága miatt. Annál is inkább, mert ahogy láthattuk, az érdeklődés meglehetősen nagy volt…

Dobos Sándor

Vendégségben

A kecskeméti Európa Jövője Egyesület öt éve folytatja a fiatalok felkészítését a közös európai életre. A képzési program keretében nemrégiben ötven spanyol, dán, angol, az erdélyi Hargita megyéből érkezett, valamint Bács-Kiskun megyei fiatal egy hétig Kecskeméten közösen szentelte figyelmét a felkészülés aktuálisan elsajátítandó ismereteinek megszerzésre. Egy napot Budapesten is eltöltöttek, ahol a parlamenti látogatás során fogadta őket Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke is.

Bús Csaba felvétele

EU-információs pont

Települési és területi struktúraváltás az Európai Unióban és a Dél-Alföldi régióban címmel rendezett szakmai konferenciát április végén a Katona József Megyei Könyvtárban működő Európai Információs Pont. A tanácskozást **Balogh László**, a megyei közgyűlés elnöke nyitotta meg. **Nemes Nagy János** egyetemi tanár a magyarországi regionális struktúra problémáiról tartott előadást, **dr. Csatári Bálint** az MTA Alföldi Tudományos Intézetének vezetője a kistérség, megye, régió kapcsolatát boncolgatta.

Petri Márta, a Dél-alföldi Regionális Vidékfejlesztési Iroda munkatársa a megyei fejlesztésekről, illetve az idei pályázati lehetőségekről tájékoztatta a résztvevőket.

Bár az unió küszöbén állunk, a valódi decentralizáló, demokratizáló folyamatok alig indultak el Magyarországon, mondta Nemes Nagy János. Látszólag az önkormányzatok „élet s halál urai" a településeken, igazából nincs elegendő forrás és eszköz a kezükben. A több pénz azonban több felelősséget is jelent majd. Dr. Csatári Bálint hangsúlyozta: a közigazgatási reformot és az önkormányzatiságot nem szabad összekeverni a területfejlesztéssel. Az elmúlt tíz évben a területi különbségek nem csökkentek, ami azt mutatja, hogy a piaci hatásokat a vidékfejlesztési törekvések csak kevéssé befolyásolják.

Rajk László Kecskeméten

Konrád György 2000-ben a következőket írta Rajk László kiállításának megnyitójában: „Az a benyomásom, hogy Rajk László élvezően ironikus viszonyban van a mindenkori jelennel, tetszik neki, hogy a jelenség annyira hasonlít magára, de éppen ezért szívesen hagyja faképnél, mert ő a küszöbön várakozó holnapi jelenre kíváncsi. Nem bánja az élet és vele a művek átalakulását, nem rosszalja a mai ember szuverén önkényét a tegnap maradványaival szemben, de legjobban az elmés kompromisszumok tetszenek neki. Álláspontja logikus és következetes, nemcsak azt fogadja el, hogy a maiak átfogalmazzák a tegnapiak hagyatékát, s ezt teszi ő is, de abba is derűvel beletörődik, hogy az ő munkáival is ugyanezt teszik mások, hogy a homlokzat csereberélhető. Ha én hozzányúlhatok a máséhoz, más is hozzányúlhat az enyémhez.“

Ez a szellemiség hatotta át a kecskeméti beszélgetés alkalmával is Rajk megnyilatkozásait, amikor építészetről beszélt: a megértő, elfogadó, de mégis kritikus viszonyulás, ahogy a legújabb kori magyar építészet eredményeit, s benne saját munkáit szemléli. Munkáira a funkcionális egyszerűség, de a harsányságot is vállaló vidám, feltűnő színezés, az anyagoknak, technikáknak, tereknek és struktúráknak különleges kombinációja jellemző. Gondolkodása az évtizedes egyhangúságot, házgyári uniformizálást felváltó ornamentika és organikus formavilág túlburjánzása, az egyéniség kibontakozását elfojtó, öncélú egyénieskedés iránt is toleráns, ironikus bölcsességet tükrözi.

Megérti a kis terek zárt világában otthonosan mozgó, de a természetre nyitott, tágas világban elbizonytalanodó, önmagukat ott is kerítésekkel, elválasztó vonalakkal körülszigetelő embereket, de nem tervez az egymás közötti viszonyokat és az intimitás legtitkosabb szféráit is figyelembe vevő családi házakat.

A színház, a film világában kikísérletezte a jelenetekhez, jellemekhez, gondolatisághoz kapcsolódó terek, útvonalak, jelzések és díszítések technikáját, s ezt alkalmazza - olykor kemény vitákat kiváltó - saját munkáiban is. Nem vállalja, hogy a mindenkori megrendelő kívánságainak vagy valamilyen általános társadalmi ízlésvilágnak megfelelően készítsen épületeket, de annak idején elvállalta, hogy a szinte lehetetlennek tűnő elvárás jegyében megtervezze Nagy Imre és mártírtársai temetésének dekorációját. A fél-illegalitás, a más néven (volt, hogy fizetnie is kellett ahhoz, hogy egy-egy név mögött dolgozhasson!) történő, háttérből végzett munkák után itt lépett először a teljes nyilvánosság elé. Szívesen mesélte, hogy miként sikerült az építészeti, helytörténeti és aktuálisan felmerülő adottságok kompromisszumai között megtalálni a tervezés és kivitelezés olyan megoldásait, melyet végül az esemény egészének történelmi pillanata igazolt. Ma is megrendüléssel emlékszik vissza a filmgyári munkások ünneplő ruhájára, melyet az esemény napjára öltöttek fel tiszteletük jeléül, s piszkítottak össze, hogy a biztonsági ellenőrzés utolsó pillanatban jött követelésének eleget tegyenek.

A politikai múlt felidézésében feltárult az ellenzéki mozgalom sajátos felépítése: a nyilvánosság előtt tevékenykedő, a nyugati demokráciák szolidaritását élvező, s épp ezért a fennálló hatalom számára különösen problematikus egyéniségek és a mögöttük álló, háttérben tevékenykedő „névtelenek“ együttműködése, az illegalitás illúziómentes hétköznapjai. Édesapjának sorsában a mai napig feltáratlan és történelmileg, pszichológiailag tisztázatlan problémára hívta fel a figyelmet: mi vezérelte, mi vezérli a párt iránti elvakultságot, azt a fajta túlhajtott hűséget és feltétlen odaadást, amely emberi életet és emberi szabadságot képes feláldozni az elvont párteszme oltárán.

S hogy mit vár Európától, a csatlakozástól?

Mindenekelőtt kalandot, aztán majd egyszer, sok év múlva talán egy olyan európai ízlésvilág kialakulását, amelynek eredményeként nem a megosztottság, hanem az egész közvélekedés alapján ítélkezhetünk épített környezetünk állapotáról.

há

A LÓ művészeti anatómiája

2003. május 15-től - (megnyitó 17 órakor) - július 13-ig a Kecskeméti Képtár földszinti termeiben a kecskeméti kötődéssel is rendelkező Szunyoghy András grafikusművész sokak által várt gyűjteményes kiállítása lesz látható. A tárlatnak egy könyvbemutató (Rajzolás ABC-je) szolgáltat különös aktualitást, így nem véletlen, hogy az 57 éves alkotó elsősorban nagysikerű alkalmazott grafikai munkásságának bemutatására helyezi ezúttal a hangsúlyt (természetesen ezen keresztül érzékeltetve pedagógiai és alkotói munkamódszerét is). „A ló művészeti anatómiája“ immár a harmadik kiadásánál jár. Az először Németországban kiadott „Rajziskola“ című könyve kilenc nyelven jelent meg, s az ember mellett tizenegy állat (közte kutya, oroszlán, szarvasmarha) anatómiáját mutatja be több rajzban is. Szintén több nyelvre lefordították az először 1999-ben megjelent „Az ember anatómiáját“, melyben az az „újítás“, hogy minden izomnál megmutatja, hogy honnan ered és hová tapad, valamint hogy hogyan mozgatja az adott részt. Szunyoghy 1995-ben az év bélyegtervezője is lett, e területen mindenekelőtt rézmetszésű bélyegeivel ért el sikereket hazánk mellett Jemenben és Mongóliában. A sokoldalú művész egyéni stílusú, groteszk, abszurd hangvételű grafikáival és festményeivel teszi teljessé egy több mint három évtizedes alkotói tevékenység bemutatását a Kecskeméti Képtár leglátogatottabb időszakában.

ifj. Gyergyádesz László

Balanyi Zoltán kiállítása

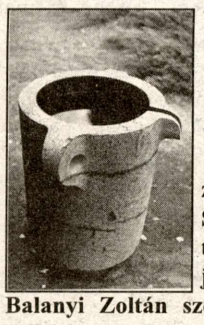

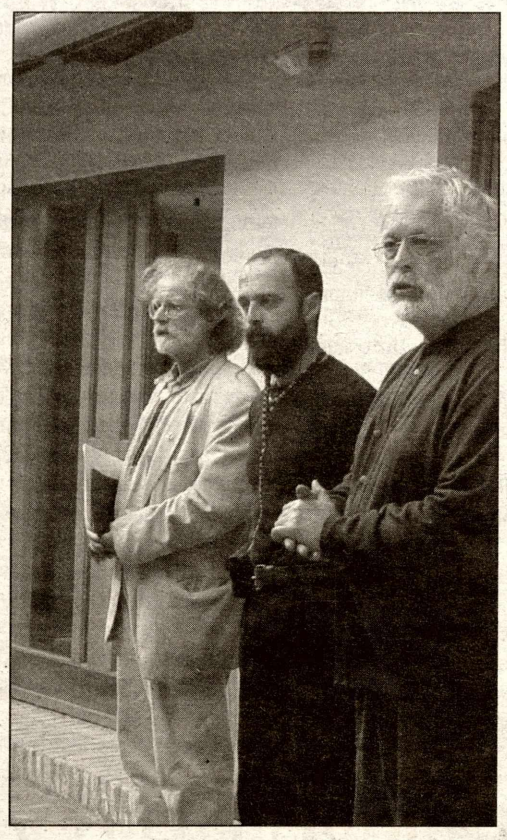

A Nemzetközi Kerámia Stúdió kiállítótermében május 6-ig látható Balanyi Zoltán szobrászművész kiállítása. A fiatal alkotó a Pécsi Egyetem Művészeti Karán szerzett szobrász diplomát, majd a Mesteriskola DLA- képzés elvégzése óta Kecskeméten él és alkot. Ösztöndíjasként dolgozott Carrarában, Athénban, Delphiben, Karlsruheban, és Japánban, ahol az Aomori Kortárs Művészeti Múzeum több munkáját őrzi. Kedvenc anyaga a kő, és kiállításán láthatóak a munkásságának főbb vonulatait alkotó sorozatai, mint a Térben működő puzzle, az edényszobrok, az építészeti ihletésű architektonikus szerkezetek és a malomszobrok.

Erdélyi vendégek

A Nemzetközi Kerámia Stúdiónak immár többedszer voltak erdélyi képzőművész vendégei. A Barabás Miklós Céh szervezésében most már második alkalommal tucatnyian töltöttek itt együtt hosszabb időt, melynek végén záró-kiállítást tartottak. Köztük volt Jakobovits Miklós Nagyváradról, aki azokban a napokban vette át Budapesten Munkácsy-díját. Mellette művész felesége, Márta, illetve Probstner János, a NKS igazgatója, Karsai Péter országgyűlési képviselő és Alföldi Albert, a megyei közgyűlés alelnöke, aki a kiállítást megnyitotta.

Házhoz viszik a népdalokat

A **Vándor Vokál** együttes 1990-ben alakult Budapesten magyar népdalénekesekből. Műsorukon azonban nemcsak magyar, hanem bolgár, makedón, horvát, szerb és görög dalok is szerepelnek. Az együttes jelenlegi tagjai - **Bognár Szilvia, Farkas Tünde, Izsák Kata** és **Navratil Andrea** - az eredeti hangzás visszaadására törekszenek, de az előadást megfűszerezik saját ötleteikkel is. Rendszeresen szerepelnek klubokban, táncházakon, nagy sikerrel lépnek fel fesztiválokon, mint például a Kecskeméti Népzenei Találkozó, a Pécsi Folknapok, a Művészetek Völgye vagy a Diáksziget. Külföldön is gyakran vendégszerepelnek Ausztriától Luxemburgig. Énekelnek zenekari kísérettel és anélkül is, és szívesen tanítják meg dalaikra a közönséget.

Az együttes vállal fellépést családi és egyéb rendezvényeken: keresztelőn, esküvőn, nyugdíjas találkozón, avatáson vagyis minden olyan eseményen, amelynek ünnepélyesebbé tételéhez emberi hang szükségeltetik.

A Vándor Vokál együttesről bővebb információt kaphatnak az érdeklődők az Interneten /http://users.belgacom.net/vandorvokal/, illetve Izsák Katától a 20/36-63-900-as telefonszámon.

E-mail címük: vandvok@freemail.hu.

Az Élet és Irodalom - élőszóban

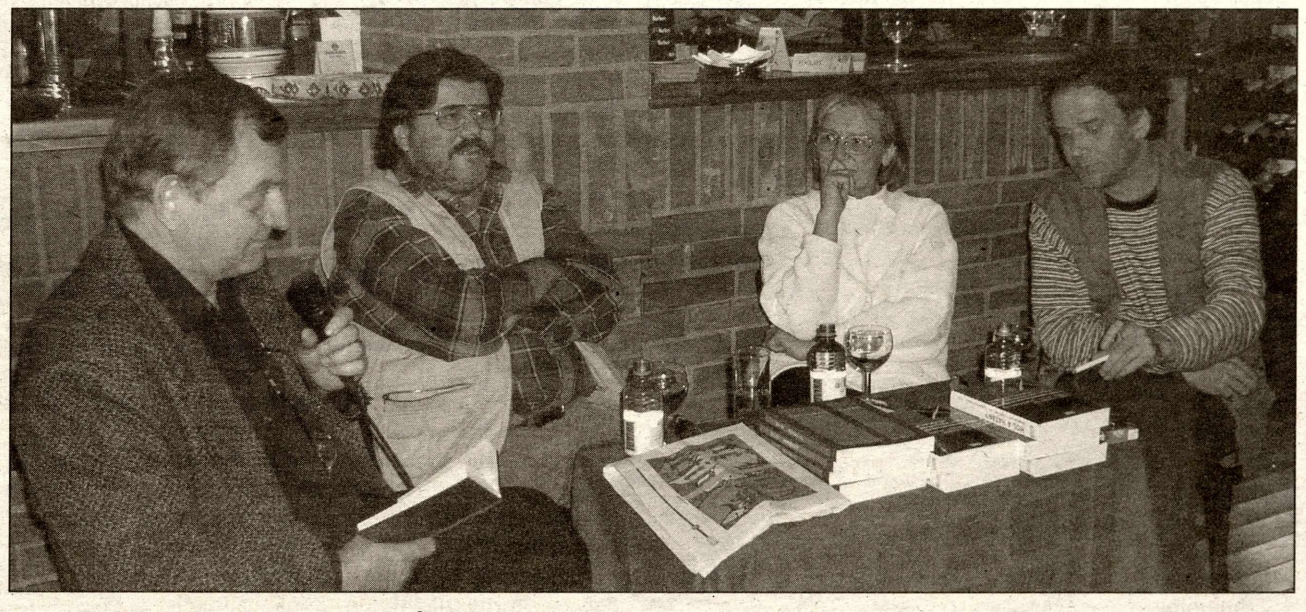

A Liberális Klub vendége volt az Élet és Irodalom szerkesztősége. Kovács Zoltán főszerkesztőt, Tarnói Gizella főszerkesztő-helyettest és Csuhai István versrovat-vezetőt Komáromi Attila, a Forrás szerkesztője kérdezte a hetente megjelenő lap szerepéről a kultúrában és a politikában. Mint kiderült, a szerkesztőség funkciói az elmúlt egy-két évben egy új területtel is bővültek: szinte heti vendégek a magyar bíróságokon, ahol nemcsak esztétikai álláspontjukat, hanem közéleti és személyiségi ügyekben saját érdekeiket is keményen megtanulták védeni.

Regionális közéleti lap
Köztér

KOR *vagy* KÓR

Egy Alois Alzheimer nevű orvos írta le először a róla elnevezett betegséget 1907-ben, melyet az évszázad betegségének is neveznek. Tény, hogy az Alzheimer-kór máig azon kevés betegségek egyike, melyeknek nem ismerjük sem az okát, sem végleges gyógyításának módját. Maga a kór egy szellemi leépüléssel járó visszafordíthatatlan, előrehaladó, hosszú távon lejátszódó betegség, aminek a hátterében az agysejtállomány pusztulása áll. Világszerte több tízmillió ember szenved különböző szellemi leépüléssel járó betegségekben. Hazánkban a hatvan éven felüli lakosság 12-15 százalékánál fordul elő valamilyen demencia, ami kb. 350 000 embert érint. Ezen belül a ténylegesen Alzheimer-kórban szenvedők száma elég nehezen határozható meg, hisz többnyire már csak a súlyos betegek kerülnek vizsgálatra, gyógykezelésre. A számadatok csak jelzésértékűen mutatják, hogy hányan küzdenek otthon a betegség enyhe vagy középsúlyos formájával. Mindezek figyelembevételével kezelendő az az adat, hogy Magyarországon jelenleg közel kétszázezer Alzheimer-kóros beteg van.

Mi indokolja, hogy ma ez a betegség - világnap rendezésével, médiacsatornákon való gyakori szerepeltetéssel és más módon is - a figyelem előterébe került? - kérdezem **dr. Bank Gyula** adjunktust, a megyei kórház Pszichiátriai Osztálya krónikus részlegének vezetőjét.

- Netán a fenti számok ijesztően magasabb értéket mutatnak, mint a megelőző évtizedekben?

Nem erről van szó. Régen azért nem tulajdonítottak ennek akkora jelentőséget, mert az alig egy évszázaddal ezelőtt felfedezett betegség a közgondolkodásban nem különült el a hasonló tünetekkel járó öregkori elbutulás fogalmától. A betegség látható, észlelhető jeleit egy egyénenként más-más mértékben bekövetkező időskori állapot rovására írták. Sajnos, máig elmondható, hogy még a betegségtüneteket idő előtt észlelő betegek sem fordulnak orvoshoz abban a hitben, hogy ezek az öregedési folyamat természetes velejárói. Éppen ezért nem lehet elégszer hangsúlyozni ennek az ellenkezőjét. A mindennapos életben is zavart okozó feledékenység, memóriazavar betegség, az Alzheimer kór legjellemzőbb tünete, melyet véglegesen ugyan még nem tudunk gyógyítani, de sokféle terápiás kezelés áll a rendelkezésünkre ahhoz, hogy kifejlődését lassítsuk vagy akár átmenetileg megállítsuk. Egyébként a normál időskori feledékenység korántsem befolyásolja a szellemi teljesítőképességet olyan mértékben, mint az Alzheimer-kór. Gondot okoz a mai gyakorlatban az is, ha a beteg ilyen irányú panaszaival nem pontos diagnózist felállítani tudó pszichiáter vagy neurológus szakorvoshoz fordul, hanem hosszú ideig más miatt, például depresszióról, magas vérnyomásról, érelmeszesedésről kezelik, amely az e mögött megbúvó Alzheimer-tünetek szempontjából is hasznos lehet, de hatékonysága nyilván alacsonyabb fokú, mintha kezdettől speciális Alzheimer-kezelésben részesült volna. Itt kell megjegyeznem, hogy a depressziós betegségek tünetei hasonlóak lehetnek az Alzheimer kór tüneteihez, de jellegük, lefolyásuk az orvos számára egyértelműsíteni tudja, hogy valódi vagy áldemenciáról van-e szó.

Milyen valószínűsíthető nézetek vannak a betegség okára?

Az elmúlt évtizedekben többféle modell lehetőségét vetették fel. Ezek közül az, hogy bizonyos kromoszómák elváltozásai Alzheimer-kórt eredményezhetnek, ma is megállja a helyét. Például nagyon sok Down-kóros betegből lesz idővel Alzheimer-kóros, mindkettő kialakulásában szerepet játszik a 21-es kromoszóma hibája. Biológiai érdekesség ebből a szempontból a Down-kóros és Alzheimer-betegek ujjlenyomatának a hasonlósága. A valóságban viszont a kromoszómavizsgálat az Alzheimer-betegek csupán 1-5 százalékánál mutatta ki ezt az okot. Egy ideig tartotta magát a toxikus modell, mely bizonyos nyomelemek szervezetet károsító hatásának tudta be a betegség kialakulását. Mivel több neurológiai betegség hátterében vírusfertőzés áll, ennek lehetősége is felmerült. Érdeklődésre ad okot, hogy bizonyos ízületi betegségben szenvedők körében, akik rendszeresen szednek gyulladásgátló gyógyszereket, ritkábban fordulnak elő Alzheimer-kóros betegek, de ennek ok-okozati összefüggése ténylegesen még nem bizonyított. Jelen álláspontunk szerint az immuniológiai gyengeség, illetve a gyulladással járó vírusfertőződés a betegségnek nem oka, hanem inkább következménye. Fölmerült még számos teória, gondolok itt például az agyi vérutak átjárhatóságával kapcsolatot látó modellre is, de az Alzheimer kórral való közvetlen összefüggésüket elvetették. Ami bizonyos, hogy keletkezhetnek az agyban abnormis fehérjék, melyek - még tisztázatlan okok miatt - rossz hasadással, összetapadással jönnek létre. Ezek a kóros, sejtpusztulást okozó anyagok szerepet játszanak az Alzheimer-kór kialakulásában. Jelenlétük vizsgálattal kimutatható az Alzheimer-betegek agyában, de a gyakorlatban ennek nincs különösebb jelentősége, mert a klinikai tünetkép, illetve különböző képalkotó eljárások (CT, MRI, SPECT) nyújtanak segítséget a vélt diagnózis alátámasztásában. Az időskori demencia oka lehet valamilyen érrendszeri betegség, mely az Alzheimer-kórral együttesen is felléphet. Egyre gyakrabban találkozunk ezzel, a betegség ún. kevert formájával, mely megintcsak másjellegű terápiát igényel.

A rossz hasadást eredményező rejtélyes ok lehet például egy Csernobil-féle katasztrófa?

Nem, mert az ilyen típusú külső sugárzás okozta behatások túlnyomórészt csak genetikai, kromoszómaszinten okoznak elváltozásokat, s nem sejtpusztulással, hanem sejtburjánzással járnak.

Melyek az Alzheimer-kór legáltalánosabb tünetei?

A memória romlása, nehézségek a mindennapi megszokott élettevékenységekben, a nyelvi kifejezésben, időbeni és térbeli tájékozódásban, hibás vagy csökkent ítélőképesség, a figyelem hanyatlása, a kezdeményezőkészség elvesztése, érzelmi elsivárosodás, személyiségváltozás. A viselkedészavar mellett kedélyállapot-változás is kísérheti a betegséget. Előfordul, hogy a legközelebbi hozzátartozók a beteg korábbi énjének teljes átalakulásáról, negatív irányú megváltozásáról számolnak be.

Hány éves kor felett jelentkezhetnek első jelei?

Van példa arra, hogy már negyven éves kor után tapasztalhatók a kezdeti jelek, de jellemzően a 65. év táján fordulnak elő, s van, akinél csak aggkorában jelentkezik a betegség. Ennek megfelelően a betegség diagnosztizálása során korai és késői típusú Alzheimer-betegséget különböztetünk meg. A korai kezdetűek, mint annyi más testi és lelki betegség, itt is rosszabb indulatúak. Maga az Alzheimer-kór nem halálos betegség, de a beteg testi-lelki állapotából következően, illetve az immunrendszer gyengüléséből adódóan a betegség legsúlyosabb - ágyhozkötött, széklet-, vizelettartási képtelenséggel is járó - szakaszában olyan egyéb tünetegyüttesek, betegségek is jelentkezhetnek, mint az epilepszia, a tüdőgyulladás vagy más gyulladásos betegségek, melyek végül a beteg halálát okozhatják. Emiatt az Alzheimer-betegség időtartama a betegség első jeleinek észlelésétől, az egy-két éves lappangó időszakot is beleszámítva, általában 7-10 év.

Milyen jelek vetik fel az Alzheimer-betegség gyanúját?

Ha a betegnél azt tapasztalják a hozzátartozók, hogy ingerlékennyé, türelmetlenné válik, ha olyan megnyilvánulásai jelentkeznek, amire korábban nem volt példa, gondolok itt akár az agresszivitásra is, felvetődhet a betegség gyanúja. Jellemző viselkedésbeli zavar lehet a tárgyak egészen rossz helyre tétele, mondjuk a vasalót a hűtőszekrénybe teszi a beteg. Vagy azt kéri saját otthonában a családtagjaitól, hogy vigyék haza. De előfordulhat az is, hogy a beteg az adott szituációban szükségtelen biztonsági intézkedéseket tesz, pl. belülről elreteszel minden ajtót, ablakot. Első reakcióként ezeket a jeleket a környezet csupán "furcsaságnak" tartja. A közepesen súlyos szakaszban észlelhető a beszéd, kifejezőkészség, gondolkodás, számolás zavara, melyek miatt fokozódik a beteg hozzátartozóktól való függése. A beszélgetőpartnerek egyre többször tapasztalják, hogy a beteg belegabalyodik a mondanivalójába, nem megfelelő szavakat használ, vagy gyakorlatilag semmi értelme annak, amit mond. Ettől egyébként kezdetben maga a beteg is nagyon megijed, nyugtalanná válik. Nagyon gyakori az érdeklődés elvesztése, az érzelmek elszíntelenedése. Figyelemfelhívó lehet a környezet számára, ha az addig aktív élettevékenységet folytató ember visszahúzódóvá válik. Méginkább megerősíti a gyanút térbeli és időbeli tájékozatlansága, pl. a beteg eltéved hazafelé menet vagy éppen régi dolgokat helyez a jelen eseményei közé. Kóros, paranoid gondolatai is jelentkezhetnek, például a beteg azzal gyanúsítja közeli hozzátartozóit, hogy meglopják, ki akarják forgatni (sokszor nem is létező) vagyonából. További betegségszakban ez még tovább fokozódhat olyanformán, hogy azt hiszi, meg akarják ölni. Alapos ok nélkül ellenségessé válhat a környezetével. Képtelenné válik korábbi érzelmei megélésére. Később már nem csak az ismert lakókörnyezetben, hanem a lakáson belüli tájékozódása is gondot okoz. Nem találja a szobáját, a WC-t, stb.. Nem ismeri fel a szeretteit, sőt idővel nem ismeri fel még saját magát sem a tükörben, és beszélgetést kezdeményez a tükörképével. Végül mindenféle korábbi -önmagára és másokra vonatkozó - adatot elveszít. Ezek közül is a legutolsó, ami még emlékszik, az a saját- és édesanyjának a neve. Ezek még akkor is megmaradhatnak, amikor már az utódaira vonatkozó összes információja kiesett.

Egy malajziai Alzheimer-kóros férfibeteg a feleségével

Mennyire jellemző erre a betegségre az öngyilkosság?

Középsúlyos, súlyos tünetek esetén nem jellemző, inkább a betegség kezdeti szakaszában fordul elő olykor, amikor még működnek a kontrollfunkciók - többnyire magasan kvalifikált, átlagon felüli intelligenciával bíró betegek esetében, ha a képzett, széleskörű ismeretekkel bíró beteg felismeri magán a betegség jeleit, s pontosan tisztában van azzal, hogy idővel mi vár rá.

A felsorolt tünetek a legáltalánosabbak, de mindenkinél más-más módon jelentkezik a demencia. Megfelelő tréninggel áttanulhatók-e a sérült funkciók az épen maradt agyrészek segítségével?

Az Alzheimer-kór esetén az agysejtpusztulás az agykéreg olyan mérvű károsodását eredményezi, amely többségében nem teszi lehetővé a memóriatréninget. Legfeljebb a betegség enyhébb formájában lehet ennek gyakorlati jelentősége, ha a tréning alkalmazhatóságának három fő feltétele teljesül: a beteg többé-kevésbé tudatában legyen problémájának, motivált legyen arra, hogy javulás következzen be, és hajlandó legyen aktív erőfeszítéseket tenni ezért.

Mi a kezelés során alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusa?

Az agyban jelenlévő acetylcholin nevű anyag mennyisége jelentős abból a szempontból, hogy a mentális (értelmi) hanyatlás milyen fokú. Ha gyógyszeresen támogatjuk az acetylcholin létrejöttében szerepet játszó enzim jelenlétét, illetve megakadályozzuk, késleltetjük az acetyilcholin lebontását, több marad belőle az agyban, így lassítani tudjuk az elbutulás folyamatát. Természetesen az acetylcholin-egyensúlyt fenntartó gyógyszerekkel kapcsolatban is elmondható, hogy a betegség enyhe és középsúlyos formájában alkalmazhatók a leghatásosabban. Az időben diagnosztizált és kezelt Alzheimer-beteg életkilátásai lényegesen jobbak, mint kezelés nélkül. Ez a különbség időben nehezen meghatározható, egyénenként változó, igen sok tényezőtől függ. De ha csak azt nézzük, hogy a beteg mindennapi életminősége mennyivel jobb a kezelés hatására, már nem éri meg fölöslegesen kínlódni, elbújni, egyedül, segítség nélkül küszködni ezzel az alattomos betegséggel.

Hol veheti igénybe a beteg a számára legmegfelelőbb gyógymódot?

A szakorvoshoz fordulás nagyon fontos lépés, s ennek elérhetősége érdekében napirenden van a szakellátó helyek kialakítása Magyarországon is: folyamatban van az ún. Alzheimer-centrumok létrehozása. Egyik ilyen központ Kecskemét. A megyei kórház pszichiátriai osztályán egyébként már évek óta rendelkezésre áll egy ilyen irányú speciális ambulancia. A központok létrehozása azt is jelenti, hogy a rászorulók itt lényegesen nagyobb támogatottsággal tudnak majd hozzájutni a szükséges gyógyszerekhez. Mindezek konkrét megvalósulásától várhatóan már csak hónapok választanak el bennünket.

Tehetünk valamit megelőzésért?

Mivel az Alzheimer-kór kialakulásának pontos okát nem tudjuk, megelőzése azonos a demenciával járó más betegségek megelőzésének gyakorlatával. Magyarország világviszonylatban élenjár az agyi érbetegségek előfordulási számát illetően. Márpedig azok a rizikófaktorok, amelyek az érrendszer károsodását eredményezik, az ilyen eredetű demenciák kialakulásában is hajlamosító tényezők lehetnek, lásd pl. a dohányzást, a túlsúlyosságot, a cukorbetegséget, s nem utolsósorban a mértéktelen alkoholfogyasztást, amely önállóan is okozója lehet az időskori elbutulásnak. Magyarországon az alkoholbetegek száma nyolcszázezerre tehető. Ebből az adatból kikövetkeztethető azoknak a betegeknek az igen magas száma, akik később alkoholos eredetű demenciában szenvednek.

Az Alzheimer-kórt nemcsak a beteg, de környezete is megszenvedi. Említette, hogy a pszichiátria krónikus osztályáról az Alzheimer-beteg számára nemegyszer szociális otthonba vezet az út. Milyen megítélés alá esnek azok, akik hozzátartozójuk számára nem látnak más megoldást?

Az ápolási napok számát tekintve ez a betegség veszi igénybe leghosszabb időn át a környezet segítségét. Ennek jó ideig a család próbál eleget tenni, de eljön az az idő, amikor erre már nem lesz képes - technikai lehetőségei és teherbíró képességének józan korlátai miatt. Semmiképpen sem lehet dolgunk az ítéletalkotás. A beteg és a hozzátartozók kapcsolata a betegség jellegéből adódóan már akkor jelentősen megromlik, amikor a beteg kezdi elveszíteni korábban rá jellemző tulajdonságait. Fájdalmas dolog annak tudomásulvétele is, hogy a beteg számára az információkkal együtt az azokhoz kapcsolódó érzések is eltűnnek. Tragikus, hogy a beteg az idő előrehaladtával a házastársát, gyerekét sem ismeri meg, holott a gondozás, ellátás, ami bizony 24 órás szolgálat, általában ezekre a közeli hozzátartozókra hárul. Megfigyelhető ugyan egyfajta ösztönös ragaszkodás a beteg részéről gondozó családtagja felé a kialakult közöny állapotában is, de valójában a beteg semmire és senkire nem tud tekintettel lenni, idővel elveszíti erkölcsi ítélőképességét és mindenféle időre, helyre, körülményre vonatkozó minimális alkalmazkodóképességét is. Mindezek miatt ez a betegség talán a legszomorúbb azok számára, akik ezt bármilyen érintettként megélik.

Kada Erika

MŰHELYTITKOK

Környezet- és természetvédelmi rendezvénysorozat

Az Erdei Ferenc Művelődési Központ kezdeményezésével, 2003. március 22 - június 7 között a „Környezet- és Természetvédelem Jeles Napjai" címmel rendezvénysorozatot szerveztek Kecskeméten a város kulturális intézményei, iskolái a környezetvédelemben érdekelt intézmények, szervezetek közreműködésével. A gazdag program huszonnyolc rendezvényt tartalmaz, melynek megvalósulását kilenc társszervező segíti.

Az ötletadó, szervező, lebonyolító munkában részt vállaló Vajda Józseftől, az Erdei Ferenc Művelődési Központ főtanácsosától kértem tájékoztatást az eseményekről.

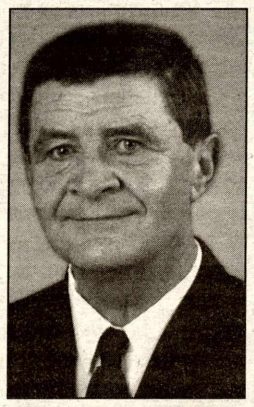

- Mi a céljuk ezeknek a komplex programoknak a rendezésével, melyeknek a középpontjában többnyire a természettudomány áll?

- Kétféle elképzelés hatott ránk ösztönzően. Elsődlegesen a művelődési központ és a többi partner intézmény munkájának része az ismeretterjesztés, a tudomány eredményeinek eljuttatása a különböző korosztályokhoz és rétegekhez. Az európai csatlakozási folyamat tárgyalásait, amikor figyelemmel kísértük, akkor láthattuk, hogy Magyarországnak milyen komoly gondjai voltak a környezet- és természetvédelmi fejezet tárgyalásakor. A közművelődési intézmények a maguk sajátos eszközeivel segíthetik az emberek gondolkodásának, viselkedési szokásainak a megváltoztatását azzal, hogy ismereteket közvetítenek. Másodlagosan, ha végig gondoljuk, hogy melyek a legolcsóbb megoldások: a takarítás megelőzhető azzal, ha nem szemetelünk, a környezetvédelem megteremthető, ha nem szennyezzük környezetünket. A természetvédelem leghatásosabb eszköze az, ha ismerjük annak a működését. Minél több ismerettel bírnak az emberek, annál könnyebben és tudatosabban tájékozódnak a természetben és nem jut eszükbe a rongálás, a szemetelés és bármiféle elítélendő dolog. Ebben szeretnénk mi segíteni, a felnőtteknek és a gyerekeknek Kecskeméten és a vonzáskörzetben.

- A társrendezők kiválasztásakor, az intézmények jellege vagy egyes munkatársak személye volt a fontos?

- Mindkét szempont érvényesült. A közművelődési intézmények mellett, léteznek speciális intézmények, ilyen a Kiskunsági Nemzeti Park, illetve a természetvédelem civil szervezetei, akik azt vállalták el, hogy e cél érdekében tesznek és cselekednek. A városi önkormányzat pénzt biztosított a program megvalósításához, mert számukra is nagyon fontos, hogy ez a tudatformálás szakmai szervezetek és a kultúraközvetítő intézmények segítségével megvalósulhasson. Természetesen olyan emberekkel kívántunk együtt dolgozni, akikről mindenki tudja, hogy jó szakemberek, hogy szívügyük a környezetvédelem és hosszú idő óta ennek a célnak a megvalósításán dolgoznak.

- Ez a program a környezet- és természetvédelem mellett milyen tudományés művészeti területeken ad többlet ismeretet?

- Ökonomikus módon kíséreltük meg ezt a témát megközelíteni, mert a természet nagyon bonyolult rendszer, így a biológia, a növénytan, a földrajz, a geológia ismeretanyagát a természet- és környezetvédelem területen kamatoztathatjuk. A szabadegyetemi formától az ismeretterjesztő kiállítás bemutatásáig számos módszert alkalmazunk. Bemutatjuk Erős Zsoltnak, a Mount Everest első magyar meghódítójának a fotókiállítását, és kiállítjuk Násfay Bélának, a tengerek élővilágát feltáró fotókiállítását is.

- Szembetűnő, hogy az aktív részvételt és passzív befogadást egyaránt igénylő programok között, a gyerekfoglalkozások száma jelentősen emelkedett. Mit várnak ezektől a rendezvényektől?

- Ismert az a szólás: minél többet jár az ember a malomba, annál lisztesebb lesz. A gyerekek könnyebben formálhatóak, alakíthatóak, mint a sok szempontból egysíkú gondolkodású felnőttek, és az ő esetükben nem biztos, hogy olyan eredményes lehet ez a tevékenység, mint a gyerekek életében. Azt gondolom, hogy ők az iskolai nevelő-oktató munka során sok mindennel szembesülnek a tanórákon, mi meg élményszerűen szeretnénk nekik megmutatni a természetet azzal, hogy kivisszük őket az Arborétumba és az erdei iskolába.

A Kiskunsági Erdészeti és Faipari Részvénytársaság nagyon sok pénzt áldozott arra, hogy egy világszínvonalú erdei iskolát építsen. A Nyíri erdőben május 8-án avatják fel az épületet, ahová a különböző versenyek, pályázatok győzteseinek és helyezetteinek, valamint a szelektív hulladékgyűjtésben élenjáró tanulóknak jutalomprogramot szervezünk. Szeretnénk, ha megismerné a környezetünk ezt az új létesítményt, a Vackor várat, mely negyvenhat ember elhelyezésére alkalmas épületegyüttes. Tanösvény kialakításával, erdei tornapálya létesítésével és kocsikázás lehetőségével, az ismeretszerzés, a mozgásigény és a szórakozás lehetőségét is megteremtették és ezek a lehetőségek táborok szervezésére is alkalmassá teszik a környező épületekkel. Az előző időszakban, Bugacon és a Péteri-tónál szerveztünk programokat a gyerekek részére, de megismerve ezt az új helyszínt minden alkalmat kihasználok, hogy népszerűsítsem a városban élők számára ezt az új intézményt.

- A rendezvénysorozat lebonyolításához milyen fedezet állt rendelkezésükre?

- Kecskemét önkormányzata 350 ezer forintot adott ehhez a programhoz, amelyet az intézmények a saját költségvetésükből kiegészítettek és hozzá adták azt a szellemi kapacitást, amely az intézményeknél megteremtődött. Ezeknek a szakembereknek a munkája nem fejezhető ki pénzben, mert nélkülük több pénzzel sem tudnánk a feladatokat megvalósítani.

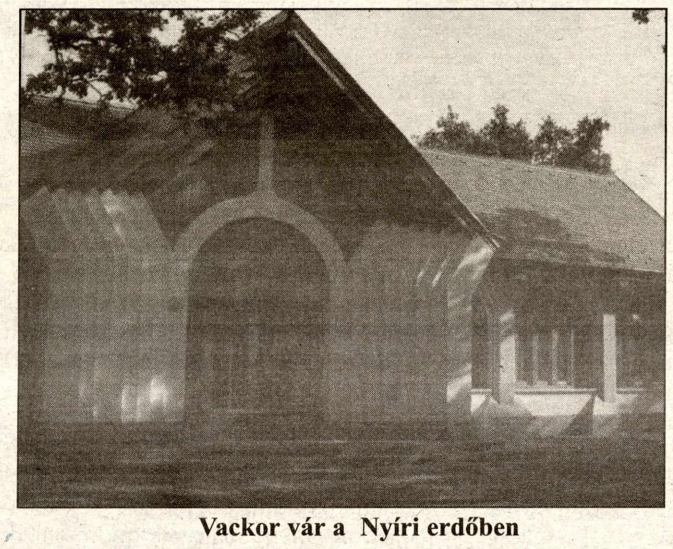

Vackor vár a Nyíri erdőben

- A Kiskunsági Nemzeti Park a programban jelentős szerepet vállalt. Munkakapcsolatuk mikor alakult ki?

- A művelődési központ és a Kiskunsági Nemzeti Park megalakulásától kezdve gyümölcsöző kapcsolatban dolgozott. Fütyülj és jövök! - ez a jelszavunk. Ha valaki a másik munkájához hozzá tud tenni valamit, vagy ajánlatával segíteni tud egy-egy esemény lebonyolításánál, akkor a kollegák ügyszeretetéből, szakmai tudásából és a tisztességes egymás közötti viszonyunkból a kölcsönös segítségnyújtás következik, melyet mindkét intézmény képvisel.

- Hány résztvevőre számít a három hónapot felölelő rendezvényen?

- Sok ezerre, ha az időjárás kegyes lesz hozzánk. A diákvetélkedőkre, a középiskolák természetvédelmi és környezetvédelmi rendezvényeire, a Föld Napi játszóházra, vagy a Nemzeti Parkok Napjára, - amikor a Körös-Maros Nemzeti Park mutatkozik be, ahová Kecskemétről is szervezünk túrát - sok résztvevőt várunk!

Lejegyezte: Daróczi Kiss Márta

Az Ugocsa megyei Aklin szól majd

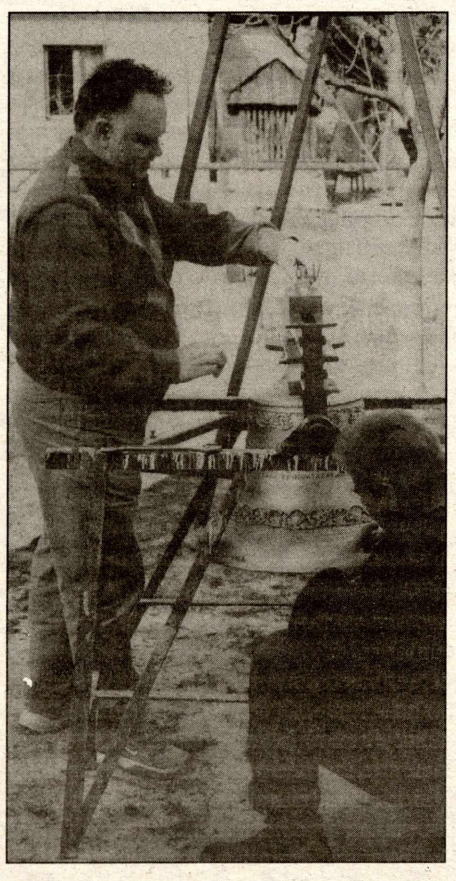

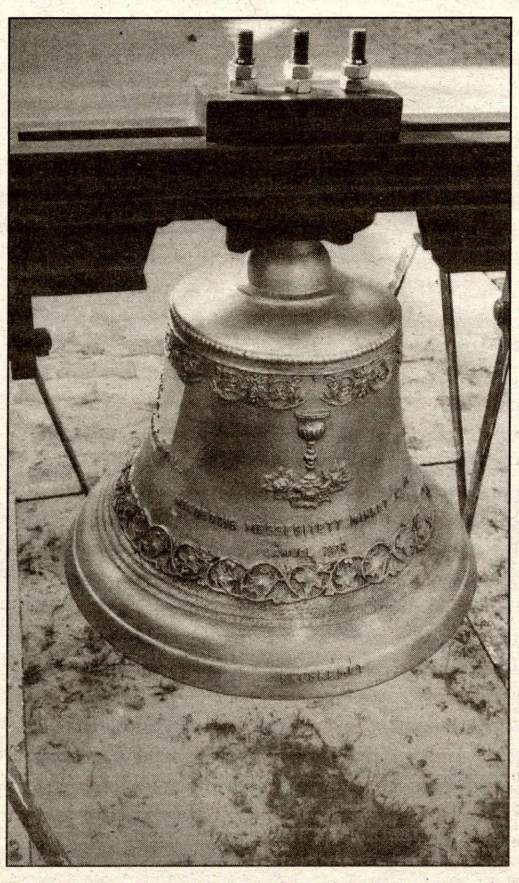

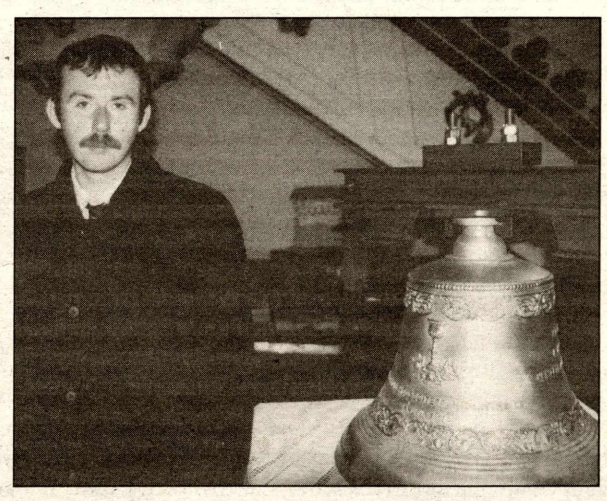

A Kecskeméti Református Ifjúsági Egyesület szervezésében a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának támogatásával új harangja lehet az akli (Kárpátalja, Ugocsa megye) református temploma melletti haranglábnak. A 115 kilogrammos „fisz" hangolású harang Gombos Miklós őrbottyáni harangöntő mester műhelyében készült. A húsvét előtti napokban a harangot bemutatták a kecskemétieknek a református templomban. Ha az ukrán beviteli engedély megérkezik, a harangot útnak indítják Kárpátaljára. A tervek szerint Pünkösdkor már a szavával hívja az ottaniakat az istentiszteletre.

LÁTLELET

Lacika hazafelé ballagott az iskolából, amikor a Szultán utcánál, fényes nappal, váratlanul megtámadták. Azaz, nem is olyan váratlanul, mert kétszer már átélt hasonló helyzetet, de eddig megúszta tettlegesség nélkül. Ezúttal nem. Három, nála egy-két évvel idősebb fiú el akarta venni a táskáját, s amikor a gyerek nem adta, egyikük behúzott a szeme alá. Lacikának végül sikerült elmenekülnie.

Amikor a mamája otthon meglátta az arcát, azonnal a rendőrségre rohant feljelentést tenni. Ott azt mondták: először látlelet, azután a feljelentés. Így aztán elmentek a megyei kórház baleseti sebészetére. Az ügyeletes orvos megvizsgálta a gyereket, de a látleletet nem adta ki, mert az, mint elmagyarázta, a titkárság dolga. Ám ekkor már öreg este volt, hiába is mentek volna a titkárságra. Kifizették a kétezer forint illetéket - azt ott kellett -, aztán hazakullogtak.

Lacika mamája másnap felkereste a kórház titkárságát a látleletért. De most sem kapta meg. A hölgy, akinek tiszte elkészíteni, közölte: sajnos, annyi a munkája, hogy a hivatalos papírt csak hétfőre tudja megcsinálni (akkor éppen szerda volt). Lacika mamája kissé morcos lett, de mit volt mit tenni, visszament hétfőn is, immáron harmadszor a látleletért.

A dokumentum birtokában ismét elmentek a rendőrségre. Szerencséjük volt, a többnyire forgalmas panaszirodán épp nem volt egyetlen ügyfél sem. De feljelentést nem tehettek. A bajuszos úr, aki nyakig a számítógépben, fülén telefonnal rövid oldalpillantást vetett a látleletre, kijelentette, ezzel a városi bírósága kell menni. Lacika mamája erősen kételkedett, meg is mondta, hogy szerinte ez tipikusan az az ügy, ami a rendőrségre tartozik. A bajuszos férfiú ellenben úgy vélekedett, ez nem kívánságműsor, hogy azt játsszák, amit az ügyfél kér, hanem vannak szabályok meg miegyebek, és itt igenis a bíróság illetékessége forog fenn.

Mit tehetett mást, Lacika mamája elment a városi bíróságra. Ott akkor éppen nem volt ügyfélfogadás, mondták, hogy ekkor meg ekkor jöjjön vissza. Lacika mamája visszament. Egy kedves hölgy elmagyarázta neki, hogy könnyű testi sértés ügyében megteheti a feljelentést, de úgysem történik majd semmi, mert a bíróság nem nyomozóhatóság. Ötezer forint illetéket viszont fizetni kellene.

Lacika mamája nem fizetett ötezer forint illetéket, hanem kiment az utcára megnyugodni. Elégedettségét, hogy mégiscsak neki volt igaza a bajuszos úrral szemben, elnyomta az ingerültség érzése. Tűnődött, hogy ezek után mit csináljon, amikor eszébe jutott a Fehér Gyűrű Egyesület, amely, úgy tudta, áldozatvédelemmel foglalkozik.

Ezúttal beletrafált a helyes megoldásba. A Fehér Gyűrűnél nem mondták, hogy jöjjön vissza máskor vagy menjen máshová. Az irodavezető figyelmesen végighallgatta. Azt mondta, a bajuszos férfiú helytelenül járt el, mert vita nélkül fel kellett volna vennie a panaszt. Az irodavezető segített megírni a feljelentést, amit a városi rendőrkapitánynak Lacika mamája nyomban el is küldött.

Ezután végre olajozottan kezdtek forogni az addig csikorgó kerekek. Szinte napra pontosan egy hónappal azután, hogy Lacikát megtámadták a Szultán utcánál, a rendőrség foglalkozni kezdett az üggyel. Lacikáékat behívták és részletes jegyzőkönyvet vettek fel az esetről. A hadnagy, aki az ügyet viszi, azt is elmagyarázta nekik, ha az utcán újra találkoznának a támadókkal, joguk van feltartóztatni őket, és azonnal kihívni a rendőrséget.

Lacika mamája még gondolkodik, meg merje-e kockáztatni ezt a feltartóztatást, különösen a Szultán utca táján. Azt is tudja, nem túl sok remény van rá, hogy sikerül fülön csípni az útonálló fiúkat. Annak azért örül, hogy mintha mostanában többet járőröznének arrafelé a rendőrök. Az esetet meg azért mesélte el egy újságírónak, mert tanulságos. Töprengett azon is, hogy visszamegy a panaszirodába, és panaszt tesz a bajuszos férfiú ellen. De nem szeret senkinek kellemetlenséget szerezni. Csak azt a fura helyzetet, hogy egy hónapon át különféle hivatalos helyeken jogállamban élő állampolgár helyett valamiféle zavaró tényezőnek érezte magát, egyelőre nem tudja hova tenni.

Magyar Ágnes

Regionláis közéleti lap
Köztér

Program négy évre

A Kecskeméti Főiskola Tanácsa a következő négy évre ismét dr. Sztachó-Pekáry Istvánt választotta meg a főiskolai rektornak. Az alábbiakban a főiskola lapjában megjelent írásából idézünk, amelyben a következő ciklus legfontosabb feladatait foglalja össze.

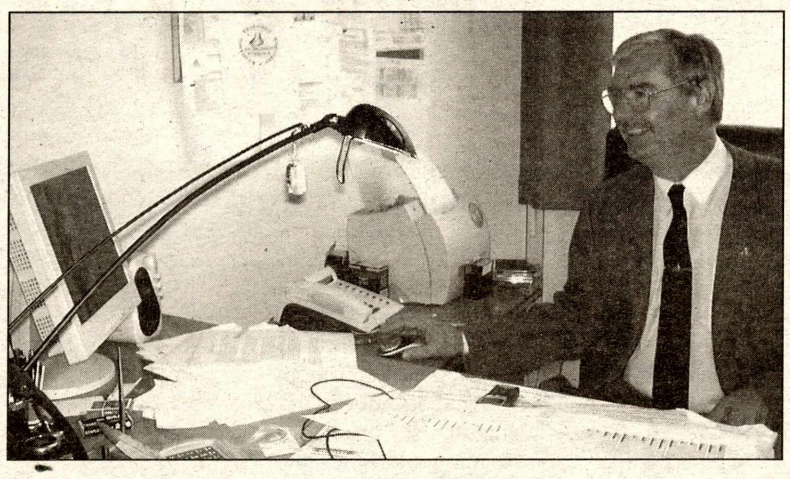

A rektorválasztást követően az alábbiakban kívánom megfogalmazni a következő négy év magam elé tűzött feladatait:

A Kecskeméti Főiskolának a meglévő kari tradíciók tiszteletben tartása mellett folytatnia kell saját hagyományainak, arculatának továbbfejlesztését illetve építését. Elengedhetetlennek tartom, hogy a főiskola egyes karai továbbra is ápolják meglévő szakmai és oktatási kapcsolataikat, növeljék együttműködésüket tudományáguk más felsőfokú intézményeivel, kutatóintézeteivel, valamint az ipari vállalatokkal és a mezőgazdasági vállalkozókkal és szervezetekkel. Eddigi főiskolai rektori tevékenységem során arra törekedtem, hogy a főiskola szervezeti és működési szabályzata biztosítsa a főiskola önálló képzési területeit reprezentáló karok szervezeti stabilitását, nyugodt fejlődését, magasan képzett szakemberek képzését, majd kibocsátását. A főiskola belső integrációja megvalósításának további folyamatában továbbra is fokozottan kívánok támaszkodni a főiskola szakmai képzési területein tevékenykedő elismert szakemberek közreműködésére.

Főiskolánk a beruházások szempontjából 2002-ben sikeres évet zárt.

A továbbiakban is minden erőmmel törekszem az eddig még nem realizálódott beruházások - a Tanítóképző Főiskolai Kar tanulmányi épületének és a központi könyvtárnak, valamint a GAMF-kar és a Tanítóképző Főiskolai Kar közös edzőtermének - megvalósítására. Az egységes informatika-hálózat és -rendszer továbbfejlesztésére, valamint a GAMF-Karon lévő kettő és a Kertészeti Főiskolai Karon lévő egy előadóterem, továbbá a Kaszap-utcai teljes épületegyüttes rekonstrukciójára is sort kell keríteni a következő években.

Ezen fejlesztések anyagi forrását a most már a Kecskeméti Főiskola kezelésében lévő homokbányai ingatlan-komplexum nyújthatja.

A felnőttképzéssel kapcsolatos tevékenység már kifejezetten integrációs feladat. Csak az egységes főiskola képes a felnőttképzéssel kapcsolatos feladatokat és érdekérvényesítést sikerre vinni. Az EU-integráció kapcsán e tevékenység jelentős uniós forrásokat tesz hozzáférhetővé, a lehetőségek maximális kihasználása a Kecskeméti Főiskola alapvető stratégiai célja kell legyen.

A következő időszak alatt főiskolánknak regionális tudásközponttá kell válnia. A Nemzeti Fejlesztési Terv irányvonalát követve, az abban rejlő lehetőségeket kihasználva és a rendelkezésre álló városi, megyei és regionális szellemi és anyagi erőforrások koncentrálásával törekszem a főiskola ezen feladatának maximális megvalósítására.

Széchenyivárosi fesztivál és búcsú

Idén május 14 -18 között ötödik alkalommal kerül sor a Széchenyivárosi Fesztivál és Búcsú rendezvényeire a Közösségépítő Egyesület és a Plébánia szervezésében. A több napos gazdag programot a Jövőnk a család konferencia következő rendezvénye, a Creator Spiritus - A remény évezrede című képzőművészeti, valamint a Kecskeméti Fotókör kiállítása nyitja. A következő napon iskolai kórusok fesztiválja, pénteken a Kecskemét-Beregszász Baráti Kör megalakítása, a Közösségépítő Egyesület közgyűlése, este pedig a Csík Zenekar koncertje melletti táncház és tábortűz lesz. Szombaton népművészeti bemutató- és vásár, művészeti programok, este utcabál lesz az elmúlt évezred legjobb slágereivel. Vasárnap hagyományosan a jubiláns házasok ünnepe szentmise keretében. Vendégül várják Gulyás Kálmánt, a most kinevezett egyházügyi államtitkárt is.

Katonás diákszínjátszók sikere

A Kecskeméti Ifjúsági Otthonban március 28-án rendezték meg a középiskolás színjátszók országos versenyének városi-területi fordulóját. A Katona József Gimnázium diákjai három produkcióval mutatkoztak be, nagy sikerrel. A zsűri értékelése alapján két arany minősítést hoztak el, egyiket Ionescu: A kopasz énekesnő című színművel, a másikat a Kis abszurdok-kal. Egy aranyat „hagytak" csak a szentesi diákcsapatnak. Ezüst minősítést érdemelt ki a katonások „petit Art" csoportja a Sebzett szívek előadásával. A zsűri különdíjaiból is jutott a Katona Gimnázium együtteseinek, a kollektív színészi díjat a Ionescu darab játszói nyerték el.

Nagy Sándor, Gaszner Janka és **Holman Réka** színészi különdíjat érdemelt ki a „deszkákon". **Sárosiné Orbán Edit** tanárnő a három csoport vezetője és az előadások rendezője szintén különdíjat kapott színvonalas szakmai tevékenységéért. A szűri szavaival élve - írja az iskola igazgatója a szerkesztőséghez eljuttatott levelében - a három előadás jelzi, hogy a Katonában igényes színházi műhelymunka folyik. Mindhárom előadás igazi színházi élményt nyújtott, a diákok koncentrált, tudatos játéka a színpad és a színház iránti mélységes alázatáról és szeretetéről árulkodott, amely a következetes és kitartó munka eredménye.

Pillinszky-díjazás

Az 1990 óta működő alapítvány évi 3-4 díjat ad át a megyében dolgozó és kiemelkedő eredményeket felmutató művészek, és pedagógusok tevékenységének elismerésére. A kuratórium a politikai és ideológiai szempontok mellőzésével próbálja figyelemmel kísérni az értékteremtő munkát, melynek során eddig 45 díjat osztottak ki. Március 28-án a megyeházán került sor az idei díjak átadására. **Palotás József** az M. Bodon Pál Zeneiskola igazgatója, a Kecskeméti Szimfónikus Zenekar koncertmestere, és az M. Bodon Pál Kamarazenekar vezetője nevelői és előadóművészeti tevékenységéért kapta az elismerést. **Kozicz János** a Piarista Általános Iskola igazgatójaként pedagógiai tevékenysége mellett egyetemes értékeket

megjelenítő publikációival, helytörténeti, és heraldikai munkásságával is értékteremtő, alkotó munkát végez. A kuratórium díjjal jutalmazta a Jelen-lét szerkesztői kollktíváját is: **Vörös Józsefet, Kovács István Józsefet**, és **Kovács Lászlót**, alkotó munkájuk elismerése mellett kiemelve a csapat tehetségfelkutató, tehetségmentő munkájának fontosságát.

TÚLTERHELÉS ÉS VÁLSÁG, BIZONY

Magyar Bálint miniszter néhány kijelentése, egy-két liberális értelmiséginek, mint Vekerdy Tamás, Mihály Tamás, Arató László kicsit kiélezett megfogalmazásai vagy összefüggéseikből kiragadott mondatai riadt, dühödt és gúnyos ellentámadásokat váltottak ki.

Pálinkás ex-miniszter, ez az amúgy okos és mérsékelt, a szokásos fideszdemagógiától, fideszpopulizmustól mentes ember is együgyű példákon - kontinensek, óceánok, a Hold - keresztül magyarázta meg, hogy bizony-bizony szükség van lexikális ismeretekre. Egy konferencián elhangzott olyasfajta mondatra, hogy márpedig a magyar oktatásban vannak és lesznek lexikális elemek, spontán taps tört ki a teremben, ami jól mutatja, egyrészről az oktatási kormányzat gyenge propagandáját, másrészről a demagógia és a hisztéria iránti hihetetlen fogékonyságot.

Lexikális ismeretekre persze, hogy szükség van. Hiszem és remélem, hogy egy érettségizett magyar ember húsz és ötven év múlva is tudni fogja az európai országok fővárosait, ismerni fogja Shakespeare és Arany János főbb műveit, és képes lesz majd válaszolni arra, ki volt Newton, Liszt, Pheidiász, Mussolini, Kant. De vajon valóban tudnia kell-e egy gimnazistának fejből a hazánkban védett növényeket, kell-e szöveggyűjtemény nélkül elemeznie egy verset, kell-e tudnia Szép Fülöp uralkodásának évszámát, olyan angol és francia, középkori parasztfelkeléseket, amelyeket ezekben az országokban nem is tanítanak?

E sorok írója 1976-ban érettségizett. Azóta a magyar középiskolai oktatásban új tantárgy keletkezett (a számítástechnika), hihetetlenül megnőtt az idegen nyelvek fontossága és a tanulásukra fordított idő. Azonban egyetlen tantárgyból sem csökkent a tananyag, sőt - talán a fizika és a matematika kivételével - minden tantárgyból nőtt, 20-30-50 százalékkal bővült. Én még úgy lettem egyetemi doktor, hogy nem tudtam, mit jelent a predikatív szószerkezet fogalma - lányom hétévesen tanulta. A biológia forradalma után nem sikerült kellően elhatárolni a tudományt és a tantárgyat: az elképesztő mennyiségű, száraz tényanyag tíz gyerekből kilenc számára élvezhetetlenné tette ezt a gyönyörű műveltség-területet. Ha új tankönyv születik hazánkban, többnyire nem módszerében, szemléletében, megértést segítő ábraanyagában különbözik elsősorban a régitől, hanem terjedelmében, a lexikális ismeretek tömegében. Persze, hogy nem haszontalan megtanulni Nigéria földrajzát, a felhőfajtákat, a török és az ír felkelést, olvasni Dantét, felismerni az antik költészet versformáit - több tudással gazdagabb lesz az ember. De meddig bővülhet még a tananyag? Egy egyetemista vagy főiskolás hajdan 4-6 vizsgát tett le egy félévben - ma néhol egy tucatot. A magyar oktatás a tananyag permanens extenzív növekedésének stádiumában van. Ezenközben egy 18 éves diák matematikai logikája nem feltétlenül jobb, mint egy 13 évesé; kreativitása pedig egyenesen roszszabb. Az extenzív növekedés motorja a maximalista, embertelen, készségekre-képességekre fittyet hányva magolás-központú egyetemi felvételi - ami legalább hetedikig-nyolcadikig visszahat a közoktatásra.

Vessünk egy pillantást apára és fiára! Dunaújvárosy tanár úr matematikát és fizikát tanít. Hetente 22 órája van az iskolában. Tegyük fel, heti 13 órát fordít az órákra való felkészülésre, ideértve a dolgozatok javítását, kísérletek előkészítését, feladatok kiválasztását, órai táblakép végiggondolását, kisebb-nagyobb utána nézést, tájékozódást a szakirodalomban. Végül, hetente 5 órát fordít adminisztrációra, értekezletre, fogadóórára, versenyfelkészítésre, osztálykirándulásra, versenyfelügyeletre, és ezernyi más iskolai feladatra. Dunaújvárosy Dezsőke 17 éves. Az ELTE matek-fizika szakára szeretne felvételizni. Dezsőkének hetente 33 órája van az iskolában. Otthon naponta 3 órát tanul, és még hétvégén ötöt-hatot. Eszerint az apa hetente 40, a fia 53 órát foglalkozik a munkájával. (Természetesen elitgimnáziumi adatokról van szó, de az arányok másutt is hasonlóak.) És ne tessék azt mondani, hogy no jó-jó, de Dunaújvárosy tanár úr szakkört visz, magántanítványokat fogad, kertjében nyulakat tart, szőlészkedik - mert akkor én azt mondom, hogy Dezsőke viszont szakkörre és magántanárhoz jár, segít apjának a szőlőben, vetélkedőn és tantárgyi versenyen indul, ő szedi az osztálypénzt. Kérem, ne sértődjenek meg a pedagógus kollegák: villanyszerelő, mérnök, buszsofőr vagy hivatalnok apa esetén is hasonló lenne a helyzet.

Az eredmény? Az iskola elidegenedése diákjaitól.

Nekem kisdiákként nyári szünetre négy kötelező olvasmányom volt, s elolvastam hét-nyolc könyvet. Ma egy diák hat-hét kötelező olvasmányt kap, és elolvas egy vagy két kötetet. A mai diák is sokat olvas - tankönyveket. Az olvasás mint élvezet, mint szellemi gyönyörűség van kiveszőben. A diákok háromnegyede egy életre megutálja a verseket, miközben igen alaposan fejébe verik a verselemzés technikáját.

Mindezek legveszedelmesebb következménye a leszakadás a nemzetközi élmezőnytől.

A szükséges és elkerülhetetlen intézményi és szerkezeti változásokat megtalálni az oktatáspolitika és elméleti pedagógia feladata. De itt és most, azonnal változtatni lehetne és kellene a kötelező és kiegészítő jellegű lexikális anyagrészek arányán. A kötelező ötvenszázalékos csökkentése a tudásnak nem ötven, csupán tíz-hússzázalékos csökkenését eredményezné, mert a kötelezőt rosszabb, az elmesélt, vagy önként, netán alkotó módon megtanult anyagot sokkal jobb hatásfokkal őrzi meg az emlékezet. (Más kérdés, hogy egy hasonló törekvés kudarca a hetvenes évekből nem sok jóval bíztat.)

Egynémely oktatáspolitikai hozzászólásból arra lehet következtetni, mintha a vitatkozók fejében egy könyörtelen vagy-vagy, fekete-fehér, igen-nem létezne.

Mintha feltétlenül választani kellene a közép-európai, poroszos, műveltségközpontú oktatás és az amerikai-skandináv típusú, képességfejlesztő és kommunikációszempontú oktatás között; és mintha az egyiknek csak előnyei, a másiknak csak hátrányai lennének.

Mintha el sem lehetne képzelni azt, hogy a mai, magyar oktatás talaján, a lexikális műveltséganyag valamelyes csökkentése mellett, a készségfejlesztő és kommunikációközpontú oktatás egyes elemeinek óvatos beemelésére kerüljön sor.

Meglehet, az egyszeri, radikális reform hatékonyabb lenne, és látványosabb eredményt ígérne, mint a fokozatosabb változtatás. Ám számomra úgy tűnik, a gyors és gyökeres reformnak nincsenek meg a politikai és pszichológiai feltételei hazánkban. Egy ugrásszerű reformot a magyar oktatás egyszerűen elszabotálna. És nem merő gonoszságból vagy butaságból. Hanem egyrészt azért, mert a tanárok szeretik a szakmájukat (és nem pusztán magát a tanítást, hanem a történelmet, fizikát, földrajzot stb.), s pusztán hivatástudatból is ellenkeznek, ha úgy vélik, kedvenc tantárgyuk vereséget szenved, háttérbe szorul. Másrészt persze kényelmességből, lustaságból is. Legyünk őszinték, sajnos a tanárok közül tantárgyi (azaz történelmi, kémiai, nyelvtudományi stb.) szakirodalmat sem olvas mindenki; pedagógiai szakirodalmat ennél kevesebben, pszichológiait még kevesebben forgatnak. Az „így szoktuk" sok iskolában megfellebbezhetetlen törvény. Folytatni könnyebb, mint újítani, változtatni. Rutinból, magas színvonalon megtartani egy „poroszos" órát könnyebb, mint megszervezni egy tananyaggal kapcsolatos vitát, beszélgetést vagy vetélkedőt. Végül, harmadszor, passzív ellenállásra sarkallja az iskolát a tapasztalat. Miniszterek és reformok jönnek és mennek, a tanár marad. Annyi volt már a felelőtlen, végiggondolatlan, kapkodó, rossz reform. És akkor még nem beszéltünk arról a politikai-ideológiai mérgezésről, melyen a magyar társadalom, benne az iskola, 2002-ben átesett, s ami roppant nehézzé teszi még a jó szándékú szakmai közbeszédet is, beláthatatlan távolba tolva egy szakmai konszenzus felé haladást.

A siker reményével kecsegtető reformra csak alapos és időigényes meggyőzés, hosszas társadalmi párbeszéd, higgadt és okos kommunikáció esetén van esély. S elkerülhetetlennek tűnik az önző egyetemek rendi-feudális autonómiájának megtörése is: e nélkül a lexikális alapú felvételi vizsgák visszahatása a közoktatásra annullálhatja a reformot.

Ujlaky István
(a szerző gimnáziumban és főiskolán tanít történelmet)

Ötven éves a Honvédkórház

Március végén ünnepelte fél évszázados évfordulóját a Magyar Honvédség Kecskeméti Repülőkórháza.
Ez alkalomból az ünnepélyes állománygyűlésen Mádl Ferenc köztársasági elnök és a Honvédelmi Minisztérium nevében Iváncsik Imre politikai államtitkár csapatzászlót adományozott a kórháznak.
Az intézményben folyó magas színvonalú gyógyító és tudományos munka bemutatására - annak leírása helyett - fogadjanak néhány olyan neves orvos-személyiséggel készített interjút, akiknek élete, munkája évtizedek óta összefonódott a kórház történetével.

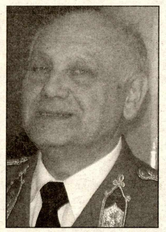

Tizenkét éven át - 1984-től 1996-ig - volt a kórház vezetője dr. Polgár József ny. orvos ezredes. Az ő parancsnoksága alatt adták át és kezdte meg működését a szakorvosi rendelőintézet. Ekkor alakult és fejlődött jelentős mértékben a központi diagnosztika, az endoscopia és az intenzív betegellátás. Ugyancsak az ő nevéhez fűződik a kórház és a Repülőorvosi Intézet nyolc évvel ezelőtti fúziójának előkészítése és kidolgozása, és ő volt az összevont intézmény első főigazgatója is. Hogyan került annak idején Kecskemétre? - kérdezem a még ma is aktívan tevékenykedő orvos-ezredestől.

Korábban két évtizeden át Miskolcon voltam katonaorvos előbb ezred-, majd tíz éven át hadosztályvezető-orvosként. 1982-84-ig a Sátoraljaújhelyi Erzsébet Kórháznak lettem az igazgatója. Innen kerültem Kecskemétre kórházparancsnoki, majd főigazgatói beosztásba. Mivel évente kétszer-háromszor kiképzésen, értekezleten már korábban is megfordultam itt, a kórháznak több prominens orvosát ismertem, így például dr. Gémes István osztályvezető belgyógyász főorvost, Bencsura Imrét, az általános sebészet főorvosát, dr. Losoncz Mihályt, valahai elődömet, s a repülésvonalról dr. Csengery Attilát, dr. Pozsgai Attilát.

Ön még egy egészen más rendszerben került kórházvezetői beosztásba. Mit gondol, könnyebb volt-e akkor ezt a felelősségteljes feladatot ellátni vagy ellenkezőleg?

Bizonyos szempontból könnyebb volt, mert az akkori honvédségi mechanizmus szerint minden behatárolt volt: központi ellátmányt kaptunk, felsőbb utasításoknak megfelelően cselekedtünk, nem volt olyan nagy mozgástere egy parancsnoknak. Ugyanez más szempontból komoly probléma volt: végig nagy gondot jelentett a kötött létszámgazdálkodás, illetve a központi műszerellátás. Nemegyszer előfordult, hogy hiába igényeltünk meg valamit, nem kaptuk meg, s jó esetben egy-egy sikeres szervezéssel oldottuk meg átmenetileg a fellépő hiányt. Engem egyébként kezdettől érdekeltek a szervezési kérdések, 1968-ban egészségügyi szervezéstanból szereztem szakorvosi képesítést.

Ez a kórház kezdettől jó nevű volt a megyében és nagyon felkapott volt a különböző állami, párt-, tanácsi és gazdálkodó szervezetek vezetői részéről. Mi volt ennek az oka?

Amíg az új megyei kórház nem épült fel, Kecskemét kórházi ellátottsága nagyon mostoha volt. Ez a kórház viszont már akkor magas szakmai színvonalon működött, s különösen jó volt az ellátottsága élelmezésben, gyógyszerben is. 1986-ban adták át az új megyei kórházat, de a mi munkánkat ez lényegesen nem befolyásolta. A Honvédkórház a betegekkel való interperszonális kapcsolatban közvetlenebb, jobb tudott lenni, s valóban nagyon korszerű műszereink voltak. Egyre szabadabban fogadhattunk polgári betegeket. Ebben máig partnerünk a felsőbb vezetés is. Név szerint sokat köszönhetünk dr. Svéd László orvos vezérőrnagy, egészségügyi csoportfőnöknek, és elődjének, dr. Hideg János professzor úrnak, aki a ROVKI egykori parancsnoka volt, s a legnevesebb most élő magyar repülő- és űrorvos. A megyei kórházzal való nagyon jó kapcsolatunk egyébként annak is köszönhető volt, hogy ennek az élére dr. Losoncz Mihály került, aki előtte huszonnégy éven át volt a Honvédkórház parancsnoka.

A korábbi öt katonakórházból mára már hivatalosan csak kettő működik az országban.

Sajnos, a budapesti két intézményt időközben összevonták, megszüntették a győri honvédkórházat, s tavaly év végén megszűnt a pécsi katonai gyógyintézmény is. Jelenleg Kecskeméten működik az egyetlen vidéki katonakórház. A honvédségi létszámmal arányosan ez a két kórház elégnek mondható, de a komoly intézeti múlttal rendelkező kórházak megszüntetése mégis fájdalmas az igénybevevő lakosság, az egzisztenciát vesztett orvosok és a többi dolgozó számára.

A rendszerváltás milyen módon érintette a katonai kórházakat, beleértve a kecskemétit is?

A dolog politikai vonatkozásaitól eltekintve is sok változást hozott ez az időszak. A kilencvenes évek elején az Egészségbiztosítási Pénztár beléptével egy másjellegű finanszírozásra kezdett áttérni a magyar egészségügy. Ez a katona-egészségügyben nagyon nehezen ment, mert a kötött bérgazdálkodásból adódóan nem járt együtt az orvosok, egészségügyi dolgozók jobb anyagi finanszírozásával. A hivatásos állományban levők esetében a helyi katonai vezetőnek erre vonatkozólag máig nincs semmiféle differenciálási lehetősége. Szintén a kilencvenes évek elejére tehető az informatika térhódítása is. Számokban ki sem fejezhető, hány milliót költöttünk erre. Ennél még nagyobb az a befektetett emberi energia, ami ennek elsajátíttatására, napi alkalmazásának bevezetésére fordítódott.

A kilencvenes évek elején újabb problémát jelentett a főorvosok körében bekövetkező természetes elöregedés. A katonai intézmény életében először fordult elő, hogy nyílt pályázatokat írtunk ki az osztályvezető főorvosi állások betöltésére. Így került ide a Szegedi Egyetemről dr. Nyíri Sándor szemészfőorvos, dr. Elek László sebészorvos Szentesről, dr. Szelei Béla - a városban jól ismert ez az orvoscsalád - röntgenfőorvos a megyei kórházból és dr. Bay László fül-orr-gégész Budapestről. Én hatvanévesen, 1996-ban kerültem nyugdíjba. Ez időben egybeesett azzal a minisztériumi döntéssel, amellyel megszüntették az 55 év felettiek tovább szolgálatát. Szerencsére a katona-egészségügy felső vezetése lehetővé tette közalkalmazotti minőségben a további foglalkoztatást, így lettem én a kórház szervező és kontrolling feladatokat ellátó munkatársa.

Kérem, ne tekintsen el a rendszerváltozás politikai vonatkozásaitól sem!

Nos, még egy dolog jellemzi végig a kilencvenes éveket. Sem az Antall-kormány, sem a Horn-kormány, sem a FIDESZ-kormány, de valójában még ez a mostani kormány sem törődött eddig érdemben az erőszakszervezetekkel, az egészségüggyel és az oktatással. A rendőrségnél például - politikai okokból történő lefejezések eredményeképp - elmozdították a helyükről a régi jó szakembereket, hozzá nem értő vezetőket téve a helyükbe, aminek eredményeképp észrevehetően növekedett a bűnözés. A mi esetünkben amellett, hogy az egészségügy mostoha és rosszult kezelt volt, a Magyar Honvédség is szinte állandó átszervezés alatt állt. Folyamatossá vált a létszámleépítés. Alakulatok, szervezetek szűntek meg sokszor indokolatlanul, koncepció nélkül. Az egykori százötvenezer fős hadsereg mára már 43 000 főre csökkent. Miközben a vezető szerveket csak éppen látszatként csökkentették, a végrehajtók egyre kevesebben voltak. Ez nagyon rossz hangulatot keltett a hadseregen belül, s bizonyos fokig lecsapódott a katonakórházakban is, hiszen sok egzisztenciát vesztett katona betegségébe menekült, illetve ténylegesen beteg lett.

Az Ön nyugdíjazása után a kórház élete is sok szempontból bizonytalanná vált. Mindenféle rémhírek kaptak szárnyra...

Hol attól féltünk, hogy ezt a kórházat is bezárják, hol attól tartottunk, hogy összevonják a megyei kórházzal, esetleg annak egy elfekvő intézete lesz. Ugyanakkor nőttek a feladataink kórházon belül. A NATO-ba való belépés időszakában először csak a partneri szinten való együttműködésre kellett felkészülnünk, később ez szorosabb munkakapcsolatot is jelentett. A hozzánk érkező NATO-küldöttségek folyamatosan megerősítettek bennünket abban, hogy szükség van ránk, miközben a politika éppen meg akart szüntetni bennünket.

Ezek az évek nagyon keservesek voltak, s nem is bántam, hogy már nem én voltam az első számú vezetője a kórháznak, bár teljes mértékig átélője voltam az eseményeknek. Ez a fajta bizonytalanság eredményezte azt, hogy sok jó szakemberünk hagyta el a kórházat - az előbb felsoroltak közül is. Még jelen pillanatban is 18-19 órvos hiányzik a kórházból. Mára teljesen biztossá vált, hogy a kórház megmarad többé-kevésbé változatlan formában. Ennek egyik feltétele, hogy április 15-ig a műszaki állományt privatizálják: kikerülnek a honvédségi létszámból, de itt maradnak egy kft-n belül és ugyanazt a munkát végzik, mint eddig. Ugyanez fog megtörténni az élelmezéssel és az őrzés-védelemmel is. Papírforma szerint a mostani 458 dolgozóból 320 marad. Ezzel az új létszámal ez év július elsején válik hivatalosan is biztossá a kórház további működése.

Egy orvos életében civilként is könnyen háttérbe szorul a magánélet. Katonaorvosként ez még nagyobb kötöttséget jelent. Az Ön családjában ez mennyiben jelentett előnyt vagy hátrányt?

A magánéletem már akkor szerepet játszott a szakmai döntésemben, amikor Kecskemétre kerültem, mert a nagylányaim továbbtanulási lehetőségeit jobban segítette ez a Pest és Szeged között fekvő város, mint Sátoraljaújhely. Azóta eltelt közel két évtized. A nagyobbik lányom tanítónő Kecskeméten, tőle van két szép lányunokám, velük nagyon gyakran vagyunk együtt. A kisebbik lányom, dr. Polgár Orsolya, teljes mértékig a szakmában maradt. Miután elvégezte Szegeden az orvosegyetemet, minden apai tiltakozásom ellenére a Kecskeméti Repülőkórház belgyógyászati osztályának alorvosa lett. Itt is szakvizsgázott, de ahogy sok más orvos, az előbb említett okok miatt ő is elkerült innen. Jelen pillanatban Washingtonban, az amerikai rákkutató központban dolgozik.

Summa cum laudeval végezte az orvosegyetemet, s azóta is sorra nyeri a különféle szakmai pályázatokat dr. Szili Magdolna, a Repülőkórház bőrgyógyászatának szakorvosa. A betegek körében is igen népszerű főorvosnő 1968-ban került Kecskemétre. Kezdő orvosként a megyei kórház bőrgyógyászati osztályán dolgozott, majd az eltelt harmincöt évnek több mint felét a honvédkórházban töltötte. Arra kérem, meséljen pályájának erről az időszakáról.

A bőrgyógyászat története ebben a kórházban egyidős az intézmény történetével.

Az 1953-as megnyitáskor tízágyas Bőrgyógyászati osztály is indult. Én a hetvenes évek elején már viziteltem itt az akkori főorvos helyetteseként. 1974-től '77-ig külföldön dolgoztam. Közben 1975-ben megszűnt a bőrgyógyászati osztály, s visszatértemkor felkértek arra, hogy heti két alkalommal a továbbműködő bőrszakrendelést vállaljam el mellékállásban. Pár éven belül a rendelési időmön megjelent beteglétszám megtízszereződött, később ez még több lett. Már éppen azon gondolkodtam, hogy ezt ilyen módon már nem fogom tudni ellátni, amikor felkértek, hogy a nemsokára átadásra kerülő új rendelőintézetben alakítsak ki egy bőrgyógyászati részleget főállású főorvosként. Nem volt könnyű a döntés, mert én a korábbi munkahelyemen is a legnagyobb megelégedéssel végeztem a munkámat, ám az, hogy ebben a már ismert kollektívában a saját elképzeléseimnek megfelelően alakíthatok ki egy teljesen újonnan induló szakrendelést, olyan kihívás volt számomra, amire nem lehetett nemet mondani.

Nem volt furcsa bekerülni a katonai környezetbe?

1984 október elsején Polgár úrral egy napon kezdtem meg a munkát a kórházban. Az első munkanapján mondhatni, elsőként engem üdvözölt, mint szintén új dolgozót. Kevesen tudják róla, hogy korábban ő is bőrgyógyászként dolgozott, emiatt később is különös figyelmet szentelt az itt folyó munkának, s ez nagyon sokat jelentett a számomra. Sokáig egyedül voltam nő a főorvosok között, nem volt könnyű „férfi módon" helytállni. Ráadásul azokat az időket még sok szempontból ténylegesen a legendás katonai szigor jellemezte, például civil beteget csak parancsnoki engedéllyel vizsgálhattunk. Az én szempontom a kezdetektől máig ugyanaz: aki ide eljutott, azt a lehető legjobban el kell látni. Tudatos tervezéssel alakítottam ki a megfelelő műszerezettséget úgy, hogy betegeink teljes kiszolgálását és kezelését biztosítani tudjuk. Lett fényterápiánk, allergiavizsgálatokat, gombavizsgálatokat tudunk végezni, s a kisműtétek is megoldhatóak itt helyben. Bőrgyógyászati szakrendelésünk szervesen illeszkedik a kórház-rendelőintézet munkájába. A társszakmák (pl. ideggyógyászat, sebészet) által biztosított szakmai háttér és team munka teszi lehetővé a betegek gyors kivizsgálását és kezelését. Az itteni kórházi miliőnek is köszönhető, hogy aznap kész a labor, az allergiavizsgálat, a röntgen, a szemészeti konzílium, a gégészeti vélemény vagy épp a reumatológiai szakorvos kiegészítő szakvizsgálata. Csakis ezzel a szakmai háttérrel valósítható meg magas szintű gyógyító munka, hiszen én egyedül egy különálló rendelőben erre képtelen lennék, illetve a különféle kivizsgálások nagyon sok időt emésztenének fel, ami a beteg gyógyulásának szempontjából hátrányos. Munkámhoz a kórház-igazgatás - úgy dr. Pozsgai Attila főigazgató, mint dr. Szabó Gábor klinikai igazgató - részéről minden segítséget megkapok. Megtiszteltetés számomra, hogy ilyen kollektívában dolgozhatom, ahol egyébként már kezdettől fogva nagyon jól éreztem magam. Hadd említsem meg asszisztensnőm, Karászi Klára nevét is, akivel hosszú évek sora köt össze bennünket.

Azt mondják, jó szem kell ahhoz, hogy valaki felismerje a különböző bőrbetegségeket.

Ha belép egy beteg, már ránézésre sok minden leolvasható róla. Még az is, hogy csak fél egy bekövetkező betegségtől vagy valóban beteg. A bőre színe, a haja, a körme nagyon sok mindent elárul. Elmondható, hogy az emberek 10 százaléka szenved valamilyen bőrbetegségben. De az is igaz, hogy szinte nincs olyan ember, aki ne esne át ilyenolyan bőrbetegségen az élete folyamán. A bizalom kötelez, nagyon fontosnak tartom a gyógyító munkában a beteggel való jó kapcsolatot is.

A bőrbetegek száma nőttön nő. Mi lehet ennek az oka?

Az emberek egyre tájékozottabbak, és olyan problémákkal is felkeresnek, amelyekkel korábban nem jöttek volna el - vagy azért, mert nem volt betegségtudatuk, vagy azért, mert nem gondolták, hogy az kezelhető. A környezeti ártalmak is jelentősen belejátszanak a bőrbetegségek, pl. a bőrtumorok növekvő számába, de az életkor kitolódása is ilyen irányba hat. Ráadásul a bőrelváltozások többsége látható helyen van, nem titkolható el. Akadályozza a munkát, magát az elhelyezkedést is, ezért a beteg mindent megtesz, hogy minél hamarabb meggyógyuljon. Bár a legtöbb bőrgyógyászati betegség az életet közvetlenül nem veszélyezteti, a betegek életminőségét nagymértékben ronthatja - a társadalmi beilleszkedés, munkavégzés és az emberi kapcsolatok tekintetében. Mivel szinte mindegyikük, pl. a pattanásos bőr, gombás körmök, stb. kezelhető, azt tanácsolom mindenkinek, bátran forduljon bőrgyógyászhoz.

Ön az elsők között nyert országos pályázatot - több ízben is - az akné kezelésére vonatkozóan.

Én a kísérletes bőrgyógyászatból azokat az ágakat tettem magamévá, amelyek közvetlenül a betegellátást szolgálják. Így például az egyik leggyakoribb fiatalokat és középkorúakat egyaránt érintő bőrbetegség a pattanásos bőr. Kezelésének fotódokumentációjával valóban országos pályázatokat nyertem és nagy gyakorlatot szereztem a gyógyszeres kezelés alkalmazásával. Az akné mellett a népbetegségnek mondható lábszárfekély, az allergiás betegségek, vagy épp a gombás betegségek kezelésének témakörében kiírt szinte valamennyi országos pályázatot megnyertem. Folyamatosan figyelemmel kísérem a szakma fejlődését, s az új ismereteket a gyakorlati gyógyításban igyekszem felhasználni. Évtizedes tapasztalatokkal a hátam mögött már merem alkalmazni a jónak ígérkező új gyógyszereket, új eljárásokat is.

Mi a véleménye a természetgyógyászati módszerekről?

Én ezzel abszolút nem foglalkozom. Az eredményei is kétségbevonhatóak. Különösen a bőrproblémákra, de más betegségekre is jellemző, hogy bizonyos lelki traumákra jönnek elő, immunrendszer-károsodásra aktiválódnak (lásd pl. a herpeszt), s az orvos törődése önmagában is előidézhet javulás irányába ható pszichés hatást. A természetgyógyászok terápiája sokszor minden tudományos alapot nélkülöz. Nemegyszer egy-egy természetgyógyászati kezelés után keresnek fel a betegek. Hadd ne mondjam, elképesztő dolgokat láttam már. Volt, akinek az anyajegyét sütötték ki nem számolva azzal, hogy egy irritált anyajegy milyen veszélyes lehet.

Továbbadódott-e az orvosszakma a családban?

Férjem, dr. Pap Péter a megyei kórház urológiáján dolgozik. Hivatásunkat továbbadtuk a családban. A fiam, ifjú dr. Pap Péter Budapesten plasztikai sebész, a menyem pedig szintén bőrgyógyász. Óvodás unokám a harmadik Papp Péter a családban. De ne feledkezzünk meg harmadik osztályos nővéréről sem, aki most nyerte meg a helyesíróversenyt. Talán újságíró válik belőle.

Az összeállítást írta és fényképezte Kada Erika

A még most is aktívan dolgozó orvosok közül dr. Magyar László ny. orvos ezredes, a pszichiátriai osztály vezető főorvosa egyike azoknak, akik legrégebben dolgoznak a honvédkórház kötelékében. Melyik az a pszichés betegségfajta, ami előfordulási gyakorisága miatt vagy más okból leginkább szakmai érdeklődése előterébe került?

1969-ben kerültem ide a 2. számú Katonai Kórház Ideg- és elmeosztályára, amely akkor **dr. Sándor László** főorvos irányításával állt. Mivel mind a két medicinális ág egyformán érdekelt, mindkettőből szakvizsgát tettem. Kétségkívül az első időkben zömmel katonabetegek fordultak elő. Nagyon sok volt közöttük a személyiségzavarban szenvedő, ennek köszönhetően nagymértékben irányult a figyelmem erre a betegségfajtára, s ami még különösen érdekelt, az a mániás depresszió. A mai terminológia, s ezzel együtt az orvosi figyelem ma már jobban szétválasztja a pszichés betegségek fajtáit, s külön kategóriába helyezi az ún. kevert szorongásos depressziós zavarokat, ezen belül is külön kezeli a pánikzavarokkal járó megbetegedéseket, valamint számtalan egyéb lélektani elváltozást. Nagyon sok időt, figyelmet szenteltem ezeknek a pszichés betegségeknek - természetesen amellett, hogy a kórházi osztályon a betegségfajták széles palettájának gyógyításával foglalkoztunk, hiszen megtalálhatók voltak itt a már súlyosan depressziós, illetve lélekhasadásos (skizofrén) betegek is. Később egyre nyitottabbá vált a kórház a civil betegek előtt is. Jelenleg már nyolc kecskeméti körzet, ezenfelül Kunszentmiklós és Ballószög, azaz mintegy harmincezres lakosság ellátása is hozzánk tartozik.

Több évtized távlatából hogyan látja, növekszik-e világszerte a pszichés megbetegedések száma?

Azt szoktuk mondani, hogy pszichiátrizálódik a világ. Úgy az amerikai, európai és magyar statisztikák szerint a népesség legalább öt százaléka depressziós. Ennek társadalmi okai vannak. Ilyen például a munkanélküliség, a munkahelyek nagy fluktuációja, amikor például kivonul egy nagy cég és tömegesen maradnak az emberek munka nélkül. Ezt a fajta fenyegetettséget azok is megélik, akik éppen rendelkeznek munkahellyel, hiszen ma már nagyon ritka a hosszútávon biztosnak tűnő állás. A másik okot ebben a vonatkozásban azok a tömegével ránkzúduló, sokszor fenyegető információk jelentik, melyek feldolgozása, rendszerezése, kontrollálása a mai felgyorsult élettempó mellett szinte lehetetlen. Továbbá az a rászorítottság, hogy minden teljesítményorientált, hogy igenis nyújtani kell látható eredményeket ahhoz, hogy elfogadjanak, az, hogy bizonyos korhatár után sokan még így sem tudnak képességeiknek, tudásuknak megfelelően érvényesülni, ezek mind olyan társadalmi vonatkozású problémák, amelyek az emberekben feszültséget szülnek. Ennek következményeként voltaképpen nem a ténylegesen súlyos pszichózisban szenvedő betegek száma nőtt, hanem a kevert szorongásos depresszív tüneteket mutató betegeké. Ők „megmenthetőek" lennének, de sajnos nagyon sokan keresnek enyhülést még nagyobb bajt okozó módszerekkel.

Érzésem szerint nincs annyi pszichoterapeuta, amennyi a pszichés betegek növekvő száma miatt szükséges lenne.

A legfőbb gond valóban ez. Az orvos is egyre kevesebb, de ezen belül a pszichiáterek még kevesebben vannak. Az ő munkájuk ugyanis rettentően munkaigényes. Míg egy más területen dolgozó szakorvos pár perces vizsgálat után felír valamilyen gyógyszert, addig a pszichoterapeuta a többórás alkalmankénti beszélgetéseit hónapokon keresztül végzi olyan ráfigyeléssel, empátiával és odaadással, ami az ő pszichikumára is igen megterhelő. Éppen a 2002-es berlini orvoskonferencia foglalkozott az ún. kiégettségi szindrómával, a mai tömegellátásban résztvevő orvosok egyik legnagyobb problémájával. De még ha kellő számban állna rendelkezésre jól képzett pszichoterápiás szakember, a betegek széles körének problémáját ez sem oldaná meg, hiszen a pszichoterápia igénybevétele a beteg számára igen költséges, ha nem intézményben (pszi chiátriai gondozóstályon) történik. A könnyen csodát ígérő nem szakemberek inkább csak ártanak. Meg kell jegyeznem, hogy fontos a társadalom átstrukturálása, hogy ne csak azt tekintse betegnek, akinek gipszrögzítés van a lábán, hanem azt is, akinek a lelke szorul támaszra.

Mintegy három évtizede foglalkozik igazságügyi elmeszakértéssel. Tudvalevő, hogy ennek díjazása igen alacsony. Minek köszönhető, hogy kórházi munkája mellett mégis szakít erre mindig időt?

Tapasztalataim bővítése érdekében itt olyan esetekkel találkozhatok, amikor kérdéses, hogy a bűncselekmény oka valóban elmezavar, elmebetegség-e. Több mint 16 000 eset kivizsgálása után elmondhatom, hogy a szakértői múltamban igen kevés része volt az elmebetegek által elkövetett bűntényeknek. Szinte meglepően kevés esetben igazolódott be ennek a gyanúja, tehát téves az a hit, hogy az elmebetegek nagyobb arányszámban követnének el bűncselekményeket. Sokkal inkább - 45-50 százalékban - az alkohol játszik ebben szerepet.

Tizenöt éven át vezette együtt a pszichiátriai és neurológiai osztályt, s bár az utóbbi jelenleg dr. Zimányi Anna főorvosasszony irányítása alatt áll, továbbra is ön a kórház neuropszichiátriai főszakorvosa.

Főideggyógyászként feladatom az intézet neuropszichiátriai feladatainak összehangolása - kiemelten kezelve ezek katonai vonatkozását. Ezt a feladatot nagyban könnyíti, hogy mind a pszichiátriai, mind a neurológiai szakterületen jól felkészült, lelkiismeretes, nagy tudással rendelkező orvoskollégákkal dolgozom együtt.

Mi az, ami a magánéletéről elmondható?

Két fiam, négy unokám van. Az idősebbik fiam, Csaba alapszakmája villamosmérnök. A Katona József Gimnáziumban a most elhunyt Horti Attila tanár úr szerettette meg vele különösképp a matematikát. Tudományos fokozatát az Egyesült Államokban a Rudgers Egyetemen szerezte meg a számítástechnika tudományában. Az öccse, Ákos, jelenleg is az USA-ban él. Ő is matematikus Athinsben, az ottani Universitason örökös professzor. Feleségem nyugalmazott pedagógus, mindketten családunknak, feladatainknak élünk, örömet unokáink szereznek számukra.

Hogyan látja a kórház jövőjét?

Bár nehéz éveken vagyunk túl, ez a kórház szakmai színvonalát nem befolyásolta, s ha végignézem azt a szellemi kapacitást, ami ebben a kórházban megtalálható, s igazgatótanácsi tagként közelről is látom azt az újfajta menedzsmentet, ami az utóbbi másfél év eredményeiben máris megmutatkozott, akkor azt kell, hogy mondjam, minden esélyünk megvan arra, hogy a megszűnés létbizonytalanságának talajáról újból minden szempontból a megye élenjáró kórházává váljunk.

RÉSEK A HÁLÓN

Sohasem volt problémátlan a FiberNet és a szolgáltatását kénytelen-kelletlen igénybevevő városlakók kapcsolata. Ez alkalommal annak próbáltunk utánajárni, mi húzódik a jelenlegi panaszok hátterében, s látszik-e kiút ezek végleges megszűnésére. Beszélgetőpartnerem a Kecskemét, Bajcsy-Zsilinszky utcai központban Homoki Pál, a FiberNet Kommunikációs Rt. területi igazgatója.

Sokan panaszolják, hogy a FiberNet ügyfélszolgálata telefonon szinte elérhetetlen, olykor órákig foglalt a vonal.

Ez azért van, mert elindítottunk egy egész várost érintő beruházást. Teljesen átépítjük a kábeltévés rendszert annak érdekében, hogy több csatornát tudjunk szolgáltatni, illetve nagyobb legyen az Internet sávszélessége, nőjön a felhasználás sebessége. Ez azzal jár, hogy napközben bizonyos városrészeken átmenetileg megszűnik az adás. Egy-egy adott optikai adó-vevő körzetben ez 800-1000 előfizetőt érint. Közülük ilyenkor nagyon sokan betelefonálnak, ezért foglaltak gyakran a vonalak.

Nem próbálták meg őket előzetesen erről értesíteni?

A számlalevelekkel mindig kimegy az erről szóló értesítés az átépítésben érintett körzetekbe. Jelenleg épp a Széchenyiváros Akadémia körúti része, az Aradi vértanúk tere, a Pákozdi csata utca, a Lánchíd utca van soron. Ezenkívül a FiberNet képújságján is közzé szoktuk tenni az erről szóló híradást. Átépítést végző munkatársaink is bedobnak a soron következő lépcsőházakba egy-egy szórólapot a kivitelezés várható időpontjáról, s velejáróiról. Ezen a szórólapon a kivitelezők telefonos elérhetősége is szerepel. Mivel az átépítést követően a tévécsatornák nem a korábbi helyeken lesznek, az ügyfelek kérésére munkatársaink szívesen nyújtanak díjmentes segítséget - idős embereknek vagy e téren járatlan ügyfeleinknek - az újrahangoláshoz.

Ezek szerint várhatóan egész évben foglaltak lesznek a vonalak?

Nem. Ezeket a munkákat július 11-ével szeretnénk befejezni.

Ez azt is jelenti, hogy addigra kialakul az Internet-elérés kábelen keresztül az egész városban?

Ebben az első ütemben lesznek kimaradó városrészek, de terveink szerint ez év végére, jövő év elejére mindenhol, ahol kábeltévé van, elérhető lesz az Internet.

Nagyon sok panasz van arra vonatkozólag is, hogy az adás sok esetben nézhetetlen, illetve rossz minőségű.

Az átépítés éppen ezt szeretné kiküszöbölni. Kecskeméten az alsó frekvenciasáv nagyon fertőzött. Itt működnek a cb-rádiók, a rádiótelefonok, s a rádióamatőrök is itt fejtik ki tevékenységüket. A Gong Rádió és a Partner Rádió is elég nagy térerővel sugároz, ami az alsó sávot nagyon zajossá teszi. Ennek az eredménye az, hogy sok helyen a Magyar 1, a Magyar 2, a Városi Televízió és a Duna Televízió sugárzása zavart szenved. Ez főként a belvárost érinti. Többek között ezért is döntött úgy a vezetés, hogy a felújítást elvégezzük. A másik ok az volt, hogy átrendezzük a programcsomagokat. A korábbi öt helyett most háromból lehet választani, így valamennyivel olcsóbbak lesznek a csatornaárak.

Sajnos ezzel kapcsolatban is van negatív kritika: bár csökkentett díjakkal üzemel a szolgáltatás a már átépített területeken, ám a legkedveltebb csatornák magasabb díjtételű csomagba kerültek…

Az új csatorna-kiosztásban lesz egy Információs (1-8 csatorna, pl. a Városi TV, m1, m2), egy Alap (1-26 csatorna, pl. a Fox Kids, RTL Klub, TV2) és egy Családi csomag (1-39 csatorna, pl. a Minimax, a Filmmúzeum, a Mezzo). Utóbbi kettő mellé rendelhető pluszszolgáltatásként az HBO. Áraik sorrendben 1098 Ft, 2510 Ft és 3399 Ft, plusz 2639 Ft az HBO.

Ha valaki eddig a középső csomagban nézte például a Sprektumot, és a továbbiakban is ragaszkodik ehhez a szép természetfilmeket sugárzó csatornához, a jövőben többet kell ezért fizetnie?

Igen. De hangsúlyozom, hogy aki eddig is megrendelte az összes csatornát, a jövőben kevesebbet fizet.

Új televíziós szolgáltató cég is jelentkezett a városban. Összefüggésbe hozható-e ezzel a ténnyel az, hogy a FiberNettől kilépő ügyfeleknek ezentúl lekötési díjat kell fizetnie?

Az Általános Szolgáltatási Feltételeket múlt év nyarán fogadta el tőlünk a Hírközlési Felügyelet. A konkurens, kábeltelevízióval foglalkozó vállalkozás pedig csak tavaly ősszel kapta meg az építési engedélyét, tehát nem ennek következménye a feltételmódosítás.

Több alkalommal is lehetett panaszt hallani arra vonatkozólag, hogy egyfajta adminisztrációs csapdába futnak bele az Önök cégével szerződést kötő ügyfelek. Bár a kérdésekre adott válaszokban az ügyfélszolgálatos kolléganők kimerítő tájékoztatást adnak, előfordul, hogy olyan helyen éri meglepetés az ügyfelet, ahonnan erre nem számított, mi több, aláírt szerződése sem tartalmaz arra vonatkozó kitételt. Például jó, ha tudja, hogy ha magasabb díjtételű

csomagról alacsonyabbra vált át, több ezer forintos nagyságrendű visszalépési díjat kell fizetnie. Ide tartozik az is, hogy míg a szolgáltatás indítása mindössze 48 órás határidővel megoldható, ennek megszüntetése olykor hónapokba is beletelhet, miközben az ügyfél természetesen fizet. Még sajnálatosabb, hogy az időközben módosításra került szolgáltatási feltételek bevezetése a szolgáltatást igénybevevő fél szerződésszerű beleegyezése nélkül, sőt tájékoztatása nélkül történik.

A szolgáltatás felmondásával kapcsolatban is az Általános Szolgáltatási Feltételekben foglaltak az irányadóak: „… A Szolgáltató az előfizetővel egyeztetett időpontban köteles - a műszaki feltételek megléte esetén - tárgyhónap első napjáig bejelentett programcsomag-módosításra, vagy fizető csatorna lemondásra/előfizetésre vonatkozó igényt legkésőbb a tárgyhót követő hónap első napjára elfogadni.“ Két dokumentum tartalmazza a szolgáltatási feltételeinket, a mi és a velünk szerződést kötő ügyfelek jogait és kötelességeit. Az egyik az aláírt és kézhez kapott kétoldalas szerződés, amely hivatkozik a másikra, az Általános Szerződési Feltételekre. Sokan beleesnek viszont abba a hibába, hogy az utóbbit már nem olvassák el, pedig ebben mindent leszabályoztunk, amit a Hírközlési Felügyelet jóváhagyott.

Arra a kétszer negyven oldalnál is vastagabb szerződéskötegre gondol, ami az Ügyfélszolgálati Irodában függ a falon?

Igen. Itt bárki hozzáférhet, illetve az Internetes és Kábeltelevíziós Általános Szolgáltatási Feltételekből - a költségek megtérítése mellett - másolat is kérhető. A hatálybalépés előtt tizenöt nappal közzé kell tennünk a várható változásokat, módosulásokat is.

Ez azért nem olyan egyszerű olvasmány csak úgy első nekifutásra. Nem lehet ennek legalább az ügyfeleket anyagi szinten is érintő, érdemi részét esetleg internetes weboldalon közzétenni azok számára, akik komoly elszánással vannak az elolvasását illetően?

A honlapunk gondozása nem a mi feladatunk, hanem a Budapesten lévő Informatikai Központunké. (Ennek aktuális frissítése is komoly kívánnivalót hagy maga után. KE) Ami a regionális híranyagunk közlését illeti, erre saját képújságunk oldalain van lehetőség. Nagyon jó a kapcsolatunk a Gong Rádióval, ők is közlik a híreinket, az aktuális változásokat, akciókat. Ebből a szempontból érdemes figyelmesen elolvasni a számlalevelet is. Kölcsönös érdekünk, hogy ügyfeleink megfelelően tudjanak tájékozódni szolgáltatásaink igénybevételének lehetőségeit illetően. Bízom abban, hogy ezen az átépítéssel járó átmeneti időszakon túljutva ügyfeleink széles körű megelégedésével dolgozhatunk, s bizalommal veszik majd igénybe bővülő szolgáltatásainkat.

Kada Erika

Nagy siker volt...

Egy hónapon belül másodszor volt vendégünk Illyés Kinga Széchenyi-díjas előadóművész Marosvásárhelyről. A Kamara Színházban négy este pótszékes előadásokon, nagy sikerrel adta elő a San Gennaro vére című Márai darabot. Képünkön Bodolay Géza színidirektor köszönti a művésznőt, aki várhatóan ősszel ismét vendégünk lesz majd.

Egyezkedés halasztva

A Telemozi Kft-ét és vele együtt az egész városi kábeltévé-hálózatot nagy viták közepette adta el néhány éve az önkormányzat. Az ellenzék - akkor is, most is főképp a szocialista frakció - ellenezte az eladást, s amikor az ügyletet végül mégis nyélbe ütötték a FiberNet Kommunikációs RT-vel, a vagyon elkótyavetyélésével vádolta a város polgári vezetését.

A Telemozi Kft-ét két milliárd forint feletti összegért hirdették meg. Néhány sikertelen pályázati forduló után 1,5 milliárdért kelt el. Emellett a vevő, a FiberNet Rt vállalta, hogy 300 millió forint értékben fejlesztési szolgáltatásokat nyújt, s mintegy 1 milliárd forint értékű korszerűsítést hajt végre. Az adásvételi cécó mindvégig zárt ajtók mögött zajlott. A szerződés ünnepélyes aláírását a kecskeméti polgárok láthatták a városi tévében, de a dokumentum tartalmát azóta se ismerhették meg. Ez, úgy látszik, így marad az idők végezetéig, mert a zárt ülésen tárgyalt előterjesztéseket utólag se lehet nyilvánosságra hozni.

Brúszel László, a szocialista frakció vezetője egy sajtótájékoztatóján azt mondta: Kecskemét a befejezetlen ügyek városa, s az egyik ilyen nyilvánvalóan a kábelhálózat ügye. A szocialista képviselők ma is úgy vélik, hogy a 22 ezer előfizetőhöz és az egyértelmű monopóliumhoz nagyon olcsón jutott hozzá a FiberNet. Az rt a birtokba lépés után néhány hónappal kedves meglepetéssel állt elő: először 1 milliárd forintot követelt a várostól a szerződés bizonyos pontjára hivatkozva. Később ezt 300 millió forint körüli összegre módosította, s egyúttal pert is indított.

További 80 milliót azzal az indoklással kért, hogy a technikai feltételek nem olyanok, mint amilyenekre a város szavatosságot vállalt. Aztán egyezséget ajánlott: a 300 millió forint körüli követelés a 300 millió forint körüli fejlesztés ellenében, megegyezés esetén a 80 millió forintról is lemond. Ezt egyelőre a másik fél nem fogadta el.

Közpénzből létrehozott vagyon sorsát a lakosoknak joga van tisztán látni, hangsúlyozta a szocialisták frakcióvezetője, aki szerint a FiberNet-ügyet a lehető legteljesebb nyilvánosság előtt kellene mielőbb lezárni. A 300 millió forint értékű, szerződésben vállalt fejlesztéseket a város lakosainak és intézményeinek meg kell kapniuk, a szavatossági igényeket pedig csak akkor szabadna elfogadni, ha bizonyítható a korábbi mulasztás. Ez esetben viszont a felelősöket is meg kell találni, hiszen a közgyűlés jóhiszeműen vállalt szavatosságot az eladáskor. Brúszel László szerint az előfizetési díjakat - amennyiben az inflációt meghaladja az emelkedés - a közgyűlésnek jóvá kellene hagynia, bár maga is elismerte, hogy ez nem éppen piackonform elgondolás.

A FiberNet Rt április elején levelet küldött a polgármesternek, amelyben tájékoztatja őt és egyben a képviselőtestületet, hogy a cég tovább korszerűsíti a kecskeméti kábelhálózatot. Mint Bedő István marketing vezérigazgató-helyettes írta, a jelenlegi fejlesztés célja a "programpaletta tartalmi átalakítása, az Internet-szolgáltatás sebességének növelése, valamint a hálózat távtáplálásának megvalósítása az üzembiztosabb szolgáltatás érdekében." A munkálatok várhatóan április közepétől augusztusig tartanak.

Az április 16-i közgyűlésen a FiberNet Rt egyezségi megállapodás-tervezetét tárgyalták volna. Zárt ülésen. Brúszel László javasolta, hogy az ülés legyen nyílt, de erről végül nem szavaztak, mert dr. Peredi Katalin jegyző visszavonta az előterjesztést.

MÁ

Regionális közéleti lap
Köztér

PINTÉR LAJOS KÖSZÖNTÉSE

A vers maga a költő, és a költő maga is verssé válik - hallottuk **Szécsi Gábor** polgármester **Pintér Lajoshoz** intézett köszöntő szavait a költő ötvenedik születésnapja alkalmából rendezett irodalmi esten. A Költészet Napjának előestéjén a megyei könyvtárban szép számmal voltak jelen a költő pályatársai és barátai, költőtársak, szerkesztők, irodalomtörténészek és a kortárs képzőművészet képviselői. Bella Rózsa festő- és grafikusművész Pintér Lajos verseire asszociáló, kiállított rézkarcai művészi módon illusztrálták vers és rajz örökérvényű kapcsolatát, Pintér Lajos költészetének egy jellemző szeletét.

A vers egyetlen szava képes arra, hogy reprezentálja magát az alkotót - folytatta Szécsi Gábor. De vajon vállalkozhatunk-e arra, hogy ily módon idézzük meg most az ünnepeltet? „Vagyok vagabondja világnak" - Az Európai diákdal című kötet 1974 és 1979 között írott, mára különös módon aktuálissá vált versei közül hadd idézzek most mégis néhány sort. „Verses mesém, mint ez a vers is/ feltöretlen levél asztalodon./ Ki mond zsoltárt most - kérdezem halkan,/ ki énekel most szegény hazánkról?". Ám az idézett sorok mégis csak töredékek egy emberről. Az igazság talán abban van, amit a nyelvfilozófus polgármester mondott róla: a képi és fogalmi gondolkodás megjelenítése nagy kihívás minden költő számára. A fehéringes folyók című kötettől a Virágnézetünk alapjaiig jól érzékelhető lírájában a nyelvi játék, Pintér Lajos a magyar lírai nyelv megújítója.

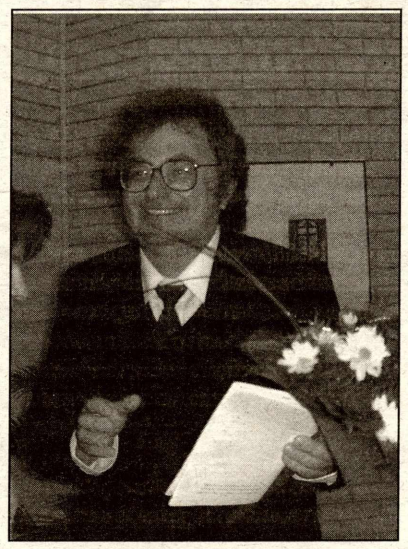

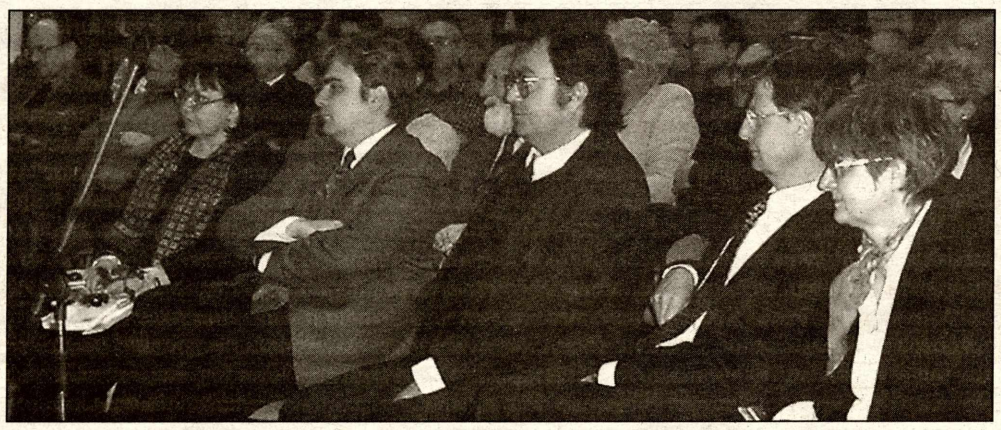

Buda Ádám előadóművész és barátai műsora után Bajtai Mária tanárnő, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság nevében beszélgetett a csongrádi származású, Szegeden született és 1976 óta Kecskeméten élő költővel. Említést tett arról, hogy a Forrás márciusi száma, és a Tiszatáj is megemlékezett verssel, tanulmánnyal a költő-szerkesztő „számvető időnek" nevezett születésnapjáról. Ezt és minden hozzá érkező jókívánságot fanyar meghatottsággal köszönt meg a költő: „Lassan az értelmiség: úgyis csak véd- és dacszövetség leszünk egy kultúra ellen ható világban".

A **Schéner Mihály** festőművésztől ajándékul kapott Kossuth-kabát felöltése után néhány újabb versével idézte az eddig megtett utat. A bölcső című verse, Az angyal szárnyasuhogása és a Cinkék című verse egyfajta állásfoglalás is ebben a háborús világban.

A pályatársak köszöntése és **Dobozi Eszter, Buda Ferenc** ez alkalomra írt verseinek meghallgatása mellett nem várt ajándék volt a költő számára **Rajtmár István** galériatulajdonos bejelentése a legújabb, immár 16. kötet megjelenéséről, melynek számozott ötvenedik példányát nyújtotta át a meglepett költőnek. Az „50-80" megélt évszámokat „Évei száma ötven" címbe foglaló kötet az ötvenéves Pintér Lajos és a nyolcvanéves Schéner Mihály őszinte és mély barátságát érlelődött közös művészi munkáját mutatja be versekkel, festményekkel.

Kada Erika

Egy élet kincsei

Kecskemét legszebb épületeit is megcsodálhattuk azon a kiállításon, mely Gűth János nyugalmazott rajztanár munkáiból nyílt a napokban a Mátyás király Általános Iskolában. A grafikák és színpompás festmények között alföldi tájak - alföldi szemmel... Mindez azért különös, mert a képek alkotója a messzi Baranyában éli mozgalmas és termékeny nyugdíjas éveit.

- Honnan a mély barátság Kecskeméttel?

- Ezzel a várossal mindig is furcsa kapcsolatban álltam - meséli Gűth János - Ifjú tanító koromban évekig csak átutaztam rajta. Persze, nagyon szépnek láttam. De akkor még nem tudtam, hogy egy életre szóló, szép emlék örökre ideköt majd. Én is éltem az Alföldön, itt kezdtem dolgozni egy Kovács Mihály nevű fiatalemberrel, aki aztán a legkedvesebb barátom lett. A Tilalmas-tanyai iskolában tanítottunk, tíz kilométerre Karcagtól, a nagy puszta közepén, ahová nem vitt busz, csak néhanap egy-egy répával megrakott teherautó vagy traktor. Mégis vidám éveket töltöttünk itt. Esténként Miska barátommal együtt zenéltünk a tanyasiaknak, akik ezt nagy hálával és szeretettel viszonozták. Miska korai, tragikus halála után családjainkat messze sodorta az élet. Aztán majd negyven év elteltével a véletlen úgy hozta, hogy Kecskeméten viszontláthattam egykori barátom özvegyét és „aprócska" lányait, akik ma már családanyák, s akik közül Nóra szintén pedagógus lett. Azóta gyakran járok errefelé, és ezernyi érzelmi szál köt ehhez a szép városhoz.

- Tanítói élményeiről, emlékeiről könyvet is írt.

- Igen, „Volt egyszer egy iskola" címmel nemrégiben jelent meg. De még rengeteg régi emlék kikívánkozik belőlem, úgyhogy még sok könyv megírására készülök.

- Ír, fest, utazik, sőt: zenél és énekkart is vezet. Mennyire nyugalmas egy nyolc éve nyugalmazott tanár-ember élete?

- Korábban legfeljebb a tanítványok emlékkönyvébe rajzolgattam. Nagyobb képekhez sem idő, sem önbizalmam nem volt. Azóta mind a kettőre szert tettem. Sokat festek, rajzolok, pontosan kettőszáznyolcvanhét képet készítettem, és tizenhat kiállításon mutattam be őket. De ennél is nagyobb örömet szerez, hogy alkalmam van találkozni azokkal az emberekkel, akik valaha tanítványaim, barátaim, jó ismerőseim voltak. Akkor látom, milyen csodálatos az élet, amikor rácsudálkozhatok a nagyszülővé lett régi diákra, megtudhatom, mikért alakult a sorsuk. Amikor együtt felidézhetjük a közös emlékeket, a feledhetetlen embereket... Ezt szeretném megőrizni, tovább adni. Ez az én legnagyobb kincsem. Ugye, gazdag vagyok?

Inka

A TÁNCBAN BENNE VAN AZ EMBER

A ma már kétszeresen is kiválónak minősített Kecskemét Táncegyüttes negyedszázados múltjáról Bedőcs Józseffel beszélgettünk, aki 1987 óta vezetője a táncegyüttesnek.

Az együttes a Katona József Gimnázium egyik osztályából alakult még 1976-ban. Abban az időben nyílt meg az Erdei Ferenc Megyei Művelődési Központ, mely befogadta a táncolni vágyó fiatalokat, s a tánccsoport jelenleg is itt, a Művészeti Iskola fenntartásában működik. Pár év elteltével már komoly problémát jelentett, hogy a soron következő együttesvezetők is csak a próba időtartama alatt tudtak a csoport ügyeivel foglalkozni, s megérett a helyzet egy olyan főállású együttesvezető foglalkoztatására, akinek napi feladatai közé a szakmai irányítás mellett olyan menedzselési feladatok is beletartoznak, mint pl. a fellépések szervezése, utaztatás, jelmeztár gondozása, az utánpótlás-nevelés irányítása, stb.. Én budapestiként azzal a komoly szándékkal jöttem ebbe a városba, hogy minden tekintetben megfeleljek ezeknek az elvárásoknak.

Nagy Dezsőt a következő években Farkas Zoltán, Kopasz István és Szeverényi Anikó követte. A gyakori vezetőváltás egy csapatnak sem tesz jót. Mennyire kellett mindent elölről kezdeni?

Jó táncosok voltak, az utánpótlás rendszer működött, de újrakezdtük a műsor felépítését. A Kecskemét Néptáncegyüttes névváltozása Kecskemét Táncegyüttesre mit sem változtatott a korábbi irányultságon, ám tágította a lehetőségek körét. A néptánc mellett előadtunk alkalmazott néptánc-koreográfiákat és más feldolgozásokat is. Protokollünnepségeken újból repertoárra került a palotás, sőt később készítettünk egy koreográfiát Strauss zenéjére „Tánc a Radetzky indulóra" címmel. 1994-ig mi voltunk az egyetlen táncegyüttes Kecskeméten. A felnőtt csoport egy részéből ekkor alakult meg az az óta is működő Kurázsi Táncműhely, s bár a nagy tudású táncosok kiválása akkor érzékenyen érintette az együttes munkáját, sikereik valahol a mi büszkeségünk is: hosszú évek kemény közös munkája fekszik benne. Bármelyik magas színvonalon dolgozó csoport életében bekövetkezhet, hogy egy idő után többféle művészi elképzelés kér életteret magának. A Kurázsi Táncműhely megalakulása önálló arculat kialakítására ösztönzött bennünket. Ekkor és részben ennek hatására kezdtünk el Kecskemét és tágabb környezete, a Kiskunság táncaival foglalkozni. Azóta ez szakmai munkánk meghatározó tényezőjévé vált. Kecskemét és környékének táncanyaga elérhető volt számunkra egyrészt a Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetének filmtárában, másrészt saját gyűjtéseket is folytattunk, illetve kezdeményeztünk. A mi vidékünk viszonylag gyéren gyűjtött terület. Mindössze két ötvenes években gyűjtött filmet találtunk, amely a pásztorok és cselédek táncait örökítette meg. A tánczene rekonstruálására népzenész szakembereket kértünk fel, s viseletkutató néprajzos szakember is segítette a munkánkat. A helyi táncok bemutatására rekonstruáltattuk az egykori kecskeméti paraszt-polgári viseletet. A filmarchívumban talált anyag kiegészítése máig folyik a még élő adatközlők szóbeli visszaemlékezéseinek a gyűjtésével, lejegyzésével, amelyek az egykori táncra, táncéletre vonatkozóan adnak nagyon értékes adalékinformációkat.

Mi jellemzi lakóhelyünk táncait?

Kecskemét és környékének táncanyaga egyfajta átmenetet képvisel a dél-dunántúli és a Felső Tisza-vidéki táncok között. Ez egyrészt a török hódoltság utáni Dunántúlról történt betelepítések eredménye, de szerepet játszhatott benne a város környékén szolgáló más tájegységről idekerült pásztorok közvetítő tevékenysége, valamint a hivatásos és kontár táncmesterek tevékenysége.

Mi vonzotta ehhez a műfajhoz?

Amikor a hetvenes évek elején életemben először elmentem egy táncházba, hallottam egy nagyon dinamikus zenét, amire fiúk-lányok párban táncoltak. Láttam egy nagyon virtusos férfitáncot, rabul ejtett a tánc varázsa, hangulata. A néptánc úgy tudott ennyi időn át fennmaradni, hogy az emberek továbbadták egymásnak. Ez az a műfaj, amelyben talán legjobban benne van az ember, aki őrzője, hordozója és továbbadója úgy, hogy közben maga is hozzátesz, alakít, formál rajta. Minden táncban benne vannak az előző nemzedékek. Ez adja az erejét, letisztultságát.

Milyen formán hat a néptánc a ma itt táncoló fiatalokra?

A tánc jótékonyan hat a személyiség fejlődésére, a testet és lelket megőrzi fiatalnak. A táncegyüttesben a közösen végzett munka mellett barátságok szövődnek, a közös élmények során összekovácsolódik a társaság. Sokan más városban folytatott tanulmányaik idején is szakítanak időt heti több alkalommal is a próbákra, s ez nagy dolog manapság.

Több egykori növendékből lett mára ismert táncos. Milyen út vezet idáig?

Lukács László például, mint kisgyerek, az egyik utánpótláscsoport tagjaként került hozzám, jelenleg az Állami Népi Együttes oszlopos tagja. 18 éves koráig táncolt nálunk, majd az akkor alakuló Kurázsi Táncműhelyhez került. Közben felnőtt, tanítói és táncpedagógusi diplomát szerzett. Ma már újra itt van, a Művészeti Iskolában óraadó tanár.

A Művészeti Iskola, amelynek Bedőcs József szintén intézményegység-vezetője, 1999-ben alakult.

Általános tendencia volt ebben az időben Magyarországon a művészeti iskolák alakulása több művészeti ágban is. Az Erdei Ferenc Művelődési Központ Művészeti Iskolája egy állami normatív hozzájárulásból fenntartott művészetoktatási intézmény, melynek egy tagozata van, a néptánc. Célunk egyrészt táncművészetet szerető és értő közönség nevelése, utánpótlás nevelés, továbbá mindazok szakmai képzése, akik a táncot élethivatásul választva ezen a pályán szeretnének továbbtanulni. A 12 évfolyamos iskola fő tantárgya a néptánc, aminek kultúrtörténeti, folklorisztikai és egyéb ismereteit is oktatjuk az elméleti tárgyak: folklórismeret, tánctörténet, és táncírás tantárgyak keretében. Tanulóink a Kárpát-medence magyar és más nemzetiségű táncaival, dalaival és szokásaival ismerkednek meg. Én táncpedagógusi diplomával veszek részt a gyakorlati képzésben. A művészeti iskola másik főállású pedagógusa a feleségem, Bedőcsné Szabó Rita néptáncpedagógus, etnográfus. Dolgozik még az iskolában három óraadó pedagógus is Szabóné Bognár Anikó etnográfus, Lukács László és Móczár Lászlóné Nagy Márta néptáncpedagógusok személyében.

Hogy alakult ki három év alatt máris kilenc évfolyam?

Úgy, hogy a Kecskemét Táncegyüttes utánpótlás csoportjainak tagjai különbözeti vizsgával felvételt nyertek a tudásuknak megfelelő művészeti iskolai évfolyamokba. Jelenleg három helyszínen történik az oktatás, az Erdei Ferenc Művelődési Központban, a Hunyadi János általános Iskolában és Helvécián a Wéber Ede Központi általános Iskolában, összesen 9 évfolyamon, 12 osztályban.

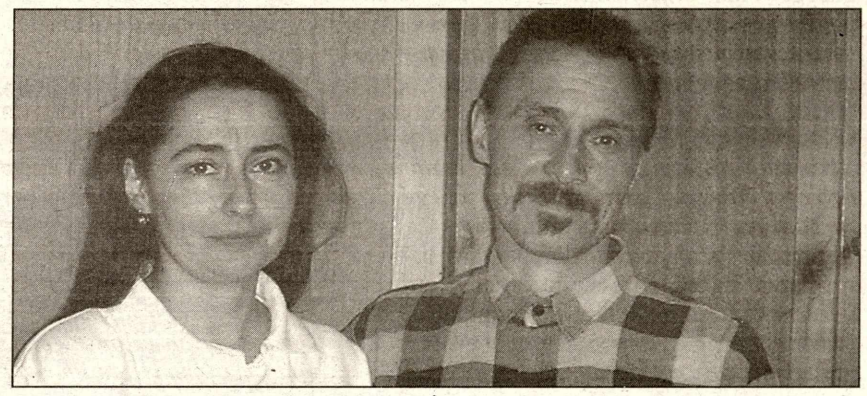

Huszonöt év alatt nagyon sok minden megváltozott a világban. Lemérhető ez a néptánc-csoport munkájában is?

A gyerekek a népi játékokon keresztül nőnek bele a táncba. Ezzel tanulják meg a közösségi viselkedés szabályait. Nekem úgy tűnik, hogy a mai gyerekek nehezebben játszanak. Nemcsak azért, mert a mindennapok rohanásában egyre nehezebb erre ráhangolódni, hanem azért is, mert nem érzik annyira kötelező érvényűnek a szabályszerűségek követését. Valahol a világ is azt sugallja a számukra, hogy nem biztos, hogy a szabályokat mindenáron be kell tartani.

Milyen újabb koreográfia látható a Kecskemét Táncegyüttes műsorában?

Mint említettem, elsősorban eredeti néptáncból építkező koreográfiáink vannak. Most keceli táncokat tanulunk és ebből az anyagból készül majd koreográfia. Emellett olykor más elemeket is alkalmazó színpadi műveket is bemutatunk. Erre jó példa a Márta dala című koreográfia, amelyet legutóbb a Tavaszköszöntőn láthatott a közönség. Ha megnézzük a népdalok és a népzene alakulását, akkor láthatjuk, hogy egy adott dallam az idők folyamán mennyit variálódott, milyen különböző hangszereken szólalt meg, s a hangszerek felépítése, hangzása is mennyit változott. Így nézve már könnyebb elfogadni azt a furcsának ható, újfajta hangszerelést, ami Sebestyén Márta dalában is hallható.

Kada Erika

Ítél majd az utókor

Talán szociológusok vagy társadalomtudósok lehetnének a megmondói, mitől van az, hogy egy-egy hivatal működését annyira eltérően ítélik meg a kívülállók és a benne lévők. Az ügyfelek gyakran morgolódnak: annyian vannak "ezek", mint az oroszok, ugyan mit csinálnak ilyen sokan?! A dolgozók viszont sokszor úgy érzik, túl vannak terhelve, és képtelenek a munka végére jutni. Az ember, ha állampolgár, kisebb és olcsóbb hivatalt szeretne, ha hivatali alkalmazott, kevesebb ügyfelet és ügyiratot, mármint egy - saját - főre számítva. Az ellentmondást állítólag hatékonyabb működéssel lehet feloldani. Honunkban - lehet, hogy máshol iszt úgy szokták megoldani, hogy egy nagy hivatalból csinálnak két kisebbet. Ez egy ideig hatékonynak tűnik, mígnem azok is elkezdenek nőni. Másik kedvelt megoldás az átszervezés, ami tapasztalati úton bizonyíthatóan ugyanoda vezet, mint az előző.

A Kecskeméti Polgármesteri Hivatal létszáma tizenkét év alatt 63 százalékkal emelkedett. Ezt a tényt így önmagában igazságtalan volna minősíteni, hiszen ez idő alatt az önkormányzatok feladatai is jócskán gyarapodtak. 1991-ben a városházán 236 alkalmazott dolgozott, 2002-ben 379, idén pedig 384. A hasonló népességű megyei jogú városok között a köztisztviselői létszámot tekintve Kecskemét átlagosnak mondható. De akármennyien vannak is, még sincsenek elegen, legalábbis ez tűnik ki a hivatal létszámösszetételének legutóbbi vizsgálatából. Szinte nincs olyan osztály, ahol ne hiányozna legalább egy ember.

Különösen leterhelt a városfejlesztési és építéshatósági szervezet (arról most ne is beszéljünk, hogy évek óta nincs városi főépítész). A dr. Peredi Katalin jegyző által készített anyag elég szemléletesen mutatja be a gondokat. Az Építéshatósági Szakmai Kollégium állásfoglalása szerint egy ügyintézőre évente átlagosan 200 ügyiratnál többet nem szabadna terhelni, különben nem várható el a megfelelő színvonal és a határidők betartása. Kecskeméten ez a szám 2001-ben 417, az egy érdemi ügyintézőre jutó építéshatósági határozat mennyisége pedig 295 volt. Ezzel a megyei jogú városok rangsorában nagyon előkelő - ötödik, illetve első - helyen áll. 2002-ben mind a két mutató tovább emelkedett.

A közgyűlés pénzügyi bizottsága egyébként nemrégiben három százalékos hivatali létszámleépítésre tett javaslatot. A jegyző szerint ekkora csökkentést nem lehet megvalósítani anélkül, hogy a kötelező feladatok ellátásának színvonala ne csorbulna.

Nem mellesleg, a képviselők szintén kissé tudathasadásos állapotban vannak, ami az őket (is) kiszolgáló hivatali apparátus létszámát illeti. Érdekes határozatot hoztak a legutóbbi ülésükön. Összességében nem fogadták el a létszámösszetétel vizsgálatáról szóló beszámolót, elfogadták ugyanakkor az abban javasolt belső átcsoportosításokat és létszámcsökkentést. Nem oldották fel a hivatali létszámstopot, de hozzájárultak az előterjesztésben foglalt létszámbővítéshez. Végezetül az egész akcióhz „em rendelték hozzá a szükséges pénzeszközöket". Azaz, igent is mondtak meg nemet is.

Úgy tűnik, városanyáinkat és -atyáinkat is zavarja az ellentmondás. Mint az állampolgárok által választott képviselők, szorgalmaznák a kisebb, olcsóbb hivatalt, mint az apparátusra támaszkodó döntéshozók viszont látják, hogy ez nem olyan egyszerű.

Tán ezért hozták ezt a határozatot, amelynek értelmezését, a polgármester szerint, bízzuk az utókorra.

má

Megkésett fészekrakók

Akik figyelemmel kísérik a Kecskemét környéki olvadékvizek (csúnya szóval belvizek) és szikes tavak környezetét, tapasztalhatták, hogy ezen a tavaszon elmaradt a vizek mellett, az elmúlt években megszokott nyüzsgés, és madárcsivitelés. Április első hetében az 52-es út mentén végig üresek voltak a gólyafészkek, és kihalt volt a korábban beharangozottnál jóval kisebb kiterjedésű „belvizek" környéke is. Nem érkeztek meg március végére a gólyák és a fecskék sem. A késés okairól több feltevés látott napvilágot, ezért felkerestem Bankovics Andrást, a Kiskunsági Nemzeti Park természetvédelmi felügyelőjét, hogy a késés okairól kérdezzem.

Bíbic

Valóban tapasztalható néhány hetes késés a fészkelő madarak érkezésében, melynek okai több lehetséges tényezőre vezethetők vissza. Elsősorban a hosszú tél és az áprilisi fagyok miatt, nem indult meg a megszokott időben a kitavaszodás. Ez is okozhatja a madárvonulás későbbre tolódását, hogy egyes fajok később indultak vissza fészkelő helyeikre, illetve útközben hosszabb pihenőket tarthattak. A hosszú és hideg tél egyébként más madarak mozgását is érezhetően befolyásolta, így például a Felső-Kiskunsági pusztákon az északról érkező madárfajok /réti fülesbagoly, gatyásölyv, nagy őrgébics/, a megszokottnál nagyobb létszámban voltak jelen. A gólyák, ha még nem is teljes számban, de közben megérkeztek, és érkeznek még most is. Más nagytestű madárfajokhoz hasonlóan a gólyák energiatakarékos „üzemmódban" vonulnak. Maximális mértékben kihasználják a természeti adottságokat, azaz a felszálló meleg légáramlatokat meglovagolva jutnak nagy magasságokba, termikelnek, majd a sikló repülésben folytatják útjukat. Vonulási útvonaluk így a tengerpartok mentén vezet dél felé, mivel ott a legerősebbek a felszálló meleg légáramlatok. A hazánkban fészkelő fehér gólyák fő vonulási útvonala a Boszporuszon át, Kis-Ázsia, Szíria, a Jordán völgye majd a Vörös-tenger partja mentén húzódik, így jutnak el telelőhelyükre, amely a kelet-afrikai szavannáktól le egészen Dél-Afrikáig terjed.

Ha a fészkelő helyükre ugyanezen az útvonalon érkeznek, nem lehetséges, hogy az öbölháborúban résztvevő légierő mozgása és a bombázások is zavarják a gólyák vonulását?

Nem lehet ezt sem kizárni, hiszen, ha a bombázások nem is esnek közvetlenül a vonulás fő útvonalába, de a Boszporusz térségében, a Törökország felett közlekedő bombázók, és egyéb harci gépek mozgása megzavarhatja, szétzilálhatja a vonuló madárcsapatokat.

Március végére a nádasok szegélye és a nedves rétek a bíbicek jellegzetes kiáltásától szoktak visszhangozni, most azonban csendesek a rétek és a Kolon tó környékén sem tapasztaltam a szokásos nyüzsgést.

A vízügyesek nagy belvizeket jósoltak a hirtelen jött téli havazások után. Mára azonban ezek a hangok elcsitultak, s nemhogy „belvízfoltok" nincsenek a területen, de sok helyen a nádasok is szárazon állnak. A tavaszi esők elmaradása nyomán, így lassan már aszályról beszélhetünk, a Homokhátság pedig lassacskán félsivatagnak tekinthető. A parti madarak viszont - így a sziki fészkelő közösség leggyakoribb madárfaja, a bíbic is - a vízpartokhoz kötődnek, megfelelő vízmélységre és vegetációra van szükségük. A bíbic a tocsogós gyepeket szereti, a kimagasló részeken építi földbe kapart fészkét. Márciusban több ezres csapatokban vonultak át a szikeseken, de az alacsony vízállás miatt megfelelő élőhely hiányában fészkelésre nagyon kevés pár telepedett meg.

Az idén még kevés fecskét láttam, pedig a füstifecske március végén, a molnárfecske pedig április elején szokott megérkezni.

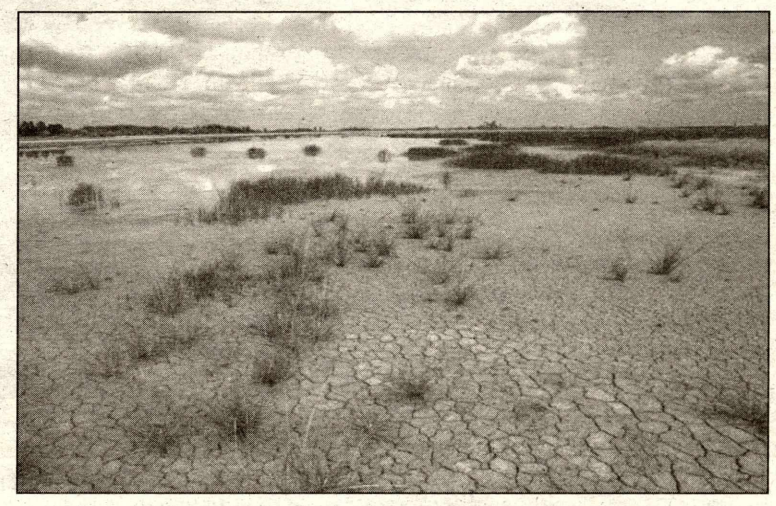

Szikes tópart. (Vajda Zoltán felvételei)

A Borsod megyei Szuha-völgyben járva láttam, hogy oda Húsvétkor már megérkeztek a fecskék. Egyébként áprilisban már Kecskemét környékén is mutatkoztak. Ha valaki idén még nem látott volna fecskét, az azért is lehet, mert nekik sem kedvez a kései tavasz. Amíg a levegőben nem találnak elég repülő rovart, addig a fészkelő helyhez közeli vizek fölött időznek nagyobb csapatai, ahol bővében van rovartáplálék. Az átmeneti időszak leteltével aztán valamivel később foglalják el fészkeiket.

Milyen következményekkel járhat a kései fészekrakás?

A fecskék költési ideje rövid, így náluk a kései fészekrakás esetén sem kell komoly következményekkel számolni. A nagyobb testű madaraknál, így a fehér gólyáknál, hosszabb a kotlási és fiókanevelési idő, tehát náluk a kései fészekrakás veszélyeztetheti a szaporulatot. Az idei késés azonban talán még nem jelent a számukra komoly veszélyt.

A Homokhátság sivatagosodása úgy tűnik, hogy az évi csapadék mennyiségétől szinte független jelenség.

A megyében sajnos jellemző a gyepek engedély nélküli beszántása. Ez az esetek többségében illegális gyepfeltörésnek számít, hiszen a megye nagy részét kitevő Érzékeny Természeti Területeken a gyep és nádas művelési ág változtatás a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság előzetes írásbeli engedélyéhez kötött tevékenység. Ez a folyamat nemcsak a gyepterületek drasztikus csökkenését jelenti, de jelentős beavatkozás a talaj vízháztartásába is. Régen csak a hátakat szántották, ma már sok helyütt a mélyebb laposokat is művelik, így rendkívül értékes élőhelyek pusztulnak el. A gyepeknek, mint minden élőhelynek, saját életközösségük van. A gyepek eltűnésével így ritka, védett növények (pl. orchideák) és állatok veszítik el fokozatosan életlehetőségeiket. A talajvíz csökkenéséhez azonban jelentős mértékben hozzájárulnak az újabban létesített horgász, illetve halastavak is. Ezeket gazdaságossági okokból kifolyólag többnyire a mélyebb vízállásos területeken létesítik, elpusztítva ezzel az eredeti vegetációt és jelentősen felborítva közvetlen környezetük vízháztartását. A nyílt vízfelületet ugyanis nem borítja vegetáció, ezért nagyobb a párolgási veszteség. A talajvízbázisra alapozott halastavak így szivattyúként működnek, elvonva a környező területek talajvízkészletét, ami törvényszerűen a talajvíz csökkenéséhez, s ezen keresztül a környezet szárazodásához vezet.

Az elmúlt hónap szomorú hírei közé tartozott a ragadozó madarak megmérgezése Kiskunfélegyháza környékén, melynek során mintegy húsz védett madár, ölyvek és rétihéjják pusztultak el. Mit lehet tudni a tragédia hátteréről?

A mérgezett tojások kihelyezése a dúvadak irtásának engedélyezhető módszere. Jelenleg az F2 fantázia nevű varjúfélékre szelektív méreggel injektált tojások használhatók hatósági engedéllyel. Hogy jelen esetben szándékos kártételről, vagy felelőtlenségről van szó, azt még nem tudjuk, de ha a kihelyezett méreg megfelelt volna a hatósági engedélyben foglaltaknak, az a ragadozó madarakra ártalmatlan lett volna. A dúvadak egyébként nagy pusztítást végeznek a védett madarak fészkeiben, ezért kell védekezni ellenük. A madarak között például ilyen a dolmányos varjú és a szarka. Máskor is tapasztaltunk drasztikus dúvadirtási módszert az említett körzetben, így fészkelési időben a vadászok sörétes puskával egyszerűen belelőttek alulról a varjúfészkekbe. Ezeket a fészkeket azonban gyakran védett madarak is használják, így pusztult el például nemrégen egy kerecsensólyom fészekalj.

A rókák szintén komoly károkat okoznak a fészekaljakban. Mi lehet az oka a rókák nagymértékű elszaporodásának?

A rókapopuláció növekedésére már jó tíz éve felfigyeltek a szakemberek. A rókák immunizálási programja révén azonban a róka jelenlegi egyetlen természetes állományszabályozó tényezője is megszűnt. A veszettség eredetileg az állatok jelentős részét elpusztította, a kihelyezett vakcinák azonban megakadályozzák a veszettség kialakulását. A felszaporodott állomány így újabb és újabb területeket vesz birtokba. Az állománynövekedést alátámasztja az a tény is, hogy egyre gyakrabban kerül róka nappal is az ember szeme elé. A róka ugyanakkor nemcsak a háziszárnyast kedveli, szívesen fogyasztja a parti madarak tojásait is. A sekélyebb vizek sem jelentenek számára akadályt, ezeken egyszerűen beúszik, majd a szigeteken lévő madártelepeket megdézsmálja.

A Homokhátság és a Turjánvidék vízháztartása ügyében a vízügy és a környezetvédelem nehezen ért szót egymással, és a vízügyi lobbi elég erősnek mutatkozik. Most, hogy a két területet ismét egy minisztérium alá vonták, javulhat a két ellenérdekelt fél együttműködése?

No comment.

Balanyi Károly

Program az agrár-munkanélküliség kezelésére

A Gazdaságkutató Intézet prognózisa szerint a következő két évtizedben mintegy félmillióval emelkedik Magyarországon a foglalkoztatottak száma. A növekedés lassú lesz, és együtt jár a foglalkoztatási struktúra szintén nem gyorsan lezajló átalakulásával. A GKI előrejelzése szerint a jelenlegihez képest felére csökken a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya, azaz a három százalékot sem éri majd el.

A rendszerváltást követő évtizedben az anyagi ágakban a legdrasztikusabb létszámvesztést Észak-Magyarország és a Dél-alföldi régió szenvedte el. A mezőgazdaság ma is tartó válsága miatt a Dél-Alföldön gyengék a fejlődés felhajtó erői. A 2001. évi népszámlálás adatai szerint Bács-Kiskun megyében még így is a foglalkoztatottak 13,5 százaléka dolgozott az agrár- és erdőgazdálkodási ágazatban, szemben az országos 5,6 százalékos aránnyal. A Bács-Kiskun Megyei Munkaügyi Központ adatai azt mutatják, hogy az előző három esztendőben évente öthatezer munkanélküli lépett be nyilvántartásukba a mezőgazdaságból. Létszámuk és arányuk évről évre némileg csökken, de az e területről bejelentett állásigény is rendre kevesebb. A munkanélkülivé váltak közül ugyanakkor sokan próbálnak "visszamenekülni" a mezőgazdaságba: a munkaügyi központ által támogatott önfoglalkoztatással, főképp őstermelőként indítják el zömében kényszervállalkozásukat. Arányuk az önfoglalkoztatók között meghaladja a negyven százalékot.

Az utóbbi öt évben kevés mezőgazdasági tevékenységgel foglalkozó vállalkozás részesült úgynevezett munkahelyteremtő beruházás támogatásban. Részben azért, mert a termelés szezonális jellege miatt nem tudják vállalni a tartós, folyamatos foglalkoztatást, részben pedig azért, mert hiányzik a szükséges önerejük.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunkat követően az agrárium újfent nem lesz könnyű helyzetben. Ha nem is várható olyan földindulás, mint a kilencvenes évek elején, sokan kényszerülhetnek feladni munkahelyüket, vállalkozásukat, hacsak nem kapnak időben segítséget.

Kiss Péter kancelláriaminiszter kecskeméti látogatásakor a megyeházán tartott sajtótájékoztatón és az azt követő fórumon is elhangzott, hogy Bács-Kiskunban az agrár-munkanélküliséget kezelő, kísérleti program elindítását tervezik. A megyei munkaügyi központ ezért áprilisban munkamegbeszélésre hívta a mezőgazdasághoz, a területfejlesztéshez és a foglalkoztatás-politikához legjobban értő megyei szakembereket, segítségüket kérve a problémák és a kezelési lehetőségek feltárásához, a pénzügyi források felkutatásához.

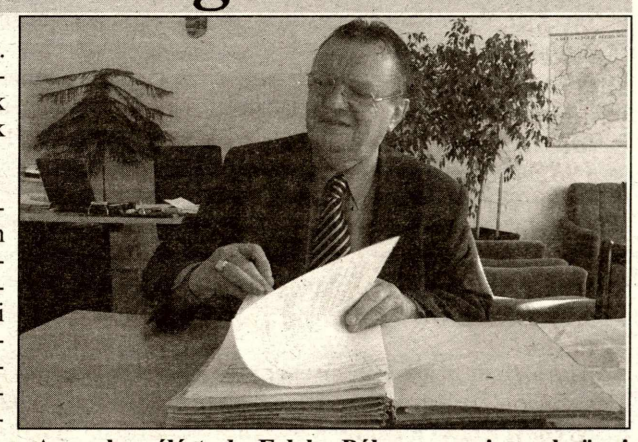

A megbeszélést dr. Feleky Pál, a megyei munkaügyi központ márciusban kinevezett igazgatója vezette.

A több órán át tartó workshop egyik legfontosabb megállapítása volt, hogy a megyében egyszerre van jelen a mezőgazdasági munkanélküliség és a munkaerőhiány. Szezonális, alkalmi munkavégzésre nem lehet családok jövőjét alapozni, ez kétségtelen, de az agrárvállalkozások működését is alapvetően befolyásolja, ha nincs elég ember a tavaszi, őszi munkák elvégzésére. A szezonalitás mellett a problémák között vetették fel a résztvevők a szabad munkaerő regisztrációjának megoldatlanságát, a mobilitás és a kölcsönös információáramlás hiányát, a képzetlenséget, az illegális foglalkoztatást, az eszköz- és járműpark, az infrastruktúra elégtelenségét, az alacsony jövedelmezőséget s ennek kapcsán a sovány bérezést. A megoldási javaslatok között hangzott el a munkaerő-kölcsönzés, a foglalkoztatási társaságok alakítása, a falugazdászok, civil szervezetek, kistérségi irodák bevonása, a dotációs rendszer ki- és átalakítása, a megfelelő bérezés, az alkalmi munkások érdekképviseletének megalakítása.

A megteendő intézkedésekre érkezett javaslatok között volt egyebek mellett a támogatott munkaerő-piaci képzés és munkahelyteremtés, az integrátori központok kialakítása, a többlépcsős pályázati rendszer, a speciális munkaerő-felmérés és -toborzás, az információs csatornák kiépítése vagy az, hogy a munkanélküliek a járadék mellett bizonyos ideig munkát is vállalhassanak. Ami a forrásokat illeti, ezek megteremtésében a részvevők szerint egyaránt juthat szerep a Munkaerő-piaci Alapnak, az önkormányzatoknak, a kistérségi társulásoknak, a központi költségvetésnek és az uniónak. De mindezeket komplexen kellene összehangolni, hogy valóban egy olyan modellprogram működhessen a megyében, amelyet esetleg más térségek is átvehetnek.

A megbeszélés összegzését a munkaügyi központ továbbította a Miniszterelnöki Hivatalba. Sürget az idő, ha valóban cselekedni akarunk.

MEGÁLMODOTT ERDŐK, KIVÁGOTT FÁK

Az Állami Erdészeti Szolgálat Kecskeméti Igazgatóságának vezetője, dr. Gőbölös Antal rendkívül elégedetlen a Kecskeméten dívó zöldfelület-gazdálkodással, amelynek „gazdája" az önkormányzat. A Széchenyiváros melletti egymilliomodik hektár erdő esete egyik szemléletes példája ennek a gazdálkodásnak. A területet parkerdővé alakítaná az önkormányzat, írtuk nemrégiben, de a városi főkertésztől kapott tájékoztatás szerint a terv csak akkor valósulhat meg, ha kapnak hozzá állami támogatást. Dr. Gőbölös Antal ellenben azt mondja, az állami pénz már kétszer is „került", csak az önkormányzat nem tartott rá igényt. A kecskeméti erdőkparkok sorsát közismerten szívén viselő szakember nemcsak az „egymilliomodik" lepusztult állapotát rója fel a város vezetőinek.

- Szeretném leszögezni: pénz volt az emlékerdő átalakítására. A közjóléti erdőgazdálkodás keretében tavaly és tavalyelőtt is biztosítottuk volna a beruházás finanszírozását. Ráadásul önrész nélkül, az önkormányzatnak tehát egy fillérjébe sem került volna. Ennek ellenére, ki tudja, miért, nem foglalkoztak vele. Idén eszébe jutott a hivatalnak a kiserdő, írtak is nekünk egy levelet, csakhogy most már nincs támogatás. Bosszantó ügy, több okból is. Először, mert 2000-ben az ÁESZ saját költségén elkészítette a részletes közjóléti fejlesztési tervet, a teljes dokumentáció rendelkezésre áll, csak meg kellene valósítani. Másodszor, mert ez az erdő nagyon jó helyen van, rekreációs célokat szolgálhatna a negyvenezer lelkes Széchenyivárosban. Semmiféleképpen nem szabad pusztulni hagyni. Végül azért bánt az önkormányzat hozzáállása a kérdéshez, mert sajnos, jellemzőnek érzem általában ebben a városban a zöldfelületek, városi közparkok és erdők kezelésére. 1975-ben valamennyi nagyváros versenyzett a milliomodik hektár emlékerdő telepítéséért. Végül Kecskemét nyert, nyilván nem véletlenül. A fásításnak hagyományai és elkötelezett szakemberei voltak Kecskeméten évtizedeken át. A kilencvenes évek közepétől azonban nemhogy gyarapodnának, inkább pusztulnak a város értékes zöldterületei.

- Elvben pedig mindenki egyetért, valószínűleg a város vezetése is, hogy egy homokpusztában fekvő település számára nagyon fontosak a zöldterületek.

- Kecskemét klimatikus szempontból az egyik legrosszabb adottságú város. Az itt élők jelentős humánökológiai többletterhelésnek vannak kitéve. A Nagy-Alföld klímája úgynevezett subarid, ami azt jelenti, hogy a vegetációs periódusban kevesebb csapadék esik, mint amennyi nedvesség elpárolog. A Duna-Tisza közén ezt még tetézi a rendkívül laza talajszerkezet, a sok fedetlen földfelszín... A lebegtetett és kiülepedő por aránya igen magas. A város térszerkezete meglehetősen ügyetlen, az uralkodó északészaknyugati szélirányban található a Széchenyiváros, a maga sikátorszerű beépítettségével, magasházaival. Szeles napokon a Nagytemplom tornyából látni lehet, ahogy a szél szinte bedobja a port a város közepébe. Ilyen körülmények között nagy jelentősége van a zöldfelületi rendszernek. Egy hetvenes években kidolgozott ajánlás szerint városban 21 négyzetméter zöldterületet kell számítanunk egy lakosra. Ez három elemből tevődik össze: az intenzív közparkokból, a kiegészítő zöldfelületekből és a város gyűrűjében lévő erdőterületekből. Kecskeméten a statisztikai adatok szerint 11 négyzetméter jut egy főre. Számításaink szerint a valóságban alig hét.

- Igazi parkot a város belterületén hirtelenében nem is tudnék mondani, de körülötte azért vannak nagyobb zöldfelületek, mint például a Csalánosi erdő, a Szabadidőpark vagy az Arborétum.

- A Benkó Zoltánnal közösen megálmodott, a várost északnyugatról védő stratégiai zöld ék a Szabadidőparktól a Nyíri erdőig terjedt volna. 1994-ben az önkormányzattal közösen készített városi zöldövezeti tervben még szerepelt. De az Arborétum mögötti közvetlen terület időközben magántulajdonba került, a Domb Áruház melletti beépítéssel pedig éppen most teszik tönkre azt a jótékony hatást, amit ez a zöldterület ad a városnak. A Csalánosi erdőről csak ingerülten tudok beszélni. Ez nem azonos a Csalánosi parkerdővel, ami a KEFAG Rt. kezelésében lévő kincstári vagyon, és nincs lepusztult állapotban. Az önkormányzat tulajdonába került határos erdővel tíz év alatt gyakorlatilag semmi sem történt. Egy erdőt évtizedek alatt lehet létrehozni. A város tulajdonában lévő is értékes lehetne, ha törődnének vele. Mint erdészeti hatóság valószínűleg kényszergazdálkodó kijelölését kezdeményezzük, mert nem engedjük, hogy ekkora érték végleg tönkremenjen.

- Hogyan lehetne szakszerűbb zöldfelület-gazdálkodást folytatni Kecskeméten?

- Legelőször is el kellene készíteni a város fakataszterét. A tényleges állapot felvétele után meg lehetne határozni a szanálás, felújítás, pótlás és új telepítés mértékét. Ez alapján már készülhet egy terv, ami a közgyűlés elé vihető. Megvan az 1992. évi és a tíz évvel későbbi teljes légi fotóállományunk Kecskemét egész közigazgatási területéről. A térképi állomány, az általános rendezési terv átnézeti térképe és a valós állapotok köszönő viszonyban sincsenek egymással. Vagyis rendet kellene tenni a zöldterületek körül, és a város lakóinak távlati érdekeit, életminőségét nem alárendelni pillanatnyi gazdasági előnyöknek.

- Végül is lesz-e az egy-milliomodik hektárból parkerdő?

- Jelenleg az önkormányzat a területre érvényes erdőterv alapján - talán még nem megkésve - állománynevelési munkákat végeztet. Pillanatnyilag nincs pénz, de ha a város tényleg komolyan gondolja a parkerdővé alakítást, igyekszünk újra megszerezni az állami támogatást.

A jubileumi erdő telepítése 1975-ben. Háttér: az emlékkő és az Akadémia körút.

- Ön nem fogadta el a közgyűlés által ebben az évben odaítélt Kecskemét Környezetvédelméért díjat, sem a saját, sem az intézmény nevében. Miért nem?

- Ahogy az önkormányzatnak írt válaszlevélben is megindokoltam: az erdőgazdálkodásban évek óta tapasztalható hiányosságok miatt sok a konfliktus Kecskemét és szolgálatunk, mint erdészeti hatóság között. Ha elfogadnánk a díjat, az a hamis látszat alakulna ki, hogy nincsenek vitáink, minden nagyon szép és jó. Holott egyáltalán nem így van. A díj elfogadásával jövőbeni hatósági döntéseink objektivitása is megkérdőjeleződhetne. Sem a „hálátlanok", sem a „jófiúk" szerepét nem kívánjuk magunkra venni. Maradunk a korrekt, szigorúan szakmai alapú munkakapcsolat mellett.

Magyar Ágnes

A város építészetének kutatója

Kevés embernek adatik meg, hogy gazdagon termő sorsa által csaknem három évtizeden át egyazon munkahelyen, felelős beosztásban fejthesse ki tevékenységét valamely nemes cél érdekében. Juhász István megkapta ezt az élettől: 1958-tól nyugdíjba vonulásáig, 1985-ig a hírös város főmérnöke volt, aki részben hivatali kötelessége által, másrészt szenvedélyes szeretettől vezérelve dolgozott a város építészeti értékeinek felkutatása és megmentése érdekében. A nyugdíjasan is lelkesen aktív szakember a Széchenyivárosban él. Napjai nem tétlenül telnek: igyekszik jelen lenni a város közéletében, naponta kutat a levéltárakban, gyűjti a forrásanyagokat a ma is sorjázó cikkeihez, tanulmányaihoz, könyveihez. Egyebek mellett megjelent a Kecskemét építéstörténete, a Fejezetek Kecskemét építészetének történetéből, a Kecskemét temetőinek története című kötete, és Heltai Nándorral közösen szerzője a Panoráma Sorozatban napvilágot látott Kecskemét című idegenforgalmi célú könyvnek. Különféle lapokban és folyóiratokban több tucat írása jelent meg az elmúlt évtizedek alatt. 1999-ben Kecskemét közgyűlése a város fejlesztése érdekében végzett kimagasló tevékenysége elismeréseként neki adományozta a Kada Elek díjat.

A díjátadó ünnepség után a kulturális osztály vezetőjével beszélget

- Kérem, beszéljen a kezdetekről.

- A román határ melletti Nyírábrányban születtem 1925-ben. Paraszt származású édesapám útkaparó volt, ám a továbbtanulásomat mindig szorgalmazta, és segítette. A háborúba mint leventét kényszerítettek bele, s megismertem a hadifogolytáborok életét is. Hazatérésem után - mivel az említett okok miatt nem érettségizhettem - egy ideig a mezőgazdaságban dolgoztam, majd egy szakérettségis tanfolyam sikeres elvégzése után a Budapesti Műszaki Egyetem építészmérnöki karának hallgatója lettem, itt szereztem diplomát.

- Hogyan került Kecskemétre?

- Jóval az egyetem befejezése előtt meg kellett jelölnünk, hogy az ország melyik vidékére szeretnénk kerülni. Mivel akkor már szoros kapcsolatban álltam egy szabadszállási lánnyal, aki évfolyamtársam volt, érthetően a neki közeli Kecskemétet választottuk. A 64. számú Épületipari Vállalathoz kerültünk, ahol az előregyártó telep vezetője lettem. Megszűnése után különböző építkezéseken dolgoztam mint építésvezető. Egy ideig a megyei tanács tervosztályának munkatársa voltam, majd a kecskeméti városi tanács mérnöki hivatalának főmérnöke lettem. Nyugdíjba ment az elődöm, Szappanos Jenő, aki csaknem négy évtizeden át töltötte be ezt a munkakört.

- Ebben ön is követte elődje példáját. Nyilván kellett hozzá, hogy nagyon szeresse a munkáját, s gondolom, ez a tény is közrejátszott, hogy 1981-ben a megyei tanács elnökétől megkapta a főtanácsosi címet.

- Úgy hiszem, hogy igen.

- Javaslom, hogy e cikk terjedelmi korlátai miatt ezúttal ne a mindenkor kötelező mérnöki hivatali munkájáról, hanem inkább a kutatásairól és publikációiról, szakirodalmi tevékenységéről beszélgessünk. Egyik kéziratos visszaemlékezésében olvastam, hogy „aki városi tisztviselőként csupán a ráosztott feladatát végzi el, az nem tesz meg minden tőle telhetőt a város érdekében". Mondana többet is erről?

- Igen, ez volt régóta a jelmondatom. Természetesen a kötelező feladatok elvégzése önmagában is dicséretes, elismerésre méltó dolog, ám szerintem kell még valami más is. Az, hogy a szakmánkkal, munkakörünkkel, beosztásunkkal összefüggő egyéb tevékenységet is folytassunk, egyrészt saját kedvünkre és örömünkre, másrészt annak a reményében, hogy valamely jó ügyben hasznosat tehetünk. Így adódott például, hogy amikor a Köztemető tervezését és kialakítását végeztük, a temetők történetét kezdtem kutatni. Ez nem volt kötelességem, ám mélyen kötelességemnek éreztem, hogy ilyen munkát is végezzek. Számos hasonló példát tudnék még említeni.

- Sok írása bizonyítja, hogy régóta szívügye a műemlékvédelem. Említene néhány konkrét példát ezzel kapcsolatban?

- A Kiskunság című folyóiratban 1968-ban szorgalmaztam a Szentháromság-szobor helyreállítását. Részem volt abban, hogy a Szentháromság temetőben lévő, tizennyolcadik században épült kápolnát megmentettük, amely a Leninváros építésekor súlyosan megrongálódott. De említhetem a Ferences templom előtti kálváriát, a Nagytemplom toronyóráinak teljes helyreállítását, és sorolhatnám még tovább.

- Említette már a Köztemetőt. Ám néhány szó erejéig érdemes lenne visszatérni erre.

- Itt örök emlékparcella létesült, ahová a város nagyjainak sírjait áthelyezték a bezárt temetőkből. A nagyszerű névsorból csupán néhányat említek: Katona József, Lestár Péter, Kada Elek, Mathiász János, Hornyik János, Horváth Döme, Kocsis Pál, Tóth László.

- Nemcsak írásban, de szóban is sokat tett Kecskemét megismertetése érdekében.

- Hivatali tevékenységem huszonhét éve alatt mintegy háromszáz alkalommal vezettem úgynevezett városi sétát, amelyeken ismertettem a város vázlatos történetét, a főtér kialakítását, az irodalmi, történelmi és művészeti emlékhelyeket.

- Jelenleg is sok időt tölt a levéltárban. Most éppen min dolgozik?

- A Kecskemét műemlékeit bemutató kötethez gyűjtöm az anyagot. Negyvennél több épületről és egyéb létesítményről van szó. Mintegy a negyedénél tartok, meglehetősen nehéz munka.

Varga Mihály

KÖNYV A CIFRAPALOTÁRÓL

Tervek, remények a képtárban

Kecskemét európai hírű, gyönyörű főterének egyik legkarakteresebb és a városháza mellett talán leggyakrabban fotózott épülete a Cifrapalota. A benne helyet foglaló Kecskeméti Képtár kivételes értékeit azonban már kevesebben ismerik, mint a homlokzat majolika, és pirogránit díszeit. A még nyomdában lévő Könyvecske a Kecskeméti Képtárról és a Cifrapalotáról című kötet mind az épületről, mind a benne lévő gyűjteményről élményszerű ízelítőt, és sok hasznos információt tartalmaz. Időszerűségét bizonyítja, hogy a Kecskeméti Képtár húszéves története alatt még nem jelent meg összefoglaló feldolgozás, a Cifrapalotáról. Ifj. Gyergyádesz László művészettörténészt, a képtár vezetőjét először az épület, történetéről kérdeztem.

A kecskeméti városatyák 1902-ben határoztak az első városi bérház felépítéséről, amely Márkus Gézának az első komolyabb terve, ami meg is valósult. Az épület fő formáiban, jellegében Lechner Ödön műveit követi alkotó, továbbfejlesztő módon. Márkus épületében azonban a nemzetközi szecesszió, különösen annak bécsi, plasztikusabb iránya is erőteljesen kitapintható. A hullámzó vonalú attikának, mint a felvidéki pártázatos reneszánsz jellegzetes elemének tudatos felhasználása az oromzat hangsúlyos kiképzése mellett a Cifrapalota külső díszítése követi a Lechner iskolát. A homlokzat majolika és pirogránit betétei, a mázas cserép, és a plasztikus kémények, mind a pécsi Zsolnay-gyár termékei. A városi bérpalota épületét gazdaságossági okokból több funkcióra tervezték. A földszinten bérbe adható üzletek sorakoztak, az első emeleten a Kereskedelmi Kaszinó díszterme (Pávás terem) és egyesületi helyiségei, míg a második emeleten bérlakások voltak kialakítva. Az épület belső díszítése visszafogottabb volt, elsősorban a 150 négyzetméteres Pávás teremre összpontosult. A II. világháború után szakszervezeti székházként és könyvtárként használták az épületet, majd 1983-ban nagy sietve felújították, és múzeumi funkciók ellátásának megfelelően alakították át. Azóta a Kecskeméti Képtár képző-és iparművészeti gyűjteménye, továbbá időszaki kiállítások helyszínéül szolgál.

Hogyan született, és gazdagodott az ország vidéki városainak körében egyik legrangosabbnak számító gyűjtemény?

A Kecskeméti Képtár gyűjteményének legrégebbi anyaga Nemes Marcell, a híres műgyűjtő, és műkereskedő adakozásának köszönhető. A Jánoshalmán született gyűjtő 1911. május 20-án 79 képet ajándékozott a kecskeméti Városi Múzeum Képtárának alapítására. Főleg század eleji mesterek alkotásai kerültek ekkor a gyűjteményünkbe. Szinte minden jelentős iskola képviselve van: a nagybányaiak közül Ferenczy Károly, Glatz Oszkár, Mikola András és Thorma János, a Nyolcak-tól Czigány Dezső, Czóbel Béla, Márffy Ödön, Kernstok Károly és Pór Bertalan, az iskolákhoz kevésbé köthető mesterek közül Rippl-Rónai József, Vaszary János, és Gulácsy Lajost említeném, de jelen vannak a szolnoki-és gödöllői művésztelep képviselői is. Az ajándékozás szorosan kapcsolódott a Kecskeméti Művésztelep megalapításához, melynek gondolata 1909-ben merült fel először. A gyűjtemény darabjai nélkülözhetetlen képi dokumentumai a művésztelep indulásának. Perlrott-Csaba Vilmos, Bornemisza Géza, Iványi Grünvald Béla, Faragó Géza, Pólya Tibor műveit vásárlás, és ajándékozás útján kiegészítve, ma már szinte teljes képet kapunk az 1919-ig tartó első, klasszikus korszakról. Reméljük, hogy az új állandó kiállításon a telephez tartozó, Falus Elek vezette iparművészeti szekciót, az 1916 nyarán itt dolgozó aktivistákat, és a Révész iskolát is bemutathatjuk. A képtár művészettörténeti szempontból talán legjelentősebb képzőművészeti anyaga Glücks Ferenc és felesége ajándékozásának köszönhetően 1980 és1989-ben került tulajdonunkba. A 291 darabból álló anyag a magyar művészet legjelesebb alkotóinak műveit tartalmazza: Mednyánszky László, Nagy István, Farkas István, Derkovits Gyula, Egry József, Ámos Imre, Anna Margit, Barcsay Jenő, - csakhogy néhány nevet említsek.

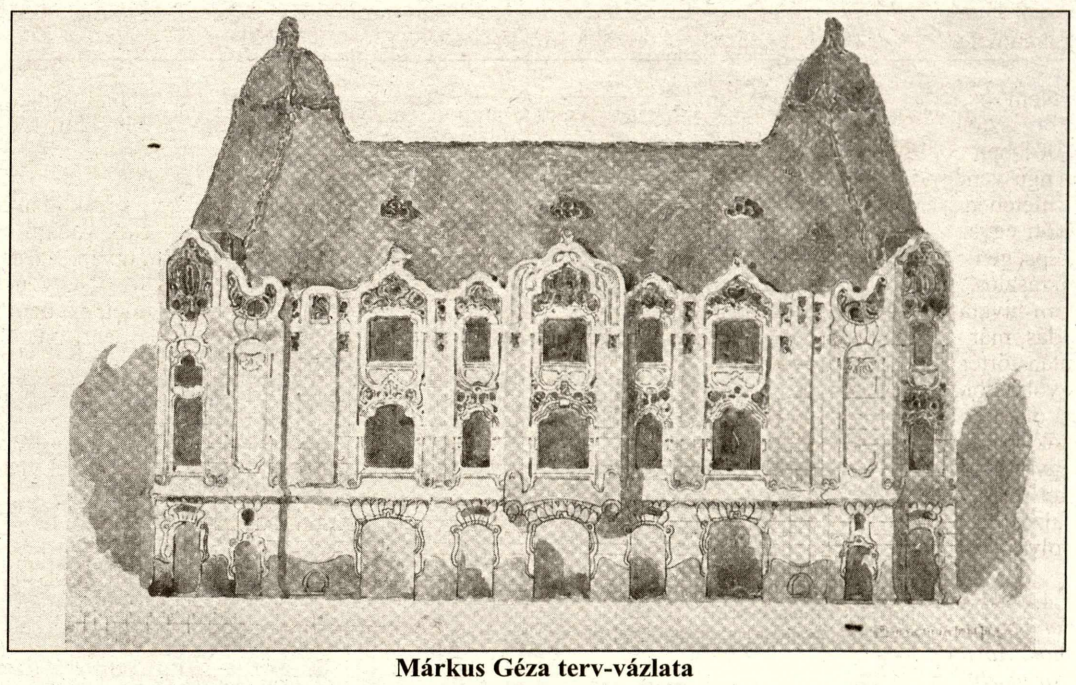

Márkus Géza terv-vázlata

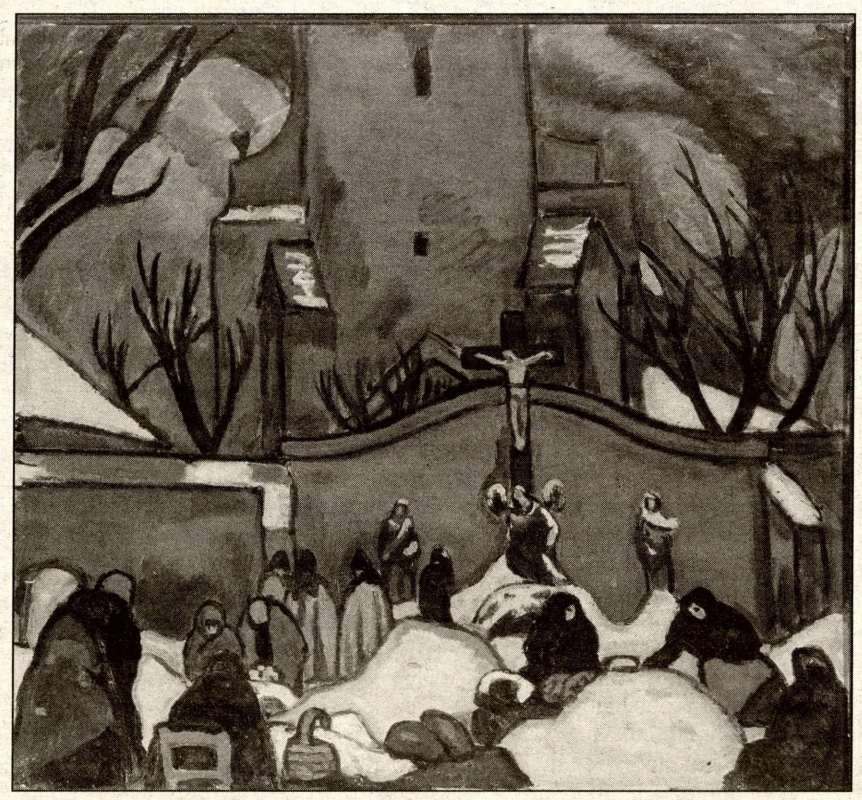

Iványi Grünwald Béla: Kofák a hóbuckák között (1912)

Az épület szomorú állapota miatt az állandó kiállításnak csak az első emeleti része látható, mit rejtenek a látogatók elöl 2006-ig elzárt második emeleti termek?

2003 januárjáig itt volt látható az állandó kiállításunk legnagyobb egysége, Tóth Menyhért életműve, továbbá a Glücks hagyaték egy része a Nagy Istvánt bemutató teremmel. Miután Mednyánszky fő műveit restaurálás, keretezés és fotózás miatt már most kölcsönadtuk a nagy életműkiállításra készülő Magyar Nemzeti Galériának, az első emelet felszabaduló részein kiállíthattuk a korábban fent lévő képeket.

A zárt ajtók időközben megnyílnak, és körbe járjuk a kihalt, vízfoltokkal, málló vakolattal, lezárt erkélyajtókkal, jobb sorsra váró, csöndszagú üres termeket.

Mikor várható az épület teljes felújítása?

Az előzetes elképzelések szerint három ütemben történik majd a felújítás. Elsőként, 2003 nyarán a tető kerül sorra, remélhetőleg megszűntetve ezáltal a rendszeres beázásokat. A jövő évben a homlokzati rekonstrukción a sor, miközben a képtár kisebb-nagyobb szünetektől eltekintve, remélhetőleg zavartalanul működhet tovább. (2004-ben Tóth Menyhért születésének 100. évfordulója alkalmából például életműkiállítás-sorozatot tervezünk, illetve az év végén folytatjuk a Kortárs Keresztény Ikonográfiai Biennálét.) A megyei közgyűlés nemrég szavazta meg azt az igen komoly önrészt, amely lehetővé tett egy sokszázmilliós pályázaton való részvételt. Ennek a sikerétől függően (Balogh László megyei elnök Cifrapalota iránti elkötelezettségét látva ebben reménykedhetünk), harmadik lépésként valószínűleg 2006-ig megtörténhet a teljességre törekvő belső rekonstrukció is.

Milyen nagyobb változások várhatóak a felújítás során?

Természetesen még csak tervekről beszélhetünk, hiszen például a tavaly ősszel általam lejegyzett hatástanulmány pontjai közül is többről bebizonyosodott már, hogy nem realizálható. Nyílván nem valósítható meg minden, de az olyan alapvetően fontos dolgok, mint a fűtési rendszer önállóvá és így gazdaságosabbá tétele, az életveszélyessé vált elektromos hálózat kicserélése, vagy a korszerűbb világítási rendszer a nélkülözhetetlen tételek közé tartoznak. A művészettörténész szemével viszont fontosnak tartom azt is, hogy például a dísztermet az eredeti pompájában állítsák helyre (bár ehhez még kutatások szükségesek, elsősorban a tükrök tekintetében), vagy végre az épülethez és a Kecskeméti Képtár rangjához méltó bejáratunk legyen (a legalkalmasabbnak erre a Cifrapalota főtéri sarka tűnik).

Hogyan tervezed közben a képtár szakmai munkáját?

Természetesen, ha megvalósul a teljes rekonstrukció, akkor 2006-ra létre kell hoznunk a Kecskeméti Képtár új állandó kiállítását, amellyel szeretnénk jobban igazodni a befogadó épület stílusához, hangulatához, így a századforduló törekvéseinek megfelelően - (Gesamt-kunstwerk) - az iparművészetet és a képzőművészetet együttesen szerepeltetnénk, ahol ez lehetséges. Fontos lenne az is, ha megfelelő tárlók segítségével végre erős grafikai anyagunkat is bemutathatnánk (pl. Kondor Béla, Kádár Béla, Szalay Lajos, Uitz Béla), illetve tervezünk egy új, a XX. század második felének magyar művészetét reprezentatív módon bemutató egységet is. A közeljövő tervei közül még nem említettük a képtár megnyitásának 20. évfordulóján, 2003. október 8-án megnyíló nagy országos festészeti tárlatunkat a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségével közös szervezésben.

Térjünk vissza a könyvecskéhez, és az előzményeihez.

1983 szeptemberében különszámmal köszöntötte a Forrás a Kecskeméti Képtár megnyitását a főtéri Cifrapalotában, s bár már akkor jelezték, hogy egy ilyen gyűjtemény, intézmény csak akkor nyerheti el méltó helyét, ha könyv jelenik meg róla, ez nem történt meg. Elődeim, s jómagam is írtunk ugyan néhány cikket, tanulmányt, illetve Simon Magdolna 1984-ben egy rövid, akkori állapotokat bemutató füzetet a Tájak-Korok-Múzeumok sorozatban, de a szakma és a közönség is egy nagyobb lélegzetű kötetre várt. Ezt az igényt hat éve folyamatosan tapasztaltam én is, így 2003-ra terveztem is ennek a megvalósítását. Mindeközben azonban ismertté váltak a felújítási dátumok, így adódott a módosítás, hogy majd csak az új állandó kiállítás alkalmából jelenjen meg a könyv. A hiány azonban fájdalmasabb volt, amit sok kecskeméti és kb. minden második látogatónk szóvá is tett, így kapva a jeles évfordulók által kínált alkalmon, kihasználva a Print 2000 Nyomda nagylelkűségét (kísérlet a közgazdaságilag nem veszteséges kulturális könyvkiadásra) alig egy hónapos munkával létrejött a könyvecske. A valóban kisméretű (B/6), kemény borítós kiadvány a címével is jelzi, hogy a hiány áthidalása céljából készült. A mindenki számára szóló művészettörténeti szöveg németül is olvasható (nyaranként a legtöbb látogatónk külföldi), melyet 34 színes és 6 fekete-fehér reprodukció is kísér. A külsejében is igényes kiadvány csak a képtár portáján vásárolható meg igen kedvezményes áron. Reméljük, hogy a nyár folyamán valószínűleg el is fogyó könyvet nemcsak az idelátogatók fogják megvásárolni, hanem a kecskemétiek könyvespolcán is megtalálható lesz hamarosan. **B. K.**

Az építtetők kérik a Köztér olvasóit, ha 1945 előtti dokumentummal (foto, rajz, leírás) rendelkeznek a Cifrapalotáról, a tökéletes felújítás érdekében keressék meg a Kecskeméti Képtár vezetőjét. Támogatásukat előre is köszönik.

AZ ÚSZÓKIRÁLY

Az ország legmagasabb létszámú horgászklubjaként számontartott Kecskeméti Vándorhorgászok Klubjának vezetője, Oczot János, vagy ahogy barátai nevezik, Tatám, a közelmúltban vette át a „Közművelődésért"-díjat, melyet évente egy alkalommal osztanak. Hogyan értékeli ezt a rangos városi elismerést?

Nem is tudom, hogy mondjam el. Borzasztó nagy dolog volt az is, amikor 2001-ben a miniszter és más magas rangú vendégek, sok régi kollégám jelenlétében mintegy nyolcszáz ember előtt egyszercsak kiszólítottak egy ünnepségen: „Oczot János nyugalmazott őrzászlós". Tudja, harmincöt évig voltam hivatásos katona, s a reptéri díjátadás már tíz évvel a nyugdíjazásom után történt. De ez a mostani még nagyobb dolog. Nekem a feleségem halála óta már csak a lányomék, s az unokák maradtak. Rajtuk kívül van még egy családom: ez a vándorhorgász klub. Ők azok, akikkel törődhetek, s akik törődnek velem, szeretnek. Nem túlzás, ha azt mondom, ők csináltak belőlem máig mosolyra kész, jóhangulatú embert.

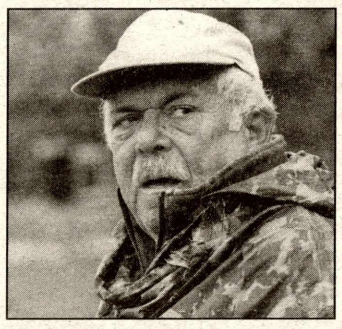

(Koczka István felvétele)

A Kecskeméti Vándorhorgászok Klubjának számos rendezvénye van: szakkiállítások, vásárok, horgászfórumok. Április 27-én a Szabadidőparkban tartották meg a horgászbajnokságot, jövőre pedig már nemzetközi találkozót terveznek. Amiről viszont a legtöbben ismerik ezt a klubot, az a nyaranta gyerekek számára szervezett tábor. Mitől lesz sikeres, mire tanít egy ilyen tábor?

A klubnak magának is célja az, hogy megszerettesse nem csak magát a horgászatot, hanem erősítse a természethez való kötődést is. Fokozottan érvényesülnek ugyanezek a szempontok a gyerektáborokban. Tizenhárom év alatt mintegy nyolcszáz gyereknek adott lehetőséget a tábor a szabad természettel való találkozásra. Bizony nemegyszer már esküvőre hívtak azok közül, akik egykor gyerekként nálunk táboroztak. Amikor egy alkalommal ötven-hatvan gyerek összejön tíztől tizenhat éves korig a táborban, sok minden szóba kerül. Olyan témák, mint a természet védelme, a vizek tulajdonságai, a halfajták. Melyek tartoznak a keszegfélék, melyek a pontyfélék családjába, melyik ragadozóhal? Milyen vízmélységekben vannak? A harcsák például lent a feneken mozognak. Ennek megfelelően melyiket mivel, hogy lehet megfogni? Jó tisztában lenni azzal is, hogy milyen a különféle halak kapása, azaz milyen jellegzetes módon mozgatják meg a jelzőt. A rablóhal például csak bekapja és már viszi is a horgot, mintha kishalat kapott volna el. Ha a jelző elindul, azután lebukik, tudjuk, hogy ott csuka vagy harcsa van. A kárász, keszeg viszont nem lehúzza, hanem megemeli a jelzőt, ha ráharapott a csalira. A pontyféle sokáig kering a víz alatt. Sokszor megpiszkálja a csalit, mire végre ráharap. Ezt is mutatja a jelző. Azt is jó tudni, melyik halhoz milyen felszerelés, bot, horog, csali, műcsali, villantó vagy bojli kell, mert ez sem mindegy. Több mint 95 kilós volt az a harcsa, amit Faddomborin fogtak a horgászok. Elolvadt a műanyag orsó, úgy húzta a hal, pedig közben a csónakot is vitte magával. Egy ilyen gyerektáborban is hányszor eltörik a mécses, hogy akadt a gyereknek egy nagyobb hal, fel akarta tekerni és elszakadt a zsinór… De egy félóra múlva már megint ott áll a víz szélén. „Megfoglak, úgyis megfoglak!"- kiabál be a halnak. Ez azért nagy dolog ilyen fiatal, városi gyerekektől. Ezek, ne féljen, nem fogják már eldobni a szemetet az erdőben. Aki már kiállt ilyen próbákat, annak nem kell könyvből olvastatni a természet szeretetét, mert tudja, mi az. Azt is megtanulja, mi a türelem. Feljött a kapásjelző? Jön a hal? Akkor most várunk. Lélegzetvisszafojtva. Nem kapkodunk, mert akkor elmegy. Ezt nem lehet tanítani, csak megélni. Ennyivel is többek, amikor hazajönnek. A bot egymásra is utalja az embereket. Ha valaki nagy halat akasztott, rohan mindenki szákkal, vágóhoroggal, segít, hogy el ne menjen, és amikor megvan, majdnem boldogabb, mint aki fogta. Ezt is jelenti a horgászat.

A baráti négyes: Vajda József, Gábris Kázmér, Oczot János és Trencsényi Ferenc és...

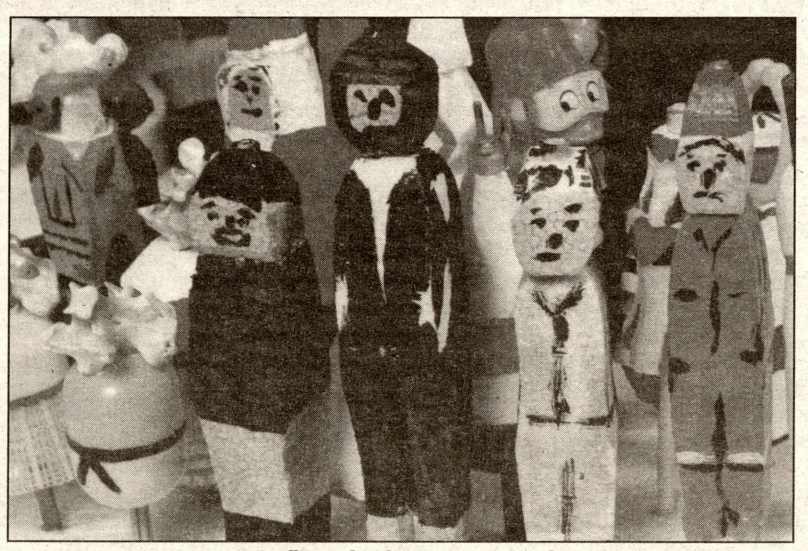

...ugyanők, - úszóban megjelenítve

Nem sajnálja a halakat?

Az ilyen hidegvérű állatoknak, mint a hal is, nagyon csekély fájdalomérzetük van. Mondhatni, szinte nincs is. Máskülönben ügyelünk is a halakra. Ha valamilyen betegség támadja meg őket, mi vagyunk az elsők, akik ezt észrevesszük. Például, ha sok kis apró piros pont van a bőrén vagy fekélyes, esetleg lassú mozgású, minden esetben azonnal szólunk a víz kezelőjének, s ők már tudják, mivel orvosolható a probléma. Nem véletlen vágják a horgászok a léket sem a befagyott vizeken. Méghozzá nem csak azért, hogy a halak közvetlenül oxigénhez jussanak, hanem azért is, hogy fényt kapjanak, illetve, hogy a vízben termelődő gáz elmenjen. Hiába, hogy bujkáló életmódot él a hal, hogy igyekszik mindig takarásban lenni a nagyobb hal elől, a napsütésre szüksége van. Vannak a horgászatban tilalmi időszakok is, amik nyilván mindig a halak ívási idejére esnek.

Melyik fogására a legbüszkébb?

Súlyra sem rossz az a tizenegy kilós amúr, amit a Fűzvölgyi-csatornánál fogtam, de az élmény még emlékezetesebb. Nyáréjszaka volt, már mindenki lefeküdt, én még mindig a halra vártam. A szúnyogok már elültek, kicsit én is elbóbiskoltam a parton. Egyszer csak hallok valami csörgést. Gyújtom a zseblámpám: az egyik botomnak már hűlt helye. Nagy nehezen találom meg vagy ötméterre bent a vízben, már csak harminc centi állt ki belőle. Elkapom, hopp, ezen hal van. De még ezután jött a java. Egy nagytestű hal kétszáz méter zsinórt is képes elvinni. Ilyenkor szokta odanyomni a horgász a cigaretta parazsát a damilnak, hogy akkor tessék, hadd vigye. Úgy higgye el, éjjel háromnegyed kettőig küzdöttem vele egyedül a sötétben, mire eljutottam odáig, hogy szákolhattam volna. Igen ám, de nem volt kéznél a szák, alig tudtam a lábammal kitapogatni a sötétben. Végre meglett, megszákoltam a halat és mostmár ketten ültünk a füvön a sötétben: a hal, meg én, és csak pihegtünk, pihegtünk...

Veszélyes dolog a horgászat?

Nem mondhatnám, de vannak helyzetek, amikor a horgásznak nagyon ügyesnek kell lenni. Nem csak a szákolásra gondolok, hanem például arra a műveletre, amikor a kifogott csuka szájából kell kivarázsolni a horgot. Tudvalevő, hogy ha a csuka szájához bármi is hozzáér, azonnal becsukja és kap egy szájzárat. Két sor foga van, és az mind befelé áll. Voltaképpen így tudja megfogni a felbukkanó kishalakat: fejjel lefelé állva forgatja őket a szájában, miközben egyre bentebb kerülnek. Ha ugyanez a szájzár a horgász kezére csukódik, igen fájdalmas lehet. Ezért szokták először pálcikával kipeckelni a száját, mielőtt benyúlnak a horogért. A Záportározón tartott Búvár Európa-bajnokság után terjedt el az a rémhír, hogy emberre is veszélyes nagy halakat rejt a tó mélye. Az egészből csak annyi igaz, hogy a tó közepén lévő nagy szivattyúház alatt, ott, ahol a vízmozgás 26 méterre is kimélyítette a medret, nagyharcsák élnek. Ezek viszont ezt a mélységet kedvelik és különben is kerülik az ember közelségét.

Hogyan lett „úszókirály"?

Egyszer csak kitaláltam, hogy magam is ki tudom faragni a szakboltokban árult úszókat. Most ott tartok, hogy másfélezer saját készítésű, egyedi kivitelezésű úszóm van. Ezekhez bármit felhasználok, ami csak fennmarad a vízen: habszivacsot, tollaslabda hálóját, műanyag tubusokat, tényleg a legkülönfélébb anyagokat és formákat. Van egy baráti négyesünk, akikkel együtt szoktam horgászni: Vajda Józsi, Gábris Kazi, Trencsényi Feri és én. Magunkat is megmintáztam már az úszókon a társaság nem kis derültségére. Egyszer épp Trencsényi Feri hozott át nekem egy tányér illatozó húslevest. Nagyon megtetszett a lecsupaszított pulykanyak érdekes formájú csontja. Félretettem, nézegettem, egyszer csak már készen is volt a „csontfejű" férfiúszó. Nemsokára került mellé csontasszony is, aztán csont-úszógyerekek. De néha még ennél képtelenebb ötletek is megvalósítok. Az így egybegyűlt anyag már kiállításon is szerepelt. Fél füllel hallottam meg, amikor az egyik gyerek lelkesen kiáltott fel a rengeteg úszó láttán, hogy „ez király!".

Hát így vagyok én most már úszókirály. Tudomásom szerint sehol a világon nincs másik ilyen gyűjtemény.

- kada -

Reménnyel telve magyar labdarúgásról

Akkor még reménykedtünk. Ahogy szoktuk. Persze, azóta is lehet folytatni ezt a magyar futball szurkolók életében mindennapos tevékenységet. A magyar labdarúgó válogatott Chorzowban 0:0-s döntetlent ért el a lengyelek ellen, és így bizakodva készülhetett a nagyon fontos, svédek elleni találkozóra. Ennek szellemében csíptük el **Szepesi György** sportriporter-legendát és **Vincze Géza** sikeredzőt az MSZP március végi kongresszusán. Félrehúzódva beszélgettek, természetesen a fociról.

- Viszonylag eredményes, ám nem túl szép volt a válogatott játéka Lengyelországban.

Szepesi György: - Nem mondanám, hogy végig izgultam, nem volt olyan izgalmas, mint amilyenre számítottam, a lengyelek lényegesen gyengébben játszottak. A magyar csapat pedig olyan szervezett volt, mint amilyen a svédek elleni idegenbeli mérkőzésen. Gellei Imre úgy látszik jó irányba vezeti a csapatot

Vincze Géza: - Nagy tanítómesterem után én is azt mondhatom, egy 0: 0- ás mérkőzésen nem lehet lerágni a körmünket. Én mindig is a támadó futball híve voltam, ezt nem láttam egyik magyar csapatnál sem. Ebben kellene változtatni, mert csak ilyen jellegű labdarúgással lehet valamire való eredményt is elérni.

- Hogyan élik meg, hogy eltűnni látszik a híres támadófoci?

Sz. Gy.: - A lengyelek ellen hiányzott Gera és Gyepes is, jelenlétük a támadófutballt erősítette volna. Tököli nagyon magára maradt, és mivel a védekezésbe vonult vissza, Lisztes Krisztián is nagyon sokat szerelt. Szomorú vagyok, hogy nem merünk játszani.

V. G.: - Hosszú évek óta a nagy-nagy biztonságra törekszünk, ami egyébként nagyon fontos, mint edző is ezt mondhatom. A magyar csapatok, ha kapnak egy gólt, akkor megváltozik az egész világ. Gyuri bácsi sokat mesélhetne, hogy régebben kaptunk egy vagy két gólt, és lőttünk rá kettőt vagy hármat. Lisztes és Dárdai igazi támadófocista alkat. Krisztián az én játékosom volt, 14 éves korában bekerült a 18 évesek közé, gyerekkorában azzal vert meg Magyarországon minden csapatot, hogy jóval előrébb játszott. Hogy nosztalgiázzak egy kicsit: régebben a legkisebb faluban is játszottak, l'art pour lart alapon, szabad idejükben. Egy ilyen széles alapon kellene megteremtenünk a hagyományos magyar labdarúgó-iskolát, ami korábban is volt. Ennek lényege a támadófutball, a széleken történő támadás, és a védők mögé kerülés, és a sok-sok egyéni elképzelés. Ezen a téren Gera egy klasszis játékos, olyan ötletei vannak, amit soha nem tudunk kiszámítani. Több ilyen játékos kellene nagyobb kondícióval.

- Mit tudnak a kecskeméti fociról?

Sz. Gy.: Nem sokat hallottam róla, de azt az információt kaptam, hogy a szponzoruk tárgyal a Vasassal a fúzióról. (Gyuri bácsi értesülését később Vancsa Miklós a Kecskeméti FC részéről annyiban cáfolta, hogy a Vasas nem költözik Kecskemétre- a szerk.) Amikor Nagy Laci volt az edző, akkor nagyobb figyelemmel kísértem a kecskeméti focit, hiszen ő régi kedves játékos. Most nem is tudom, ki az edző…

- Kiprich József!

Sz. Gy.: Tényleg a Kiprich Jóska! Nahát, nem is tudtam. Jó, akkor inkább mondjuk így: a Nagy Laci és a Kiprich Jóska miatt nagyobb figyelemmel kísérem a kecskeméti focit.

- Büszkén viselik az uniós jelvényt. Mi változhat a magyar labdarúgásban 2004. május elsejét követően?

Sz. Gy.: - Én remélem, hogy az Európai Unió valamelyest nagyobb figyelemmel lesz az európai labdarúgás általános kérdéseire. Vannak törekvések az UEFA- ban, sőt a FIFA is bizonyos kérdésekben csatlakozik az európai szabályokhoz. Blatter sok kérdésben veti fel az Európával való közös gondolkodást. Ebben a reményben hiszem azt, hogy nem csak szellemileg, hanem bizonyos mértékig anyagilag is lesz támogatás.

V. G.: - Nagyobb verseny lesz, de reményeim szerint egy sokkal rendezettebb, fegyelmezettebb környezetben zajlik majd az élet. Nagy hajtóerő lesz, ha a pályákon belül és kívül is, sokkal fegyelmezettebben fogunk viselkedni, mert pillanatnyilag ez is hiányosság Magyarországon.

Olyannyira, hogy a későbbi magyar-svéd meccsen már a hatodik percben magyarok vertek magyarokat. Ráadásul a válogatott is kikapott a skandinávoktól 2: 1 arányban. Ennek ellenére megmaradt a remény a továbbjutásra. Nem kell mást tenni, mint megnyerni a hátralévő négy mérkőzést…

Dobos Sándor

Folytatódik az EU- tájékoztatás

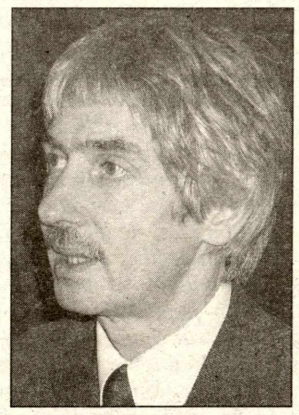

A magyar választópolgárok nagy többsége igent mondott az április 12-én feltett kérdésre, azaz egyetértett hazánknak az Európai Unióhoz való csatlakozásával. A szavazáson megjelenők 83,76%-a ikszelt az igen mellé (Kecskeméten az arány 83,72%), azt azonban nem tudjuk, döntésükben mekkora szerepe volt a népszavazás kampányának, amely az EU- tájékoztatás első szakaszát jelentette. Mindenki egyetért ugyanis, hogy a népszavazás sikeressége, valamint az április 16-i athéni aláírást követően tovább kell folytatni az állampolgárok felkészítését a belépésig, hiszen továbbra is nagy a lemaradás ezen a területen. Baja Ferenc, a kormány EU Tárcaközi Bizottságának vezetője, a Miniszterelnöki Hivatal politika államtitkára:

- A stratégia lényege a kommunikáció társadalmasítása. Ennek keretében megerősítettük a közkommunikációs intézmények költségvetését, hogy azoknak külön összeg álljon rendelkezésre a tájékoztatáshoz. Mivel a csatlakozás össztársadalmi ügy (nem a kormányé, nem az országgyűlésé), ezért létrehoztunk egy független intézményt, az Európai Unió Kommunikációs Közalapítványt (EUKK). A stratégia három nagy szakaszból áll: az első a népszavazásig tart, a második a 2004. májusi belépésig, a harmadik pedig az utána lévő időszak.

A szakaszokat nem szabad mereven kezelni, látszott, hogy a népszavazási kampány finisében már olyan kérdésekkel bombázták a különböző fórumokat, amelyek már a stratégia második szakaszában következtek volna (a koncepció szerint a kampányban csak az igen-nem kérdés eldöntése volt a cél), ezek legtöbbje a mindennapi boldogulást feszegette, miért lesz jó, miért lesz rossz a közember számára az Európai Unió.

Baja Ferenc szerint eddig azok az országok csatlakoztak sikeresen, ahol egy állandó, szolgáltató jellegű felkészítés folyt, ezt kell kialakítani Magyarországon is.

A tárcaközi bizottság, az EUKK és az Országgyűlés EU- főbizottságának tevékenysége hozzájárultak a népszavazás sikerességéhez. A közalapítvány, a különböző médiumok, a Külügyminisztérium (Európai Információs Pontjai segítségével- Kecskeméten a megyei könyvtárban) és számos civil szervezet továbbra is feladatának tekinti az emberek minél szélesebb körű tájékoztatását. Erre szükség is van, hiszen a történelmi lehetőséggel megfelelően kell élni és a feladatok java része még csak ezután következik.

D.S.

Itt a május elseje!

Csütörtökön, az idén négy naposra bővült ünnep első napján hagyományosan a Szabadidő központban, a megszokott vendéglátók, sátrakba kitelepülő szervezetek, pártok és a színpadon egész napos program várja a város lakosságát. A zöld területen vásározók, mutatványosok és sportprogramok szervezői gondoskodnak a szórakozásról.

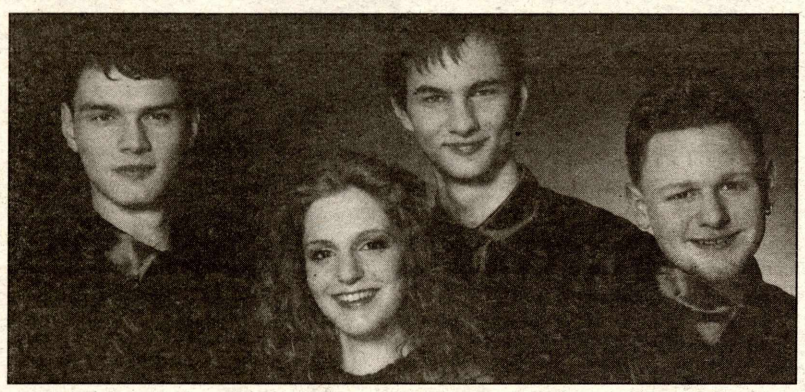

Novus: új sikerek előtt

A Kuna Family az idén is megrendezi a jótékonysági koncertjét a kórház javára. Amint látják a fenti képet, a „gyerekek" szépen felcseperedtek, s ahogy az lenni szokott, megkezdték a felnőtt életet. Sőt, már átestek egy névváltozáson is: az együttes neve innentől kezdve Novus! Mint azt tudjuk, a latin szó „újat" jelent. Kíváncsian várjuk, hogy a változások mennyire érintik a Kuna-family stílusát? Nemsokára megtudhatjuk: Vali, Gyula Marci és Bence elkészítette első önálló lemezanyagukat, amely nemsokára a lemezboltokba kerül. Természetesen hűek maradtak a család hagyományaihoz és az Erdei Ferenc Művelődési Központban május 30-án, pénteken 19 óra kezdettel segélykoncertet adnak. Sztárvendégük Szikora Róbert, rengeteg meglepetéssel kedveskednek, ahogy ötödik esztendeje. Várják a közönséget!

Lim-lom akció!

Két hétvégén gyűjti össze májusban a Városgazdasági Kft a fölöslegessé vált holmikat a szokásos tavaszi lim-lom akció keretében. A várost idén két körzetre osztják, és csak a megadott időpontokban kipakolt hulladékot szállítják el.

I. körzet: Nagykörúton belüli terület, Hunyadiváros, Szentistvánváros, Műkertváros, Kossuthváros, Erzsébetváros, Muszály, Szentlászlóváros, Rendőrfalu, Halasi úti zártkertek, Borbás, TSZ-falu, Katonatelep. A hulladékot május 16-án reggel 8.00 órától május 17-én este 20.00 óráig lehet kirakni a hulladéktároló edény mellé (ill. a helyére) vagy a szokásos gyűjtési pontokra.

II. körzet: Vacsi köz és Dárdai telep, Méntelek, Széchenyiváros, Hollandfalu, Máriaváros, Petőfiváros, Szeleifalu, Hetény, Kossuth és Törekvés falu, Reptéri lakótelep, Kisfái, Szarkás, Kadafalva, Matkó. Időpont: május 23-án reggel 8.00-tól május 24-én este 20.00 óráig.

A lim-lomot május 18-án, illetve 25-én szállítja el a VG Kft. Korlátozott számban ömlesztett hulladék befogadására alkalmas nyitott 3 és 5 köbméteres konténereket is tud biztosítani a cég előzetes megrendelésre. Ezek kizárólag a lim-lom összegyűjtésére szolgálnak, építési törmeléket, veszélyes anyagot vagy háztartási hulladékot nem érdemes beletenni, mert a kft kiszámlázza a megrendelőnek.

A lim-lom akciót ezúttal ellenőrzés is kíséri. Május 19-én és 26-án a kijelölt körzeteket a közterület-felügyelet munkatársai végigjárják, és a határidő után kihelyezett lim-lom miatt szabálysértési bírságot rónak ki az ingatlantulajdonosokra.

A guberálókra is rájárhat a rúd: akit rajtakapnak, hogy „kincsvadászat" közben szétszórja a szemetet, azt ugyancsak bírsággal sújtják. Vagyis, guberálni lehet, csak az átvizsgált limlomot rendezett, kezelhető formában kell hátrahagyni. A köztisztasági szabálysértés egyébként 500-tól 10 000 forintig terjedő helyszíni bírsággal vagy 50 000 forintig terjedő szabálysértési bírsággal sújtható. A büntetési tétel végső esetben adók módjára behajtható, illetve átváltható közérdekű munkára vagy elzárásra.

Marosvásárhelyi óvónők Kecskeméten

Tavaly júniusban, a Marosvásárhelyi Napok idején, a kecskeméti Baráti Kör delegációjával járt ott Szentesiné Wladimír Mária, a Forradalom utcai óvoda vezetője. Az ottani, Szentjánosbogár napköziotthonos óvodával létrejött testvérkapcsolat eredményeként tizenhat tagú óvónői csoport jött négynapos baráti, szakmai látogatásra Kecskemétre. Két újabb óvoda testvérkapcsolata is elindult. Az egyik vezetője Balázs Gizella, aki ott évtizedek óta az első magyar nemzetiségű óvodai intézményvezető, sikeres pályázata és szakmai életútja alapján. A gazdag, percre beosztott program során egy-egy szál virággal és kedves szavakkal köszöntötte őket - egy fórumra éppen ideérkező - Jánosi György gyermek-, ifjúsági- és sportminiszter. Ígéretet tett, hogy közelgő marosvásárhelyi látogatásán a Szentjánosbogár óvodát mindenképpen felkeresi.

Anyák napjára...

Gyűrött volt az arca, és hajszoltnak tűnt a kicsi aszszonyka a reggeli csúcsforgalomban utasokkal teli 20-as buszon. Ült előremeredve, mellette kétévesnyi lányka, akinek mindkét keze egy-egy játékállatot szorongatott. Valószínűleg beteg lehetett, és hálásan búját volna az anyjához, amikor az néha odasimogatott az arcocskájához. Annak azonban eszébe sem jutott, hogy az ölébe vegye. Őrizte a dupla helyet. Ott álltam mellettük, fájós térgyemmel, és a dühömmel: minek szül az „ilyen?" Utálja a gyerekét? Vagy egyszerűen csak önző? Bevallom, amikor a végállomáshoz érve gyorsan felpattanni szándékozott, konokul elébem engedtem minden leszállót. Piti bosszú. Aztán figyeltem, amikor hóna alá kapva, mint egy rongybabát cipeli a gyereket tova. Még sokáig töprengtem viselkedésén. Meg a sajátomén. És nagyon rosszul kezdődött a napom. Eszembe jutott, hogy hány, az élettől (szerencsétlen házasságtól, mindennapi megélhetési gondoktól, a nem várt gyermek okozta nyűgtől, és mennyi bajától még a világnak) szenvedő fiatalasszonyt láttam én már! Hányat, aki szótlanul ráncigálta kicsinyét, hányat, aki nem volt képes megfogni a kis kacsót a félelmetes városi nyüzsgésben. Hányat, aki pöttöm alsósként egyedül várt a buszra, mert rosszul érezvén magát haza lett küldve az iskolából. Hányat, akiről sírt a magány, amikor anyuka és annak új pasija után kullogott a járdán.

Anyák napja van. Azt hisszük, anyának lenni boldogság. Nagy tévedés. Vannak boldogtalan anyák. Itt közöttünk, a húszas buszon, négy fal között, otthontalanul. És őket is szeretni kellene. Ha nem adják át a helyüket, akkor is. Hisz lehet, nagy terheket hordanak. Nagyobbat, mint a miénk...

nagymari

Informatikai képzés kezdőknek

Tizenöt órás, intenzív Windows felhasználói képesítést indít a Kecskeméti Civil Ház, a tervek szerint május 15-16 és 22-23 -i időponttal. A részvételi díj ötezer forint. A kis létszámú csoportos foglalkozáson az elméleti alapok mellett, a gyakori hibák elhárítása, a Starr Office használata, az internetes környezet kialakítás és az elektronikus levelezés módszereinek elsajátítása szerepel. Természetesen a két napos képzés csak az első lépések megtételére elegendő, a többi már a napi felhasználáson múlik. Szeretnénk bátorítani mindenkit, idősebbeket és fiatalokat egyaránt, hogy vágjanak bele a számítógéppel való megbarátkozásba, mert az eljövendő világhoz igazán kapcsolódni csak a számítógéppel lehet. Higgyék el, minden, a betűvetést és olvasást elsajátítani képes ember meg tudja tanulni azt a részét a PC-világnak, amelyre szüksége van, lesz. Egy olyan kapu tárul fel a számítógép segítségével, amely nélkülözhetetlen a harmadik évezredben otthonosan élni kívánó embernek.

Jelentkezés: Civil Ház, 6000 Kecskemét, Kossuth tér 5. Telefon/fax: 76/505-816. E-mail:kmetcivm@axelero.hu

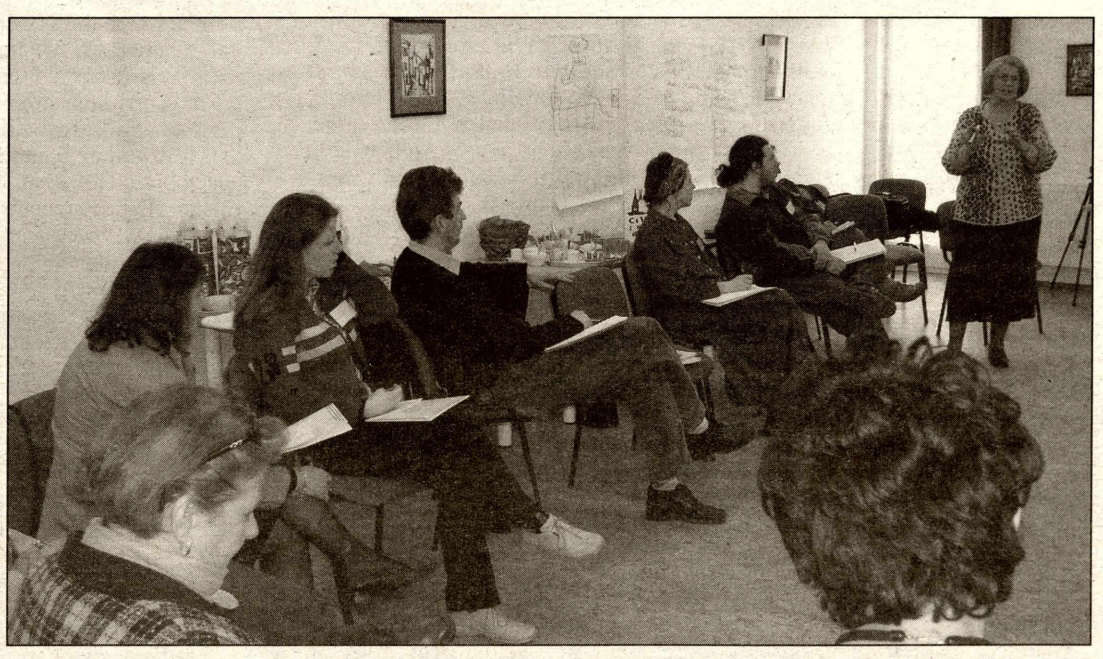

A Civil Ház Nonprofit Szolgáltató Központ szervezésében számos civil szervezet képviselője két napos felkészítésen vett részt a médiában való jobb megjelenésük érdekében. A zsúfolt, percre beosztott programban helyet kapott az írott és az elektronikus sajtó is.

Így lapunk főszerkesztője is szakmai tanácsokkal látta el az érdeklődő hallgatókat, Kerényi György pedig a civil világ fontosságáról beszélt, bátorítva kezdeményezőkészségüket a helyi, közösséget összefogó, munkájukat népszerűsítő kiadványok megjelentetéséhez. Örömmel hallottuk, hogy Kunadacson már több száma megjelent a helyi civil újságnak. A civil-média képző programot résztvevők és szervezők nagyon sikeresnek ítélték. Remélhetőleg lesz kitartásuk hasznosítani a Kecskeméten megszerzett ismereteket.

Hirdetését megjelentetheti a Köztér-ben!
Levélcím: Kecskemét, pf.: 483
tel-fax:76/410 260

Grafika, szobrászat, arculat és látványtervezés, építészeti tervezés.
Címerek, cégérek, emblémák, plakettek tervezése és kivitelezése.
Tűzzománcok, plasztikák, külső-belsőtéri, építészeti alkalmazása.
Rajzos várostérképek készítése.
6000 Kecskemét Erdő u. 18.
Balanyi Stúdió
telefon és fax: 76/494-545
Mobil: 20/3389 911

Lapunkat keresse a közintézményekben, valamint megrendelheti a szerkesztőség címén, telefonján.

AUTÓGÁZ TÖLTŐ állomás a régi 5-ös úton az Aranyhegyi Csárdával szemben
07-19 óráig várják az autósokat
Vasárnap szünnap

ACROPOLIS
INGATLANKÖZVETÍTŐ ÉRTÉKBECSLŐ IRODA
Kmét., Széchenyi tér 14. (Északi térfal)
Ny.: H - P: 9-18 Szo: 9 - 12
Telefon: 76/482-449
Mobil: 06/30/445-8782
www.acropolisingatlan.hu
* INGATLANKÖZVETÍTÉS
* ÉRTÉKBECSLÉS
* ALBÉRLETKÖZVETÍTÉS
* JOGI ÜGYINTÉZÉS
* HITELÜGYINTÉZÉS

Köztér
Kecskeméti és Duna-Tisza közi közéleti lap
Alapította: Kerényi György

A szerkesztőség címe:
6000 Kecskemét, Ceglédi út 38. Pf.: 483
tel-fax: 76/410 260, 485-720
este: 76/48-23-23

E-mail: közter.kecskemet@axelero.hu
Web-lap: www.kecskemet.info.hu

Főszerkesztő: Nagy Mária
Főmunkatárs: Magyar Ágnes, Kada Erika
Támogatóink:
Bács-Kiskun Megye Önkormányzata, Autóüveg Kft, és még többen
Kiadja a Köztér Kulturális Egyesület
Felelős kiadó: Kerényi György
ISSN 1418-9712
Nyomtatja: Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája
Felelős vezető: Burján Norbert igazgató
Táskaszám: 030774